A. A.

DE ANTICHRISTO

Disputatio ἀνασκευαστικὴ;

Syntagmati & Epistolæ de Antichristo cujusdam *Gasperis Scioppij* Apostatæ Romani, opposita;

Et in celeberrimâ Academiâ VVitebergensi publicè proposita,

à

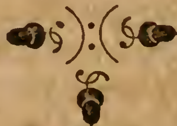
FRIDERICO BALDUINO,

S. Theol. D. & Professore Publico:

Respondente

M. IOHANNE VVEBERO, Ohrdrufiense Thuringo.

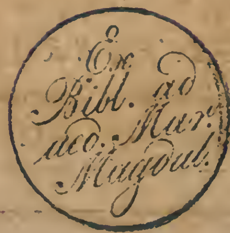
Ad diem 21. Novemb. horis locoq; solitis.

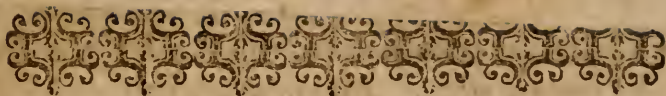

VVITEBERGÆ

Typis Cratonianis per Iohannem Gorman,

Anno M. DC. VI.

Ex
Bibl. ad
aed. Mar.
Magdal.

LECTORI CHRISTIANO SALUTEM ET AMOREM P.

ETSI NON SINE SINGULARI UTILITATE Reip. Christianæ multiplices Romanæ synagogæ fraudes ac errores multorum libris passim ubiq; deteguntur; tamen compendium fidei & veritatis facere videntur, qui ex immotis fundamentis ostendunt, Pontificem Rom. esse Antichristũ illũ Magnũ, quem Apostolus Paulus filiũ perditionis nominat. Antichristi enim doctrinam & vitam impiam & hæreticam esse nemo Christianorum dubitat, ita ut si hoc in genere caussâ ceciderint Romanenses, omnes ipsorum disputationes aliæ hac una quasi liturâ deleantur. Ideo in nupero Ratisbonensi Colloquio ad Antichristi nomen tantum, non modò cohorruerunt, sed & satis aptum abrumpendi colloquij prætextum sese reperisse putaverunt, quod audijssent, Papam à Collocutoribus Evangelicis Antichristum fuisse appellatum. Bellarminus etiam ferè nuspiam in toto suo opere tanto sudavit opere, licet irrito prorsus & frustraneo, quam ut hoc telum à R. Pontificis cervice protelaret. Hunc potißimum secutus novitius quidam nescio quis aulæ Romanæ adulator, Gasper Scioppius, *benè se de Repub. R. Pontificis mereri posse speravit,* si dedecus ejus ingenio suo obumbraret, *ut verbo Ter-*

[illegible] utar, hoc est, si omnibus eruditionis suæ nervis
eò contenderet, ut totus mundus, scilicet, intelligeret, Papam
Antichristum non esse. *Eam in rem superiore anno proxi-*
mò edidit Syntagma & Epistolam de Antichristo, ad
illustrissimum quendam Germaniæ Principem scri-
ptam; *in quorum utroq; Pseudolum potius & Palæstrionem*
quendam egit, quàm candidum & apertum Papæ advocatum.
In Epistola parum est, quod ad rem Antichristianam faciat:
suas Pontificisq; sui laudes decantat, se spectatâ vitæ mo-
Pag. 22. rumque integritate & candore, ab omni suspicione
privati commodi remotum, hominemq; non pror-
sus nulli consilij esse, neque eorum, quæ ad medi-
cinam adfectæ Germaniæ faciendam usui esse pos-
sunt, imperitum, *prædicat: cæteris in singulis ferè paginis*
impudenter convitium facit: Prædicatores Lutheranos
Pag. 33. concionatoriæ levitatis homines appellat, quæstum
exstimulandis & concitandis seditionibus compara-
re solitos, *&c. Principem ad quem scribit, non tantum ad de-*
sertionem veritatis, sed & ad coërcendas vociferationes præ-
dicatorum & in Pontificem ac Catholicos debachationes (ita
Pag. 41. *vocat orthodoxam & debito zelo temperatam veritatis defen-*
Ibid. *sionem) hoc est, ad vim libertati atque officio ministrorum Ec-*
clesiæ faciendam instigat; & tandem cum in omnibus libidini
suæ satisfecisset, protestatur tamen inpudenti ore, se nihil ho-
rum attentasse, hoc est, ubiq; officium facit Apostatæ sanguisu-
gæ, acerrimus ordinis sui persecutor, nimirum, instar adulteræ
Prov. 30. *illius Solomoneæ, abstergens os suum, & dicens, non sum ope-*
ratus

ratus ma um. Illis igitur vel ostentationibus exagitandis, vel convitiјs refutandis, vel instigationibus impediendis, diu immorari velle, animi esset nimium impotentis: idcirco epistola ista, ut intempestivum Germanici incendij flabellum maleferiato isti Herostrato non immeritò remittitur. Non enim tam dolor debet apud nos, quam pudor loqui, *inquit Cyprianus)* ne quis provocatus videatur maledicta potius, quam crimina & peccata congerere. *In syntagmate verò compilavit ea ferè omnia, quæ alij scriptores Pontificij de Antichristo comportarunt, quibus tamen suum quoque addit* ἐπιβάλλον μέρος, *multis consarcinatũ fabellis, ex quibus omnibus talem depinxit Antichristum, quem, nisi rerum omnium ordo inverteretur, vel fore, vel fuisse, vel esse posse unquam, nemo crediderit, qui sanæ mentis est. Sed in his omnibus impunè sese fabulari posse putavit, quod scribit hæc ad ejusmodi principem, cui se de minimè vulgari nota commendatum esse credit: quod scribit ut Catholicus, (quod sæpe repetit) hoc est, Romanæ Synagogæ filius, qui Romæ in gremio veræ, sive Deo placet, Ecclesiæ sedeat, cui propterea ad tegenda pudenda meretricis Babylonicæ quidvis fingere, est offitium obsequentis filij, imò bonæ conscientiæ facere: quod deniq; scribit (de se si creditur ipsi) pacis & concordiæ inter dissentientes conciliandæ gratia; ejus verò concordiæ, quæ fit cum jactura veritatis, quæ propterea maledicta, & non nisi eorum est, qui nomen tantum Christianorum habent, & ore diaboli loquuntur, ut Athanasius alicubi loquitur. Proinde nugis & fabellis istis parcere debuisset tam illustri animo, cui isthæc scribit, benevolentiamq; semel partam non mendacijs* Pag. 19.

&

& convitijs, sed pietate & officijs tueri: nisi forsan officium esse putat, mentiri & fallere. *Neque enim, quod ipse videri vult Catholicus; quod Ecclesiam Romanam veneratur; quod pacis & concordiæ nomine superbit; idcirco suas de Antichristo nugas excusabit; imò potius caussam non bonam pejorem faciet.* Vnum enim moneo, *inquit Hilarius Episcopus Pictaviensis contra Auxent. sub finem*; cavete Antichristũ: malè vos parietum amor cœpit, malè Ecclesiã in tectis ędificijsq; veneramini: malè sub his pacis nomen ingeritis: anne ambiguũ est in his Antichristũ esse sessurũ? *Et in eodem libro Antichristum in Ecclesia Romanâ superbè grassantẽ graphicè descripsit his verbis*: Antichristos plures esse, etiam Apostolo Iohanne prædicante, cognovimus. Quisquis .n. Christum, qualis ab Apostolis est prædicatus, negavit, Antichristus est. Nominis Antichristi proprietas est, Christo esse contrarium. Hoc nunc sub opinione falsę pietatis efficitur, hoc sub specie prædicationis Evangelicæ laboratur: ut Dominus *IESVS CHRISTVS*, dum prædicari creditur, denegetur. *A*c primum miserari licet nostræ ætatis laborem, & præsentium temporum stultas opiniones congemiscere: quibus patrocinari Deo humana creduntur, & ad tuendam Christi Ecclesiam ambitione seculari laboratur. Oro vos Episcopi, qui hoc vos esse creditis, quibusnam suffragijs ad prædicandum Evangelium *A*postoli usi sunt? Quibus adjuti potestatibus Christum prædicaverunt: gentesq; ferè omnes

omnes ex idolis ad Deum transtulerunt? Anne aliquam sibi assumebant à Palatio dignitatem? hymnum Deo in carcere, inter catenas, & post flagella cantantes? edictisque Regis Paulus cùm in theatro spectaculum ipse esset, Christo Ecclesiam congregabat? Nerone, se, credo, aut Vespasiano, aut Decio patrocinantibus tuebatur, quorum in nos odijs confessio divinæ prædicationis effloruit. Illi manu atq; opere se alentes intra cœnacula secretaque coëuntes, vicos & castella, gentesq; ferè omnes terra ac mari, contra Senatusconsulta & Regum edicta peragrantes claves, credo, regni cœlorum habebant? Aut non manifesta se tũ Dei virtus, contra odia humana porrexit: cum tantò magis Christus prædicaretur, quantò magis prædicare inhiberetur? At nunc, proh dolor, divinam fidem suffragia terrena commendant, inopsque virtutis suæ Christus, dum ambitio nomini suo conciliatur, arguitur. Terret exilijs, & carceribus Ecclesia, credique sibi cogit, quæ exilijs & carceribus est credita: pendet à dignatione communicantium, quæ persequentium est consecrata terrore: fugat sacerdotes, quæ fugatis sacerdotibus est propagata: diligi se gloriatur à mundo, quæ Christi esse non potuit, nisi eam mundus odisset, &c. *Hæc Hilarius de Antichristo jam circa annum Domini 360, in medio Papatu, magno animo publicè docuit, & admonuit. Cui sanè paternæ admonitioni nugivenda noster locum dare, & manum de*

de tabulâ in hoc de Antichristo syntagmate abstinere debuisset: sed nec hoc facit, & insuper fabularum suarum operculum in sacrosancto Codice Biblico reperisse sese opinatur: ideo gloriatur in frontispicio scripti, Omnia S. Bibliorum autoritate se confirmasse. *Quæ me impudentia movit, ut superioribus septimanis illam de Antichristo ῥαψωδίαν diligentius inspicere, loca Biblica à Rapsodo compilata, corrupta atq; vitiata in integrum restituerem; & sic in hac materia, pro tenuitate meâ, preciosum à vili discernerem. Qua quidem opellâ illud me effecisse spero, ut, quibus amor Christi cordi est, intelligant, Apostatam istum Papam Romnum ab Antichristianismo nondum vindicasse: quod ut liquidius constaret, publicæ disquisitioni hoc Examen Scioppiani Syntagmatis subijcere, Adversariumq; in refutando κατὰ πόδα sequi volui, ne quidquam, quod ad rem faciat, de industriâ omissum videatur. Hæc præmittenda videbantur, Amice Lector, Tu boni isthæc omnia consule, conatibusq; meis benè apprecare.*

Vale.

DE ANTICHRISTO Diatribe Theologica.

Adverſus quendam G. Sciop. Romanæ Thaidis amaſium & Apoſtatam.

PROOEMIVM.

I.

REctè atq; ordine facis, Apoſtata, quod ante, quam tua de Antichriſto μορμολύκεια in proſceniũ Eccleſiæ producis, de ipſo nomine nonnulla mones, & Antichriſti vocem interdum propriè, interdum typicè & myſticè accipi notas: in qua tamen annotatione tuâ te in primo ſtatim limine impingere, haud abs re animadvertimus.

II. Primum enim ejuſmodi proponis deſcriptionem Antichriſti propriè ſic dicti, quæ ſi vera eſt, parùm abeſt, quin tuum nobis deſcripſeris Pontificem.

III. Is enim verè *Chriſti adverſarius eſt & æmulus:* qui quidem CHRISTI partes vicarias ſeſe agere profitetur, ſed ſubdolè & proditorũ in morem exercitum cõtra Chriſtum conſcribit; non ſecus ac olim Antiochus Epiphanes, Antichriſti typus, tutorio nomine regnũ pupilli fraudulenter invaſit, Dan. *11, 23.*

IV. Atq; hoc revera eſt Antichriſtum eſſe, ſi vocis etymon reſpicias, nimirum non tantum Chriſti adverſarium, ſed & vicarium ejus vocari, & nomine vicarij, Adverſarium agere: Id enim præpoſitio ἀντὶ ſignificat, non oppoſitionem tantum, ſed

& substitutionē, quod Grammatici sciunt; &, si res ex sacris æstimanda est, constat idem ex Luc. 11, 11. frustra contradicente Bellarmino lib. 3. de Rom. Pontif. cap. 1.

V. Porrò si de tempore adventus quæris, utiq; negari non potest, Romanum Pontificem *paulò antè adventum Christi ad judicium* in mundum venisse: nam dominatus ejus ante Gregorij Magni tempora, hoc est, ante annum Christi sexcentesimum orbi terrarum nondum innotuit; quæ sanè tempora multò magis, quam Iohannis Apostoli seculum, horam novissimam
1.Ioh. 2, vers. 18. appellare possumus.

VI. *Illos, qui credere noluerunt CHRISTO, signis & prodigijs mendacibus in errorem duxit* Pontifex, quod testantur tot miracula, olim historiâ Lombardicâ, hodie commentis Esavitarum descripta; ἀποθεώσις Bennonis Magi Misnensis, in Bavariâ; Casimiri in Lituaniâ; Mariæ virginis Hallensis in Brabantiâ; aliorum sanctulorum in Iaponiâ.

VII. *Inprimis in errorem inducit Iudæos.* His enim synagogas permittit in ipsâ urbe; & ut tuipse scribis, *in Apol. cont. Hunn. cap. 3. pag. 4.* quot hebdomadis ad sacra eos *COGIT*, homines nimirum Christianæ fidei expertes, & ad seducendum faciles, quippe superstitioni & idololatriæ naturâ vicinos, teste Petro Galatino, *lib. 2. de arcan. Cathol. verit. cap. 1.* Christianos cæteros, qui Papisticā fidem non agnoscunt, excludit; quos perinde seducere non potest; ut nec homines suos, qui jam ante non quidem seducti, sed in errore nati sunt.

IIX. Et licet verbis non persuadeat Iudæis, (quod in descriptione Antichristi additur) se esse illum, quem expectant, Messiam (hoc enim quomodo posset homo Christianæ professioni addictus?) eandem tamen ferè beatitudinem politicam eis pollicetur, qualem quantamque à Messia suo expectare vix poterant.

IX. Quod si etiam attendantur ea, quæ veteres de Antichristo tradidisse scribit Benedictus Pererius Esavita lib. 5. in Dan. mihi pag. 445. *simulaturum illum Messiam, eaq; ratione Iudæorum*

dæorum animos studiaq; rapturum; rursusq; ædificaturum Hierosolymam, templumq; instauraturum: quilibet, cui cerebrum non in calcaneis sed capite est, intelligit, te Pontificem vestrum inscie delineasse.

X. Antiochum Epiphanem; Neronem ac Imperatores Ethnicorum alios, Christianorum persecutores, impietate ac tyrannide suâ si non superat, certè æquat: id quod Hispanicæ inquisitiones, laniènæ Gallicæ, exilia Germanica, & denique sanguis ille tot martyrum innocenter effusus prolixè docet, & propterea quotidiè in cœlum clamat: usque adeò bestia illa habens agni cornua & vocem draconis, fecit omnem potestatem prioris bestiæ, Cæsarum Romanorum, Ecclesiæ persecutorum, juxta vaticinium Apocal. 13, 11. unde non mentietur, qui Antiochum illum, Neronem, & tyrannos cæteros Pontificis Romani hoc in genere typum esse dixerit.

XI. Simonem Magum dona Spiritus sancti pecuniâ licitari solitum testantur Acta Apostolica cap. 8, 19. hypocrisi fictitijsq; miraculis orbem terrarum dementasse, annotavit Eusebius lib. 2. hist. Eccles. cap. 1. idem facere Pontificem Romanũ, cæcus est qui in tantâ luce Evangelij non videat, quod viderunt, qui in ipsâ cæcitate Pontificiâ nati & educati fuerunt, quemadmodum ex ipsorum querimonijs de Simoniâ Papæ constat, & vel sola Taxa Cancellariæ Apostolicæ locuples esse testis potest.

XII. Largitionibus (inquit Platina scriptor Pontificius in vita Steph. VI. & Sergij III.) *Pontificium munus ambiunt*: & in Sylvest. III. *eò Pontificatus devenerat, ut qui plus largitione & ambitione non dico sanctitate & doctrinâ, is tantum dignitatis gradum, bonis oppressis & rejectis, obtineret: quem morem utinam non aliquando retinuissent nostra tempora.*

XIII. Hypocriseos insuper & fictitiorum miraculorum exempla tam illustria sunt in Papatu, ut, si hoc nomine Simon iste Antichristi typus est, nullius magis quam Papæ Romani typus & antecessor esse possit.

XIV. Ebionem & Cerinthum mallem tacuisses, Apostata: neque enim adducor, ut credam, te in omnibus ipsorum erroribus Antichristi typum quærere; alioquin mirum ex Antichristo monstrum nobis conflabis. Si ergò in aliquibus; quis nobis divinabit, quænam ista sint? nosti quid de illis duobus fumigantibus titionibus referat Eusebius lib. 3. hist. cap. 27. & 28. *illum docuisse, omninò necessariam esse legalem observantiam, quasi non sit salus per solam in Christum fidem: hunc verò inimicum esse scripturis Dei:* quorum utrumq; qui in Papa Romano non agnoscit, Tiresiâ cæcior sit, oportet.

XV. Et hic primus est scrupulus in annotatione tua de Antichristi descriptione, quem removebis nobis prius, quàm progrediaris.

XVI. Deinde aliter nobis Antichristum describis ex 1. Iohan. 2. *quod sit is, qui negat Patrem & Filium:* quam quidem descriptionem, si ita vis, facili negotio ad Romanum Pontificem applicabimus; qui & voluntatem Patris, & officium Filij abnegando vel corrumpendo, & Patrem & Filium abnegavit, à cujus naturâ & essentiâ officium est inseparabile, quemamodum impij, abnegando providentiam Dei, Deum ipsum abnegasse dicuntur Psal. 14, 1.

XVII. Voluntatem Patris abnegavit Pontifex, quando consecutionem salutis ac vitæ æternæ non fidei sed operibus hominum adscribit, contra mentem, voluntatem ac decretum Patris æterni: *hæc enim est voluntas Patris mei, qui misit me* (inquit Christus, Ioh. 6, 40.) *ut omnis, qui videt Filium, & credit in eum, habeat vitam æternam.* Officium Filij negavit; dum præter Christum sanctos etiam Mediatores & Redemtores nobis obtrudit, *cum tamen unus tantum sit mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus, qui dedit redemtionem semetipsum pro omnibus,* 1. Tim. 2, 5. Ita in hoc quoq; loco S. Iohannis Pontifex Romanus suum habet spicilegium.

XIIX. Attamen, ut dicam quod res est, si hic locus ad Magnum illum Antichristum referendus est, multò rectius de Orienta-

rientali illo, qui est extra Ecclesiam, intelligeretur, quia S. Iohannes scripsit hæc contra Ebionem & Cerinthum, qui Deitatem Filij negabant, & hoc errore Mahometanis bipatentes aperiebant portas: atq; sic primò de istis hæreticis, Mahometicæ blasphemiæ prodromis; consequenter de Mahometistis & Antichristo orientali accipitur.

XIX. De illo verò Antichristo, quem Pontificij fingunt, intelligi nequaquam potest. Iohannes enim loquitur de Antichristo tali, qui ex Ecclesia egressus fuit: Papicolæ verò fictitium suum Antichristum extra Ecclesiam, Babylone, ex tribu Dan, parentibus Iudæis proditurum, nec baptisatum iri credunt.

XX. Viderit igitur Apostata qualem & quem nobis Antichristum hîc descripserit: Nunc ad Examen Septem illorum capitum Antichristi Scioppiani accedimus.

CAPUT I.

De Tempore Adventus Antichristi.

I.

DE tempore Adventus Antichristi tria ponuntur in hoc capite, animadversione digna. 1. Antichristum venturum in fine mundi. 2. Certa temporis istius definitio, videlicet dies 1290. seu menses 42, seu anni tres cum dimidio ante adventum Christi ad judicium. 3. Signorum duorum notificatio: quæ sunt duo priora ex sex illis, quæ habet Bellarminus lib. 3. de Pontif. Rom. cap. 4.

II. Primum Apostata sine ulla ratione posuit. Nam ἐπεξήγησις ista quam mox addit de 1335. diebus, in secundo membro examinabitur. Hoc certum est, nuspiam extare in Scripturâ (unde hæc omnis controversia dirimenda est) Antichristũ in fine mundi *venturum*: sed hoc constat, Antichristum paulò ante finem mundi *revelandum*, & cum jam pridem mysterium iniquitatis

in

iniquitatis in occulto agitaret, fraudes ejus detegendas, potestatemq; ejus imminuendam esse, donec CHRISTUS glorioso suo adventu eum prorsus è medio tollat, & in ignem æternum præcipitem agat. Ea verò revelatio jam facta est feliciter, ita ut inter alia ex hoc quoque signo adventum Christi ad judicium præ foribus esse colligamus.

III. Secundum membrum septem scripturæ locis probare conatur pag. 55. seqq. 1. ex Dan. 7. vers. 9. ubi de parvulo cornu dicitur, *quod propterea illud aspexerit, donec throni positi sint*; unde Antichristi durationem usq; ad extremum judicium concludit Apostata. 2. ex ejusdem capitis versiculo 24; ubi de quodam rege loquitur Propheta, in cujus manu sint futuri sancti *usq; ad tempus, tempora & dimidium temporis*. 3. ex cap. 12. Dan. vers. 7. seqq. ubi eadem temporis notatio repetitur. 4. ex cap. 9. Daniel. vers. 27. ubi abominatio desolationis prædicitur in dimidio hebdomatis, hoc est, tribus annis & dimidio, sive diebus 1290, ut ipse supputat. 5. ex Apocalypsi cap. 11, 2. ubi de manipularibus Antichristi scribitur, quod civitatem sanctam conculcaturi sint mensibus quadraginta duobus. 6. ex Apoc. 12, 14. ubi de muliere, hoc est, Ecclesia refertur quod alatur in deserto per tempus & tempora & dimidium temporis, à facie serpentis, id est, propter serpentis & Antichristi metum, interprete Apostata. 7. ex cap. 13, 5. ubi potentia Antichristi mensibus 42. terminatur.

IV. Hæc omnia mutuatus est Apostata ex Bellarmini lib. 3. de Pontif. Rom. cap. 8. ubi tamen unà cum præceptore suo dupliciter impingit, in ἔλεγχον τῆς ἐπιζητήσεως & fallaciam petitionis principij: partim quia loca nonnulla accipit de Antichristo, quæ vel ne γρῦ de eo habent, vel non nisi per typum, & quasi per transennā ad eum respiciunt: partim quia confundit Antichristum orientalem & occidentalem: partim etiam, quia numeros illos annorum, mensium ac dierum perperam interpretatur, ut jam ordine videbimus.

V. Et

V. Et 1. quidem corniculum illud, de quo Daniel. cap. 7, 8. nequaquam de Antichristo intelligi potest. 1. Hic enim ab ipsis Pontificijs, ut Pseudoapostolus, & sic ut persona Ecclesiastica introducitur: corniculum illud à Propheta, ut potentissimus quidam princeps secularis describitur, è decem cornibus, hoc est, è medio Principum egressus. 2. Hic portatur à bestiâ seu Romanâ Monarchia adhuc integrâ & illæsâ Apocal. 17,7. imò plagam bestiæ illatam sanat, Apocal. 13, illud plagam infligit, & tria cornua bestiæ dejicit, vel ut angelus interpretatur, tres Reges humiliabit. Dan. 7, 8, 25. 3. Hic venit cum prodigijs & multis miraculis, 2. Thess. 2. illi non miracula tribuuntur, sed vis, sævitia ac blasphemia.

Parvulū cornu apud Danielem.

VI. Rectissime igitur accipimus hoc exile cornu Danielis de Turcico tyranno, quem Antichristum occidentalem & extra Ecclesiam regnantem nominamus. Is enim à vili principio in ipsis imperij visceribus ortus est: exiguo temporis spacio potentia ejus crevit: tria cornua, Asiam, Aegyptum, Græciam, vel ut Hieronymo placet, Aegyptum, Africam & Aethiopiam, Imperio Romano evulsit: in omnes articulos fidei Christianæ extreme blasphemus, ita ut jam eventus, optimus vaticiniorū magister ac interpres, convincat, ea quæ huic corniculo adsignantur, non nisi de Turcico tyranno, & regni sui colluvie intelligenda esse: quem etiam ultimum fore nominis Christiani hostem novissimis temporibus, constat ex Ezech. 39. unde nihil ex hac relatione Prophetica, de parvulo cornu, concludi potest de tempore adventus Antichristi.

VII. Negare quidem non possumus, Hieronymum super cap. 7. Dan. Augustinum lib. 20 de civ. Dei, cap. 23. Greg. lib. 32. moral. c. 12. & alios Patres, hoc corniculum de Antichristo interpretatos fuisse: sed autoritatibus illis hoc in loco non movemur, siquidem scriptura non est privatæ interpretationis, 2. Pet. 1, 21. *& omnis prophetia antequam habeat efficaciam, ænigma & ambiguitas est hominibus*, inquit Irenæus lib. 4. contra

Valent.

Valent. cap. 43. *cum autem venit tempus, & evenit, quod Prophetatum eſt, tunc demum habet liquidam & certam expoſitionem.* Et Deus apud Ieremiam cap. 28, 9. *cum venerit verbum ejus*, inquit, *ſcietur Propheta, quem mittit Deus in veritate:* imo Danieli in ſpecie præcipitur, *ut claudat ſermones ſuos, & obſignet librum usq; ad tempus ſtatutum*, hoc eſt, donec eventus reſpondeat Dan. 12, 4. unde mirum non eſt, S. Patres in expoſitione horum vaticiniorum interdum hallucinatos eſſe.

IIX. Ejuſdem farinæ eſt, quod ſecundo loco affert ex eodem cap. verſ. 24. Cohæret enim hæc cum præcedentibus ut interpretatio viſionis cum ipſa viſione, ac proinde ijſdem argumentis oſtendimus, hîc nihil prorſus de Utopico Papicolarum Antichriſto reperiri, ſed de Turcico tyranno loqui Angelum. Is enim poſterior fuit regibus Romani Imperij, vno infelici partu cum Antichriſto occidentali in oriente à diabolo in lucem editus: fuit etiam potentior, & humiliavit tres Reges, ut jam modo demonſtravimus; ſermones contra excelſum locutus eſt in Alcorano: ſanctos Altiſsimi conterit continuis & catenatis bellis: putavit etiam ſe mutare poſſe tempora & leges, quod factum eſt, quando dies feſtos & Iudæorum & Chriſtianorum abolevit, & peculiari quodã inſtituto diem Veneris feriari voluit, inprimis autem, quando annos ſolares Eccleſiæ & Scripturæ uſitatos mutavit in Lunares, quos Hegiras vocant, quorum unus eſt dierũ 354, horarum 8, & 48 minutarũ: legem Domini non mutavit tantum, ſed & prorſus abjecit, & aliam huic omninò contrariam commentus eſt.

IX. Durationem hujus tyrannidis notavit Propheta phraſi vaticinijs Spiritus ſancti planè ſingulari: *Sancti*, inquit, *tradentur in manus ejus usq; ad tempus & tempora & dimidium temporis:* quam temporis periodum Apoſtata eandem eſſe putat cum annis tribus & dimidio; diebus 1290, menſibus 42, quorum in reliquis vaticinijs fit mentio: eoſque annos menſes & dies, cum Bellarmino & ſocijs, de vulgari temporum periodo accipit, ut ita certum tempus adventus Antichriſti hinc excogitare poſsit.

De phraſi: tempꝰ, tempora, dimidiũ temporis.

X. Sed

X. Sed hæc omnia ficta & vana sunt. 1. enim nullus potest mõstrari Scripturæ locus, in quo Tempus annũ, Tempora biennium præcisè significent, neq; etiam פֶּלֶג (quo vocabulo utitur Propheta) semper æquale dimidium totius significat; sed partem aliquando majorem aliquando minorem: voluit ergo Spiritus S. hæc tempora indefinitè ponere, ut temeritatem hominum in dimetiendis his mysterijs compesceret.

XI. 2. Illa periodorum Synonymia falsa est. Nam si annum intelligas Solarem, tum dies 1290, nequaquam constituunt tres annos cum dimidio: nam ubi annus continet dies 365, horas ferè 6. tres anni cum dimidio habent dies ferè 1228: si mensem intelligas lunarem, quales duodecim cum diebus undecim annum Hebræorum constituisse, autor est Iohannes Lucidus lib. 1. Chron. cap. 5. tum anni tres cum dimidio constituunt menses 43. cum diebus novem: ita quoquo te vertas, ista annorum, mensium & dierum synonymia nulla est: dies certè planè non conveniunt: nam modò numerantur mille ducenti sexaginta Apocal. 11. modò mille ducenti nonaginta, modò mille trecenti triginta quinque Dan. 12. Quæ omnia evidenter docent, annos illos tres cum dimidio, vel tempus, tẽpora & dimidiũ temporis, quod Antichristo adsignatur in scripturâ, non de vulgari mensurâ temporis accipiendum esse.

XII. 3. Accedit denique testimoniũ Apostoli Pauli 2. Thessal. 2. qui scribit, jam tum suo tempore mysterium iniquitatis incepisse: ab eo vero tempore anni vulgares plus quã mille quingenti quinquaginta effluxerunt.

XIII. Proinde cum sanioribus Ecclesiæ doctoribus statuimus, in illis temporum periodis *vel* tempus certum pro incerto poni, & tempus certum quoad numerum non quidem exprimi; esse tamen aliquod, tacitè insinuari: *vel* annos & menses magnos ac angelicos, quos vocant, intelligendos esse, quorum singuli tot annos ac menses complectuntur, quot alioquin dies, quod insinuasse videtur Dominus illo Ezechielis cap. 4, 6. *diem*

 pro

pro anno dedi tibi: quemadmodum etiam septuaginta septimanæ Danielis ab omnibus intelliguntur de septimanis annorum.

XIV. Neq; vero huic interpretationi obstat, quod ex Bellar. objicit Apostata de brevissimo tempore imperij Antichristiani, quod ex Apocal. 12. vers. 12. planum esse indicat *pag. 57.* Nam quis jussit Apostatam brevissimum illud tempus ad certos & definitos annos ac menses temerè restringere? Breve sanè erit Antichristi dominium in Ecclesia, respectu ipsius Ecclesiæ, cujus regnum & altius habet initium, & in æternum durabit: breve etiam, respectu Dei, in cujus oculis mille anni sunt instar hesternæ diei 2. Pet. 3, 3. breve, pro consuetudine scripturæ, quæ horam novissimam & tempus ultimum vocat spacium aliquot seculorum, ut ex epist. 1. Iohan. cap. 2, 18. & Apostolo Paulo 1. Cor. 10, 11. constat: breve denique est, quia abbreviabuntur dies, propter electos dicente Christo, Matth. cap. 24, 21. neque pro lubitu grassanti Antichristo frena laxabuntur, quàm diu ipsi visum fuerit. Ita brevitas illa temporis, Antichristi regno adsignata in scripturâ nihil quicquā facit ad tres annos & dimidiū Antichristi, sed fit à Pontificijs ex illa modici temporis notatione absurda à non distributo ad distributum collectio: multò sanè rectius D. Aug. in 1. Ep. Ioh. qui novissimam horam S. Iohannis non de certis horis aut annis, sed *de ultimâ ætate* interpretatur, quæ Bellarmino fatente, non paucos annos, sed totum hoc tempus à Christo usq; ad finem mundi complectitur.

XV. Deinde futilis & inutilis est instantia Bellarmini, qua scribit, *hebdomadas quidem annorum dici, sed non menses aut dies annorum: quia sicut septem dies dicuntur hebdomada dierū, ita septem anni hebdomada annorum: mensem autem annorum vel diem pro anno nusquam legi, nam mensem non denominari à numero aliquo, sed à cursu Lunæ, qui xxx. diebus absolvitur.* Hæc Bellarm. lib. 3. de Pontif. Rom. cap. 8.

XVI. Hic non multum immorabor in refutando eo, quod absque discrimine mensem 30. diebus absolvi scribit. Quod si de mensibus Hebræorum intelligit, refutatur ab ijs, qui de anni He-

bræi ratione scripserunt, docueruntq;, Hebræos usos esse mensibus inæqualibus, quorum unus triginta, alter viginti unum dies habuit. Si de mensibus in genere loquitur, didicisse debuit ex Ludovico vive, qui refert in lib. 15. de civ. Dei cap. 10. mensem dupliciter considerari posse, vel de spacio temporis, quo Luna discedit & redit ad idem punctum, quod fit diebus 27, vel dum solem, percurso signifero circulo, consequitur; idque fit diebus undetriginta, horis duodecim, & minutis quadraginta quatuor. Ex quibus constat, illam 30. dierum mensuram Bellarmini figmentum esse. Sed ad rem ipsam accedamus.

XVII. Quod igitur ex præcepto divino expressè dicitur de annorum hebdomadibus Levit. 25, 8 sciat Esavita, hoc de mensibus ac diebus annorum colligi ex eventu vaticiniorum, qui optimus & certissimus est Prophetarum interpres; colligi, inquã potest: nam invictâ ἀποδείξει nos destitui in his mysterijs, quorum ἀκρίβειαν Deus sibi reservavit, non diffitemur.

XIIX. Sanè non desunt, qui menses istos per Sabbata numerant, prout hebdomadæ Danielis per sabbata computantur. Quemadmodum enim Mensis apud Hebræos propter novilunium ab innovatione nomen habet; & septimus dierum & annorum numerus apud eosdem rebus innovandis destinatus erat, ut constat ex Exod. 20, 12: 21, 2. Levit. 25, 4. Deut. 15, 1: ita ad hebdomadas annorum etiam menses renovari posse putant, ita ut mensis quisque sabbatum annorum, h. e. septem annos complectatur: quam quidem opinionem suo loco relinquimus.

XIX. Ex numero autem horarum diem, ex numero dierum mensem colligere (quod facit Bellarminus) in scripturâ valde lubrica est ratio: quia & mensis dierum legitur pro integro mense Gen. 29, 14. & mensis pro quovis tempore, Iob. cap. 29, v. 2. Sic & dies interdum significat integrum annum, quemadmodum illud exponitur, 1. Samuel. 27, 7, *fuit numerus dierum, quibus habitavit David in regione Philistinorum dies & menses quatuor,* hoc est, annus integer cum quatuor mensibus.

Vide Lalamantium de anni Hebræi ratione.

Vide etiã Christia. Adrichomium in præfat. chronici sui. p. 191 theatri terræ sanctæ.

XX.

XX. Neque verò necesse est, fingere, quod fingit Bellarminus, Ezechilem c. 4, 6. per annos integros 390 dormivisse super latus sinistrum, quia dixit Deus, diem pro anno dedi tibi: sed dies illi somni Ezechielis respondebant totidem annis, quibus Iudæi sub Regibus suis peccaverant, atque sic dies pro anno erat, dicente Domino, non ut per tot annos, quot essent dies, dormiret Propheta; sed ut tot annorum peccata tot diebus repræsentarentur: erat enim visio, non viva rei gerendæ actio.

XXI. Etsi igitur & annos & menses illos angelicos tam exactè supputare non possumus, ut calculus præcisè respondeat ijs rebus, quibus describendis ista temporis notatio adhibetur: tamē sufficiat hoc, quod evidentia rei monstrat, tempora isthæc propriè sumi non posse in illis vaticiniis, quorum eventus alium omninò calculum requirit: alioquin dies & annos in his mysteriis præcisè supputare prohibemur interdicto divino, eò quod Deus suæ potestati eos unicè reservatos voluit, Act. 1, 7.

XXII. Ex his, quæ jam dicta sunt, quilibet intelligit, locos cæteros ab Apostata laudatos, (quorum plerosque de Antichristo loqui concedimus) nihil facere ad probandum certum & determinatum tempus adventus Antichristi, quod præcisè annorum triū cum dimidio ante novissimum judicium fore fingunt, ut nihil dicam, quod hoc adseverare nimis sit temerarium, & ipsis quoque Pontificiis probatu impossibile.

XXIII. Fieri enim non potest, ut Vtopicus iste Antichristus res tam varias, tam miras, tot hostium strages; tot regum victorias; tam præclaram sui noticiam inter Iudæos in orbe universo; Hierosolymæ, urbis tam amplæ ædificationem, tot religionum omnibus in locis innovationem, & nescio quæ alia, quæ deprædicare solent Papicolæ, tantillo temporis spaciolo expediret.

XXIV. Valeant igitur nugæ istæ, in quibus tamen non exiguum caussæ suæ momentum locavit Adversarius: jam ad duo illa

duo illa signa progredior, unde probare voluit, Antichristum illum magnum, in cujus tamen sinu ipse hæret, nondum advenisse.

XXV. *Unum signum* (inquit) *est, cum Evangeliū fuerit in universo orbe omnibus gentibus prædicatum, per certos & præsentes ministros, non per auditionem aut famam, &c. Sed certum est* (addit) *hodieq; plurimas & copiosissimas esse gentes, ad quas Christi nomen fortè ne rumore quidem aut fando unquam perlatum fuerit.* *Pag. 44.* *De prædicatione Evãgelij in universo mundo.*

XXVI. Signi hujus certitudinē demonstrare conatur 1. ex c. 24. Mat. *Prædicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus, & tunc veniet consummatio.* 2. ex Psal. 2. *Postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ:* & huc congerit testimonia de vocatione gentium ad Ecclesiam, ut Psal. 71. (in Hebræo est 72.) vers. 8. & 9. Zach. 10, 11. Soph. 2, 11. Malach. 1, 11. *Pag. 54. 57. 58.*

XXVII. Hæc omnia tantum non de verbo ad verbum ex Bellarmino exscripsit, quibus tamen nihil quicquam ad institutum proficit. Nam fundamentum reliquorum dictorum ferè omnium est locus, Matth. 24, 14. quem, si diligenter inspiciamus, apparet ab Apostata malè fuisse lectum & intellectum. Nam qnod iste de consummatione seu fine mundi tantum accipit, hoc ex textu liquet, de consummatione seu excidio partim urbis Hierosolymæ, partim totius universi accipiendum esse: de utroque enim discipuli interrogaverant versiculo 3.

XXIIX. Eat igitnr nunc & vanitatis aut mendacij arguat hoc Christi vaticinium, si ante devastationem Hierosolymitanam non in omnibus mundi angulis, omnibus omninò gentibus in individuo Evangelium prædicatum fuerit.

XXIX. Deinde monstrēt nobis, quæ & ubi sint *illæ plurimæ & copiosissimæ gentes, ad quas Christi nomen fortè ne rumore quidem aut fando VNQVAM perlatum fuerit.*

XXX. Certè ante, quam exscinderetur Hierosolyma à Romanis, quod quadraginta ferè annis ab adscensu Christi in cœlos

factum esse constat; prædicatum fuit Evangelium ab Apostolis omnibus gentibus in quatuor orbis partibus disseminatis, teste Apostolo Paulo Rom. 10, 18. *Nunquid non audierunt? siquidem in omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum*; & in universo mundo fructificare & crescere Evangelium scripsit ad Colossenses cap. 1. versu 6.

XXXI. Ad hoc enim erant à Christo missi, Matth. 28, 19. Aut igitur mandato Christi non satisfecerunt Apostoli, & sic negligentiæ accusantur: aut mandatum Christi contra expressam literam, non ad omnes omnino gentes respexit, sed Christus aliquibus Evangelium prædicari noluit, quod esset Christum Dominum cum Calvinianis detestandæ hypocriseos & inauditæ prorsus inhumanitatis arguere. Eligat vtrum velit Apostata, vtrobique maleferiatus Christi & Apostolorum Aristarchus reperitur.

XXXII. Ad hoc etiam, ut omnibus gentibus prædicarent Evangelium, erant à Christo testes vocati Apostoli, Actor. 1, 8. ad hoc denique veluti mundum inter se distribuisse, traditur, ita ut Thomas & Bartholomæus Orientem; Simon & Matthæus Meridiem, Philippus & Thaddæus Septentrionem; Matthias & Iacobus minor Mediterraneas regiones, Iohannes & Andreas provincias maritimas; Petrus & Iacobus major Occidentem, Paulus denique totum mundum peragraret.

XXXIII. Vnde est illud vel inprimis μνημόνευτον, quod Tertullianus adversus Iudæos confirmat, *credidisse Christo Getulorũ varietates, & Maurorum multos fines, & Britannorum inaccessa Romanis loca, & Sarmatarum & Dacorum & Germanorum, & Scytharum, & abditarum multarum gentium & provinciarum & INSVLARVM MVLTARVM NOBIS IGNOTARVM, & quæ enumerare non possumus.* Cum quo consentit Hieronymus in cap. 24. Matth. *Non puto*, inquit, *aliquam remansisse gentem, quæ Christi nomen ignoret.* Vbi ergo tuum illud *certum est*, Apostata, plurimas & copiosissimas remansisse gentes, quæ ne fando quidem unquam aliquid de Christo audiverunt?

XXXIV. Testantur Apostolorum Acta, quam felici successu Apostolo Petrus viris religiosis *ex omni natione quæ sub cœlo erat,* Evangelium prædicaverit Act. 1,5. quomodo postea aliam quasi coloniam Ecclesiæ per totam Iudæam, Galilæam & Samariam duxerint, Act. 9, 21 : 8, 1 : 11, 13, quomodo solus Paulus cum paucis socijs, peragratâ Pamphiliâ & Pisidiâ, Antiochenam, Iconiensem, Lystrensem, Derbenensem, Pergensem Ecclesiam fundaverit, Act. 13, quomodo Evangelium prædicaverit in Phrygia, Galatia, Mysia, Macedonia, Achaia, Græcia, Italia, Actor. 16. seqq. unde & ipse scripsit, se prædicasse ab urbe Hierosolyma ad Illyricum usque Rom. 15, 19.

XXXV. Quo nomine Theodoretus Apostolo Paulo hoc testimonium perhibuit, quod ipse cum cæteris Apostolis ad legem Evangelicam non Romanos solum, *&* qui sub Romano viverent Imperio; sed Scythas quoque & Sauromatas, Indos, Æthiopas, Persas, Seres, Hyrcanos, Britannos, Cimmerios, Germanos, denique omne genus hominum, & omnes nationes induxerit.

XXXVI. Etsi verò non omnes omnino perreptarunt mundi angulos, vicos aut pagos; sufficit tamen ad complementum vaticinij CHRISTI, peragrasse ipsos quatuor orbis partes, & quidem summâ cum diligentiâ Evangelium, quà voce, quà scriptis, in ijs prædicasse, unde profectò non tenuis quædam auditio (quam Apostata vocat) sed illustris de CHRISTO fama insonuit & innotuit gentibus, quam quia pleræque admittere noluerunt, inde factum est, ut nulla vel Dei culpâ, vel Apostolorũ & virorum Apostolicorum negligentiâ, sed propriâ partim ignaviâ, partim contemtu prædicatione Evangelij hodieq; destituantur, & sic nihilominus Evangelium de Christo vel sibi vel majoribus prædicatum, habebunt in testimonium contra se, ut sint ἀναπολόγητοι in novissimo die, quod consilium Dei adversus seipsos adspernati fuerint. In horum autem gratiam Deus novum aliquod (quod Papicolæ exspectant) vaticinij Christi complementum haudquaquam instituet.

XXXVII. Eodem prorsus modo hoc vaticinium explicat D. Chrysostomus, qui illam Evangelij prædicationem consummationem Hierosolymorum antegressam clarè & præclare docet hom. 76. in Matth. his verbis: *In universo orbe prædicabitur, inquit, Evangelium hoc in testimonium omnibus gentibus, & tunc veniet consummatio; consummatio scilicet Hierosolymorum. Quod enim sicut prædixit, vel ante Iudæorum urbis eversionem per mundũ Evangelium effusum erat, Paulum audi: In omnem terram exivit sonus eorum, & rursus, à spe Evangelij quod audistis, quod prædicatum est in universa creatura, quæ sub cœlo est. Et videas eum in Hierosolymis ad Hispaniam usq; currentem. Quod si unus in tanta parte orbis prædicavit, cogita, quid à reliquis factum fuerit. Sed & alibi Paulus de Evangelio scripsit, quod fructum ferat, & crescat in omni creatura, quæ sub cœlo est. Quid autem est, in testimonium omnibus? ubique, inquit, prædicabitur, sed non omnes ubiq; credent. In testimonium autem non credentibus ubiq; prædicabitur; hoc est, in redargutionem, repræhensionem & testimonium. Nam, qui crediderunt, adversus incredulos testabuntur, & condemnabunt eos; idcirco posteaquam Evangelium in universo orbe prædicatum fuerit, Hierosolyma evertetur, ut nec umbra excusationis ingratis relinqueretur, &c.* Hæc Chrysostomus, cum quo consentit Hilarius in cap. 24. Matth. & Theophylact. in cap. 13. Marci.

XXXIIX. Proinde, ad impletionem vaticinij CHRISTI non necesse vel fuit ante excidium Hierosolymitanũ, vel etiamnum est ante consummationem mundi, ut Evangelium per proprios prædicatores (ut Bellarminus loquitur) seu ut Scioppius interpretatur, per vivam prædicatorum vocem ad omnes omnino gentes deferatur, ut sit ipsis in testimonium: potest id fieri scriptis doctorum Evangelicorum, quæ nunc per Dei gratiam instar Angeli illius Apocalyptici Apoc. 14. per medium cœli volant, & satis illustrem de CHRISTO famam spargunt etiam apud infideles, quorũ multi hoc medio conversi suum de Christo testimonium sanguine obsignârunt; cæteri verò verbum

bum vel lectum vel auditum in testimonium habent contra seipsos, quod dilectam veritatem recipere nolentes, hæreditate CHRISTI ex gentilitate colligendâ suapte culpâ exciderũt.

XXXIX. In hanc sententiam scribit Ambrosius in epist. ad Rom. cap. 10. super illa Psalmi verba: In omnem terram exivit sonus eorum: *Quod Psalmographus*, ait, *de creaturis dixit, hoc Apostolus de Evangelistis: quia ubiq; audita est & in omnem locum pervenit prædicatio nominis CHRISTI. Vbi enim prædicantis hominis præsentia defuit, sonus tamen & fama pervenit, sicut pervenerat opinio factarũ virtutum in Ægypto ad omnes gentes, teste Rahab meretrice, &c.* Et hæc de primo signo Scioppiani Antichristi.

XL. *Alterum signum*, inquit, *est excidium & eversio Romani nominis & imperij, cujus ne vestigium quidem ullum sit reliquum. Exploratum enim certissimumq; esse, quidquid unquam Romani imperij ac ditionis fuerit, à decem Regibus occupatum & divisum iri, qui hostilibus animis etiam memoriam Romani nominis perimere & exstirpare conentur: idq; sic volente & dirigente DEO, qui eosdem postea Antichristi imperio subijci patietur, ut ita non à suis, sed alienis viribus, à Romano scilicet imperio per decem Reges ad se translatis Antichristi fortitudo roboretur.* Pag. 45. *De excidio imperij Turci & Romani.*

XLI. Hæc est jucunda Bellarmini φαντασία lib. 3. de Rom. Pontif. cap. 5. cui suum quoque addit ἐπιβάλλον μέρος Apostata noster, *probabilem & tantum non certam esse opinionem, Turcicum imperiũ ante tempora Antichristi penitus exstinctum, terramq; sanctam rursus à Christianis occupatum & securè habitatum iri.*

XLII. Vtrumque horum est falsissimum, cujus contrarium ex scripturis ad oculum demonstrari potest. Nam prius quod attinet, testatur Daniel cap. 2, 35. quartam Monarchiam, hoc est, imperium Romanum, duraturum, donec lapis ille de monte sine manibus avulsus excrescat in montem, totumque orbem terrarum expleat, & regnum incoet æternum: quod non nisi perpetuæ durationis est descriptio, donec nimirum alterum illud æternitatis seculum post finem mundi incoëtur.

XLIX. Et hoc istius vaticinij complementum agnoscit etiam Pererius Esavita lib. 2. in Dan. p. 123. ubi ex Hieronymo annotavit: *Imperium Romanum fuisse ferreum, ferè usq; ad irruptionem Gothorum & aliarum gentium barbararum in Romanam ditionem, posthac autem factum esse terreum, quippe tum majorem in modum Romani Imperij majestas deformari, diminui amplitudo, potentia debilitari cepta est.*

Ibid. L. *At*, inquis, *habemus etiamnum (Deo gratia) Romanum Imperatorem tam re, quam nomine, eumq; tanta dignatione & autoritate, ut ne potentissimus quidem Hispaniorum & Indiorum Monarcha eum ut superiorem (quomodo autem, nisi quia Romanus Imperator? nam Regi Germaniæ quid est, cur tantus Rex cedat?) colere dubitet: ipsi etiam Lutherani Principes, sacri Romani Imperij Electores & Principes se appellari gaudeant.*

LI. Sed esto, habeat Romanus Imperator apud Regem Hispaniorum & Principes Germaniæ summā dignitatem, quam etiam ut diu habeat, precamur: quod si tamen rem rectâ lance appendamus, nō nisi titulari quadam potestate eam habet, permittente Papa; atque sic profectò nudo nomine magis, quam re *Romanus* Imperator est. *Romani majestas populi*, inquit Aventinus lib. 7. annal. *qua olim orbis regebatur, sublata est de terris.*

LII. Nam urbem imperij Romam non Imperator, cui ea jure debetur, sed Pontifex Romanus habet, clamante Adriano Pontifice apud Aventinum lib. 4. annal. *Vrbs Romana nostra est, non Imperatoris.* Sublatâ igitur Româ ab Imperio, Romanum sanè imperium non nisi nomine est.

LIII. Imperatorem olim colebant ut hominem à Deo secundum, solo Deo minorem, dicente Tertulliano in Apolog. cap. 30, jam iste honor cessit Papæ, cui & ipse Imperator imperij sui dignitatem aditurus supplex fieri cogitur.

LIV. Imperatores olim concilia convocabant, & supplices habebant ipsos Pontifices; ut ex procemio lib. 5. Socratis & epistola 9. Leonis constat: hodie inversa rerum facies est, & omnis hæc sive potestas sive dignitas ab Imperatore ad Pontificē trans-

lata. Cumque olim sub potestate urbis orbis imperium remansisset, teste Orosio lib. 1. hist. cap. 1. hodie vix tenuis quædam umbra magni corporis, Imperij nimirum Romani, restat, dicente Sleidano in lib. de quatuor Monarch.

LV. Summa, habemus hodie non merè Romanum, sed Romanogermanicum imperium, cujus potentia proh dolor, nimium quantũ imminuta, & imperiũ verè Romanũ cõmutatũ est de temporali in spirituale, ut scripsit olim Thomas in 2. Thessal. 2. hoc est, ab Imperatoribus Romanis ad Pontifices devolutum.

LVI. Gaudent igitur Principes Germanici appellari Electores ac Principes Romani Imperij, quia nullam aliam subsecuturam Monarchiam ex Daniele sciunt, idcirco hac exigua veluti umbrâ veteris Imperij contenti sunt.

LVII. Sed progrediamur in probationibus Apostatæ. Secundo igitur loco adfert locum illum classicum de Antichristo ex 2. Thess. 2. ubi dicitur, diem Domini non venturum, donec veniat discessio, hoc est, interpretante Adversario, *universalis defectio ab Imperio Romano*: & donec reveletur homo peccati, qui in templo Domini sedebit, hoc est, secundum glossam Scioppij, *in templo Hierosolymitano; in novo enim Testamento Templi vocem nunquam aliter usurpari*: quique jam mysterium operetur iniquitatis, nimirum, si credimus glossemati Scioppiano, *in typo, Nerone, Simone Mago, alijsq; hæreticis, qui sunt typici Antichristi*. Et addit Apostolus; tantum, qui nunc tenet, teneat: glossam addit Apostata: *nempe status Romani Imperij, qui nunc rerum potitur*; donec de medio fiat, inquit Apostolus: id est, inquit Apostata, *donec Imperium Romanum prorsus tollatur & extinguatur*.

De loco Pauli, 2. Thess. 2.

Pag. 54.

LIIX. In his scholijs Apostatæ quatuor inprimis depravationes loci Apostolici depræhendimus, animadversione dignas. 1. quod illam discessionem de generali defectione ab imperio Romano intelligit. Nam vocem ἀποστασίας in N. T. de defectione à mundano Imperio usurpatam vix monstraverit: intelligit igitur Apostolus ἀποστασίαν de recessu à fide Catholica interpre-

 te Ly-

te Lyra super hunc locum, & Adrichomio in Chron. fol. 285. quemadmodum simili ferè modo in 1. Timot. 4. multi dicuntur, discessuri à fide: unde non ineptè colligunt aliqui, Antichristum ipsum hîc abstractâ voce nominari Apostasiam, non Apostatam, propter excellentem illam defectionem, quam sub regno Antichristi futuram prædixit Apostolus.

LIX. 2. Quod templum Dei interpretatur de templo Hierosolymitano, & vocem hanc in N. T. nuspiam aliter usurpari audacter affirmat. Falsissimum est utrumque. Nam si ex hypothesi Pontificiorum venturus est Antichristus annis demum tribus & dimidio ante CHRISTI adventum ad judicium, utiq; in templo Hierosolymitano sedere non poterit; id enim jampridem destructum & in sempiternum non restaurandum esse, constat ex vaticiniis supra allegatis. Et scribit hæc Apostolus Thessalonicensibus, quos sanè non ex Græcia in Iudæam ablegat, sed ad Ecclesiam, quam domum Dei viventis appellat, 1. Tim. 3, 15.

LX. Falsissimum autem est & ferulâ dignum, quod scribit iste Theologorum Aristarchus, in N.T. Templi vocem NVNQVAM ALITER usurpari, quam de templo Hierosolymitano. Itáne verò homines etiam Christiani templum quoddam erunt Hyerosolymitanum? nam illos Apostolus Paulus aliquoties templum Dei vocavit 1. Cor. 3, 16, 17: 6, 19. 2. Cor. 6, 16. Et annon Ecclesia expressè templum Dei nominatur, Apoc. 3, 12: *qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei*: num fortasse martyres columnæ erunt templi Hierosolymitani? & annon cœlestis nostra patria sedes beatorum, templum Dei appellatur Apoc, 7, 15, imò Deus ipse templum vocatur cœlestis Hierosolymæ, Apoc. 21, 22. Viderit igitur Apostata, quo detruserit ipsum tam temeraria audacia, quasi templi vox in N. T. nunquã aliter usurpetur, semper significet templũ Hierosolymitanũm.

Bellarm. lib. 3. de Roman. Pontif. cap. 12.

LXI. Sed condonandum hoc est rudi discipulo, qui hæc ex Bellarmino didicit, & nimis facilè credidit. Abeat igitur uterq;, & sepeliat glossam suam in scrinio Papæ: nos in dicto Apostoli-

co per templum Dei in quo sessurus est Antichristus, Ecclesiam intelligimus; in cujus medio dominatur ille, ut Deus quidem terrenus, in omnes creaturas sibi potestatem vendicans; ut alibi demonstratum fuit.

LXII. Et ita nos sentire docuit Theodoretus in 2. ad Thessal. 2. *Dei templum*, ait, *Apostolus appellavit Ecclesias, in quibus primam sedem arripiet Antichristus.* Et Oecumenius in eundem locum: *Non dicit templum, quod erat Hierosolymis, sed Ecclesias Dei.* Videat etiam Apostata, quid hac de re scripserint nonnulli doctores Pontificij, Thomas in eundem locum, & Iohannes Ferus in cap. 24. Matth.

LXIII. 3. Tertia glossa Apostatæ est, quod Antichristum Apostoli Pauli tempore *in typo* mysterium iniquitatis operatū esse scribit. id quod etiam ex Bellarmino mutuatus est, qui Antichristum non in propriâ personâ, sed in præcursoribus notari scribit. Sed est manifesta textus Apostolici fallatio. Nam 1. loquitur Apostolus de Antichristo *revelando*: ergò jam tum in propriâ personâ eum adfuisse, certum est, alioquin revelari non potuisset; nisi Antichristum in typo seu præcursoribus suis revelandum esse fingas. 2. Adscribit etiam Antichristo ἐνέργειαν. ἐνέργεια autem sine persona propriè ἐνεργουμένη, eaque nondum in rerum naturâ existente, ne quidem cogitari potest. 3. Præterea non de mystico vel typico Antichristo, qui omnibus jam notus erat, sed de vero Antichristo, adhuc revelando & omnibus notificando vaticinatur Apostolus. 4. Et denique epistolam illam suam ad Thessalonicenses ante tempora Neronis scriptam esse colligitur ex Præfatione Theodoreti in Epistolas Pauli: quomodo igitur sub Neronis typo Antichristum potuit describere? Ergo & hæc stropha textus Paulini frivola & inanis est.

LXIV. 4. Pergit Apostata obscurare, si potest, illustrē illā lucem dicti Apostolici, quando nimirū illud (*donec è medio fiat*) de plenariâ Imperij Romani abolitione vult intellectum; sed contra expressum vaticinium Danielis cap. 2, 35. de quo supra.

Poten-

Potentiam quidem majestatem ac terrorē Romani Imperij graviter imminui & tantum non everti oportuit, ut Antichristus viam inveniret, qua perficiat libere & impune pro sua cupiditate, quæcunq; velit: Sed Imperium & dominatio ipsa non omnino erat auferenda: nam præter quartam Monarchiam Romanorum nullam aliam subsecuturam credere nos jubent divina oracula.

LXV. Hoc enim erat quod detinebat manifestam tyrannidē Antichristi adhuc in occulto latentis, terror nimirum Romani Imperij, potentia & magnitudo ejusdem, ea è medio tollenda erat, manentibus utcunque ruderibus quibusdam alicujus imperij, cujus tamen nullus terror est apud Antichristum. Nam donec imperij illius timor fuerit, nemo Antichristo statim subdetur: eo verò sublato paulatim è latebris prodijt ejus dominatio; id quod factum est, quando Bonifacius III. Pontifex Phocam Cæsaricidam in imperio, quod per scelus adeptus erat, confirmavit, translata sede Imperij ex oriente in occidentem.

LXVI. Hoc nomine in apricum prodijt Antichristus, circa annum Christi 606, cum antea in occulto operaretur omnem iniquitatem: siquidem jam Apostoli Pauli temporibus erant, qui plerorumque dogmatum Papisticorum fundamenta jacebant in Ecclesia, quod Pseudoapostolos in Articulo de Iustificatione hominis coram Deo, & alios in articulis de jejunio, conjugio & similibus fecisse constat ex Gal. 2. & 3. Phil. 3. Col. 2. 1. Cor. 7. 1. Timoth. 4. &c. Sed hac de re plura dicere non est hujus instituti: pergo ad tertium Apostatæ locum.

De cap. 17. Apoc.

LVII. Is verò extat Apoc. 17. à vers. 3. usque ad finem capitis, quem locum pro lubitu suo exponit, & interpretationem hujus vaticinij non à posteriori, sed ex præconcepta sua de Vtopico Antichristo opinione petit, in qua tamen sibiipsi non constat. Adversarium igitur primum audiemus, dein loci hujus illustrissimi sententiam ex ipso rerum prædictarum præclarissimo eventu petitam subjiciemus.

Sciop-

LXIIX. Scioppianam igitur interpretationem quod attinet, ea ſic habet: Beſtiam coccineam plenam nominibus blaſphemiæ, interpretatur Regnum Antichriſti myſticum, ſeu Imperium Romanum ab Ethnicis adminiſtratum: Mulierem inſidentem beſtiæ, itidem Romanum imperium ſub Imperatoribus Ethnicis: myſterium fronti mulieris inſcriptum, ſimiliter myſticum Antichriſti regnum: Atque ſic nihil niſi myſticum Antichriſtum ſomniare poteſt in locis illis Novi Teſtamenti illuſtriſſimis, quæ verum illum Antichriſtum in templo Dei jam ſedentem quaſi oculis intuendum exhibent, nullius penſi habẽs, quod ſeipſum in interpretatione ſua turpiter confundat. pag. 61.

LXIX. Nam quomodo tria illa diverſiſſima: *Beſtia; Mulier inſidens beſtiæ; & myſterium fronti mulieris inſcriptum*, de vno & eodem Antichriſto myſtico, ſeu imperio ab Ethnicis adminiſtrato, accipi poſſint, iudicet, qui quidquam judicare poteſt. Deinde dubium probat per æquè dubium, quando hoc loco repetit, Imperatores Ethnicos myſterium illud iniquitatis operatos fuiſſe, de quo Apoſtolus Paulus 2. Theſſ. 2. hoc enim ſupra ſufficienter refutatum fuit. Præterea valde iniquum eſt, Romanorum imperium vocare meretricem: omnis enim poteſtas à Deo eſt, dicente Chriſto Ioh. 19, 11. & Paulo Rom. 13, 2. neque legitur in ſcriptura tyrannidem magiſtratus politici meretricijs operibus conferri: atq; ſic nulla ferè ſimilitudo eſt inter meretricem & Imperium Romanum: imò viderit Apoſtata, quo honore adficiat tam præclaram Monarchiam.

LXX. Proinde cum hoc totum vaticinium Iohannis per craſſam petitionem principij ad Imperium Romanum transferat, mirum non eſt quod ea, quæ de beſtia, ſeptem ejus capitibus, decem cornibus, horundemq; pugnâ contra meretricem adfert, cum eventu nõ congruunt. Ea enim omnia non à poſteriori ſeu eventu, juxta naturã vaticiniorum; ſed à priori, hoc eſt, ex præconceptâ Scioppiani cerebelli opinione petuntur.

LXXI. Sanè, quæ de decem ſcribit Regibus, in quos deſinat

Romanum imperium, quibusque superveniat alius, undecimus, Antichristus, à Lactantio & Hieronymo fortasse mutuatus est, sed hoc in genere lenes fuisse conjecturulas, jampridem notavit Ludovicus Vives V. CL. in lib. 20. de civ. Dei August. cap. 19. quin & Augustinus ipse hanc opinionem rejecit cap. 23. ejusdem libri his verbis; *Vereri me sanè fateor, ne in decem regibus, quos tanquam decem homines videtur inventurus Antichristus, fortè fallamur; atq; ita ille inopinatus adveniat, non existentibus tot regibus in orbe Romano. &c.*

pag. 55. & 59.

LXXII. Vana igitur & inania prorsus sunt μορμολύκεια, illa ænigmata, quæ Lutheranis Apostata magnâ cum obtestatione & tantum non profanatione nominis divini proposuit, pag. 64. *Si ante adventum bestiæ seu Antichristi meretrix illa ex rerum numero exterminabitur & flammis conflagrabit: si reges illi unum cum bestia seu Antichristo consilium habebunt: si meretricis desolatio & conflagratio augendis Antichristi viribus servire debebit; qua tandem ratione meretrix illa Antichristi dilecta sponsa, sive sedes imperij Antichristiani esse possit, ut Lutherani contendunt?* vana, inquam, sunt hæc ænigmata omnia, quæ nullo negotio ex vera vaticinij illius interpretatione, eventu rerum, jam undiquaque comprobatâ dissolventur. Ea verò jam sequitur.

LXXIII. Vidit ergo D. Iohannes 1. *Bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemiæ, habentem capita septem & cornua decem.* Bestia hæc nihil aliud est, quam Papatus, de quo eventus testatur, quod imperet ipsis Imperatoribus purpura utentibus, quod splendeat ipse purpuratis Patribus & gaudeat alioquin colore coccineo, hoc est, vestibus & ornamētis rubris ac purpureis, quibus & Pontifex cum suis & Missa Pontificia ornari cōsuevit.

LXXIV. Capita septem sunt septem Occidentis regna, in quæ Papatus diffusus est: Italia, Hispania, Gallia, Britannia, Germania, Polonia & Hungaria: & sunt ea residua, de decem illis capitibus quartæ Monarchiæ, de quibus Daniel cap. 7. quorum tria, Græciam, Asiam & Aphricam parvulum cornu seu Anti-

Antichristus Orientalis ad se rapuit, reliquis septē relictis Antichristo Occidentali. Habet etiā Papatus decem specialia cornua, hoc est, decem specialia regna, quinq; capitibus seu regnis generalioribus, quæ jam nominavimus, adhærentia: ea enim usitatè in decem regna seu provincias resolvuntur, in Alemanniam seu Germaniam nostram, in Bohemiam, Vngariam, Poloniam, Suediam, Daniam, Norvegiā, Scotiam, Angliam & Franciam; quæ & à Papatu defecisse, & meretricem odio prosecuta fuisse infra dicuntur.

LXXV. 2. Vidit D. Iohannes meretricem insidentē bestiæ, circundatam purpura & coccino, inauratam auro & lapide precioso & margaritis, habentem poculum aureum in manu suâ, plenum abominatione & immunditia fornicationis ejus: & in fronte ejus scriptum, Mysterium, Babylon magna, mater fornicationum & abominationum terræ: fuitque ebria sanguine sanctorū & martyrum. Hoc nihil aliud est, quā descriptio Papæ, qui Monarcha est Ecclesiæ Catholicæ, hoc est, Papisticæ, ac proinde rectè dicitur insidere bestiæ, Papatui. Vocatur meretrix propter idololatriam in Papatu usitatam, ubi sanctis, imò statuis ac imaginibus tribuitur cultus soli Deo debitus, opellis etiam Monachorum atq; monialium, quæ soli debentur merito Christi: Idololatriam autem fornicationem spiritualem vocari in scriptura est usitatissimum. Exod. 34.15. Iudic. 2,15. Esa. 1,21. 17,3. Ier. 3,1. Ezech. 5,9. Ose. 1,2. &c. Ornari Pontificem purpura & auro, & plusquā regio splendore coruscare, nullâ prorsus probatione indiget: habet poculum aureum in manu sua, quod est poculum missaticum, lapide pretioso, auro & gemmis exornatum, sed plenum abominatione, qua & semetipsum inficit, & alios polluit. Vnde titulum hunc Pontifex veluti in fronte inscriptum circumgestat, quod sit *Babylon illa magna*, ob crudelitatem, quam exercet ergà omnes, qui non adorant abominationes suas: *mater fornicationum*, quia PAPAE doctrina verè lerna est omnis idolomaniæ, superstitionis & impietatis, de qua multi in ipso gremio PAPATVS gravissimas

querimonias publicè sparserunt: sed hæc omnia ad tempus in occulto habuit, propterea *mysterium* vocatur, ut qui speciem pietatis habeat, veritatem autem ejus abneget. Ebrius quoq; est Papa Romanus sanguine sanctorum ac martyrum, quod tot laniena in diversis orbis partibus à sanguisuga Romano factæ, & ex his uberrimus ille Catalogus Testium veritatis Christianæ seu Feritatis Papisticæ luculenter testatur.

2.Tim.2.

LXXVI. 3. Dicit Angelus *de bestia*, quam viderat D. Iohannes: *Bestia quam vidisti, fuit, & non est, ascensura de abysso, item; ipsa octava est, & de septem est; & in interitum ibit, & mirabuntur inhabitantes terram, quorum nomina non sunt scripta in libro vitæ à constitutione mundi.* Etiam hoc ad Papatum exactissimè congruit. Is enim *fuit*, ratione gladij politici, qui sanè ante tempora Iohannis Apostoli in imperio Romano fuit potentissimus: & *non est*, partim ratione gladij spiritualis, quem eo adhuc tempore nemo sibi sumsit in Ecclesia; partim ratione gladij politici, qui à Gothis, Vandalis, Longobardis, Burgundionibus, Hunnis, alijsque populis nimium debilitabatur, ac si non esset: tandem autem *ex abysso iterum adscendit*, vires suas colliges partim fraude, partim vi, adjuvantibus nonnullis Imperatoribus; *octaua est, & de septem est*, quia nimirum septem illorum regnorū, in quæ se diffundet, quasi una communis anima est: quibus externum regnorum titulum & majestatem imperij politicam permittit; atq; sic de septem illis est: attamen interim per suos Cardinales, Metropolitanos, Episcopos, Monachos obedientiâ eos sibi astringens, suam in illis hierarchiam possidet, & sic octava est, & quasi distincta ab illis. Sed tandem *in interitum ibit*, quando interficiet eum Filius DEI spiritu oris & illustratione adventus sui, 2. Thess. 2. Et hanc ejus potentiam etiamnum admirantur multi, qui splendore atq; magnificentiâ Papatus dementati ad gremium Ecclesiæ redire nolunt: sed hac ipsâ præposterâ admiratione arguunt, se in electorum numerum nunquam fuisse receptos.

LXXVII.

LXXVII. 4. Porrò *Septem capita,* inquit Angelus in interpretatione, *septem montes sunt, super quos mulier sedet, & reges septem sunt, &c.* Notātēr ostēditur hîc sedes Antichristi, Roma nimirū, septicollis, cujus montes hi sunt; Palatinus, Capitolinus, Aventinus, Exquilinus, Cælius, Viminalis, & Quirinalis; idq; ne quidem Apostata per omnia negare potest, nisi quod sub nomine Romæ imperium Romanorum hîc describi putat. Ejus igitur septem illi reges & regna sunt, quorum jam ante facta est mentio quibus insidet meretrix, id est, quibus dominatus est Papa. *Quinq; ceciderunt*, inquit angelus, nimirum Germania, Gallia, Britannia, Polonia, Vngaria, in quibus provincijs repeiuntur Ecclesiæ superstitionibus Papisticis nonnihil purgatæ: *unus est,* nimirum Italia, in qua cumprimis dominatur ista meretrix: *& alius nondum venit*, Hispania nimirum, & ea quidem ejus regni pars, quæ Granata appellatur. Hæc enim à Mauris sive Saracenis 779 annis occupata bello, anno demum Christi 1492 recipitur, & pulsis Saracenis & templis Christianæ religioni destinatis, & titulo Catholicæ Ecclesiæ à Papatu potitur. *Oportet autem ipsum manere*, ait Angelus; nam Papæ Romano dentem citius eripies, quàm Hispaniam ex Ecclesiâ Catholicâ: sed breve tempus manebit: citò enim conteret Deus Satanam sub pedes suos, & illustri suo adventu ad judicium meretricem unà cum amasijs suis in locum ardentem igne ac sulphure præcipitabit. *Calv. s. in Chro. p. 930.*

LXXIIX. 5. De decem Regibus seu regnis seorsim refert angelus, *quod unà cum bestiâ potestatem accipiant unâ horâ, quodque potestatem suam bestiæ tradiderint:* Semper enim fuerunt in decem illis Europæis regnis, qui cathedram pestilentiæ fulcire & omnibus viribus sedem atque majestatem Pontificis Romani stabilire conati sunt: sed acceperunt hanc potestatem *unâ horâ*, hoc est, brevissimo tempore. Nam quia contra Agnum, hoc est, Filium Dei in pugnam descenderunt, ab Agno quoq; victi sunt, non externâ vi & armis, sed verbo & virtute Spiritus S. qui gla-

gladius oris Christi appellatur 2. Thess. 2. Vnde factum, ut hæc decem regna odio prosequantur meretricē, desolatam & nudam illam faciant, id est, potentiâ suâ exuant, viribusq; spolient, instigante Domino, qui terminū certum furori Pontificio cōstituit.

LXXIX. Hæc est genuina atq; orthodoxa interpretatio præclari istius vaticinij Apocalyptici de Antichristo, in quo Apostata toto cœlo aberravit, ut ferè non dubitarim eandem ipsius hîc repetere obtestationem: Nunc omnes Pontificij, in quibus vel gutta ingenui sanguinis & fidei Christianæ inest, per adventum Domini nostri Iesu Christi, & tremendū ejus judicium obtestor, ut animo suo sedulò perpendant, an non hæc omnia in Papatu ad unguem ita evenerint, & quotidiê eveniant: & annon spiritu vertiginis agitentur aut occæcati sint, qui in hoc meridie hunc veritatis solem non agnoscunt?

Verba sua Apostatæ remitto.

LXXX. Vnde quilibet intelligit, quæstiones illas Scioppianas, quas pag. 64. proponit; plerasque vel ex præconcepta, & cum eventu nunquam correspondente opinione oriri, ideoque haud immeritò à nobis negligi debere: vel sanè ex ijs, quæ jam ex eventu ipso, vaticiniorum optimo interprete desumta sunt, facilè expediri posse.

LXXXI. Nam 1. per decem illos reges, sive regna, quid intelligendum sit, jam audivimus: eos verò ante Antichristum fore, Scioppianum figmentum est, in Iohannis vaticinio μηδὲ γρῦ hujus invenitur. 2. decem illa regna brevissimo tempore duratura libenter credimus; & jam modò ostendimus. 3. ut &, quod & quomodo immani odio prosecutura sint bestiam seu Papatū. 4. & deniq; quo pacto potentiam suam bestiæ sint reddituræ.

LXXXII. Vnum tamen obstat in hoc loco, quod Scioppius per Babylonem quidem intelligendum esse concedit, sed non urbem Romam, verum Imperium Romanum: idq; quatuor de caussis. 1. quia Roma tempore Iohannis non sedit super aquas multas seu ad multas gentes & linguas non pertingebat, quippe in Latio sita. 2. quia hodie non septem, sed undecim montes habet.

bet. 3. neque regnum habet super reges terræ, sive de jure sive de facto loquaris. 4. neque denique ejus desolatione vires Antichristi augeri poterunt, imò si Papa sit Antichristus, hoc vires ejus potius imminuet. Hæc Apostata: ad quæ singula respõdeo:

LXXXIII. 1. Primum contra manifestã fidem est historiæ, ne quid dicam durius: An non enim tempore D. Iohannis Romana civitas sola orbis imperium habuit? annon ipse scribit, *illo tempore imperium urbis Romæ adfixum fuisse* pag. 62? annon inter duo maria Tyrrhenum & Adriaticum sita erat? Vnde Tertullianus contra Iudæos & lib. 3. cont. Marcion: *Babylon*, inquit, *apud Iohannem nostrum Romanæ VRBIS* (non imperii) *figuram portat perinde & magnæ & regno superbæ, & sanctorum debellatricis.* Et Hieronymus citante Ludovico Vive, Scriptore Pontificio, in lib. 18. de civ. Dei Augustini cap. 22. non aliam existimat describi à Iohanne in Apocalypsi Babylonem, quam VRBEM Romam: quin & ipse Bellarminus lib. 3. de R. P. c. 5. & 13. non diffitetur, per meretricem illã Babylon urbem Romam intelligi, sed non nisi Romam Ethnicam: quid ergo tergiversatur Præceptori discipulus?

LXXXIV. 2. Sed ais, secundo loco, Roma *HODIE* non septem, sed undecim montes habet. Ain' verò? sed quid si etiam plures hodie habeat turres & arces? num propterea falsum erit, quod de ea olim cecinit Virgil. lib. 2. Georg.

Scilicet & rerum facta est pulcerrima Roma,
Septemq; una sibi muro circumdedit arces?

Fortè nec Lateranum nec Vaticanum fuit tempore D. Iohannis, sed quid hoc ad rhombum Critice? num propterea non fuit septicollis civitas? Habeas igitur hoc ad secundum.

LXXXV. 3. Ad tertiũ dico, quod de jure non habeat Roma regnum super reges terræ libenter concesserim: sed quid de facto ausit, historiæ testantur, & quam nihil etiamnum, ullus *REX ROMANÆ* meretrici addictus attentare audeat absque ejus nutu, exempla sunt inpromtu, ut mirum sit os

impu-

impudens hoc negare posse: observetur tamen probè, quod fatetur Apostata, Romam modernam *nullum prorsus regnum habere super reges terræ de jure*, quo quidem effato quam gratiam initurus sit apud Pontificem suum, ipse viderit.

LXXXVI. 4. Quarta instantia, quæ ipsi omnium fortissima videtur, nullius hili est, si sensum vaticinij attendimus. Nam de Antichristianæ potentiæ incremento ex desolatione regni ejus oriundo nihil habet vaticinium D. Iohannis: sed si textum consideremus, apparebit, reges illos potestatem suam bestiæ prius esse tradituros, quam ipsam odio prosequantur, idque sic jubente & volente Domino, qui peccata peccatis punire solet, hoc est, adjuvabunt Papatum viribus suis, idque tam diu, *donec consummentur verba Dei*, quibus nimirum recepit, se ingratum orbem ob non receptam dilectam veritatem, castigaturum. Sed his verbis consummatis, & impletâ voluntate DEI, illi ipsi reges, pertæsi tyrannidis Antichristianæ, omnem suam vim & potentiam contra bestiam conferent, instigante Domino, eamq; evertere & exterminare studebunt.

LXXXVII. Hujus rei illustre specimen edidit superioribus annis Carolus Borboniorum Princeps, qui expugnatâ Vrbe, Pontificem Clementem VII. in vincula conjecit, anno 1527. Imò jam ante aliquot secula pij principes hoc jugum Antichristi excutere, & Tyrannidi Papisticæ summis viribus reluctari ceperunt, quemadmodum Otto Imperator jus eligendi Pontificem ad Imperatorem revocavit, & Iohannem XII. deposuit; Henricus III. Imperator, cùm tres Papæ de Papatu tanquam vultures de prædâ digladiarentur, armatâ manu in Italiam profectus omnes abdicavit & alium creavit: & inprimis Fridericus Barbarossa, fortissimus Princeps, anno Christi 1166. Romam expugnavit.

LXXXIIX. Sic igitur ab hoc etiam præsidio dejectus est Apostata, quod in plenariâ Imperij Romani eversione ante adventum Antichristi quæsivit; adeoq; nihil amplius restat, quam ut

ut ex hoc D. Iohannis vaticinio firmiter concludamus, illum ipsum, quem in septicolli civitate, hoc est, Romæ sedere, & scortatione doctrinæ suæ Reges terræ seducere videmus, id est, Pontificem Romanũ, Antichristũ illum magnum esse, quod ipsa rei evidentia, si cum vaticinio conferatur, ad oculum demonstrat.

CAPUT II.

De Ortu & Progressu Antichristi Papistici.

I.

QVæ in hoc capite de fictitio Iudæorum Christo, Neardæ, civitate Babyloniæ nascituro, fabulatur Apostata, non moramur: ipse alias nobis proponit fabulas Iudaicis illis non absimiles, certè non minus ridiculas. pag. 46.

II. De ortu enim Antichristi Papistici hæc secreta prodit. *Antichristum nasciturum ex tribu Dan, & tamen à Iudæis per errorem pro Messia* (si credere fas est) *habitum iri.* 2. De progressu ejus ita nugatur. *Vbi adoleverit, fraudibus & dolis ac perfidijs plenum pectus gerens, magicis etiam artibus à Satana ad miraculum instructus, paulatim infima hominum sordidissimorum colluvie ad se pellecta, mox confluentibus majoribus Iudæorum copijs, prodigio demum aliquo ad Mosis exemplum Satanæ opera edito, liberatorem & Messiam se professus, concitatis omnibus, qui istic esse solent, Hebræis, Ægyptum invadet, eaq; occupatâ & rege ejus cæso, torrentis instar incredibili cum celeritate Æthiopiæ & Lybiæ regnis subactis, nuncijs etiam auxiliorum ex oriente sibi venientium excitatus in Iudæam properabit, eamq; omnium opinione celerius tenebit.*

III. Hæc Apostata veluti somnium narrans, magno cum applausu synagogæ Romanæ de Antichristo suo recitat, quæ si

 serio

ſeriò recitat, & ita futurum credit; næ tam abſurdum, tam impoſſibile nihil erit, quod Pontifex ei perſuadere non poterit: ſi ex ſolis Biblijs inſuper confirmaverit, (quod promittit in titulo ſcripti) næ peculiarem habet dæmonem veluti Oedipum, qui quod in ſcripturis neque Apoſtoli, neque viri viderunt Apoſtolici, ſolus vel divinando animadvertere potuit. Sed & credit, & ex Biblijs utrumq; confirmare audet; operæpretium igitur eſt, ut mira referenti diligenter auſcultemus.

IV. Ortum Antichriſti ex proſapia Dan probat ex vaticinio Iacobi Patriarchæ, Gen. 49, 17. *Fiat Dan coluber in via, ceraſtes in ſemitâ mordens ungulas equi, ut cadat adſcenſor ejus retrò. Salutare tuum exſpectabo Domine*. Mirum ſi non ex hoc metallo aurum eliquare poſſit Apoſtata.

V. *Hunc locum* (inquit) *de Antichriſto non ſine graviſſimis cauſſis, neque ſine Apoſtolicâ traditione* (hoccine verò eſt ex ſolis confirmare Biblijs? quæ autem Apoſtolus Paulus de Antichriſto Theſſalonicenſibus tradiderat, hæc ipſa quoq; ſcripſerat, ſicuti ait 2. Theſſal. 2, 5. cum adhuc eſſem apud vos, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν, hæc eadem dixi vobis) *antiquiſſimos & eruditiſſimos interpretes accepiſſe exiſtimandum eſt*.

VI. Ad hanc fabulam reſpondeo non meis, ſed Bellarmini verbis: *Hæc ſententia eſt valde probabilis, propter tantorum patrum autoritatẽ; non tamen omnino certa eſt, tum, quia pleriq; eorum Patrum non dicunt, hoc ſe ſcire, ſed probabile eſſe inſinuant; tum quia nulla earum ſcripturarum convincit. Nam inprimis Gen. 49, videtur Iacob ad literam loqui de Samſone, cum ait: Fiat Dan coluber in via, ceraſtes in ſemita, & mordeat ungulas equi, ut cadat adſcenſor ejus retrò. Samſon enim fuit de tribu Dan, & fuit verè Philiſtæis tanquam coluber in viâ. Nam ubiq; eis occurrebat, eosq; vexabat. Ita exponit Hieronymus in quæſt. Hebraicis. Et videtur ſanè Iacob benè precari filio ſuo, cum hæc dicit, & proinde non malum, ſed bonum prædicere. Quod ſi ad Antichriſtum allegoricè id accommodetur, non poterit argumentum duci niſi probabile, quale ex myſticis ſenſibus ducitur.* Hæc Bellarminus.

lib. 3 de R.P. cap. 12.

VII.

VII. Audin' Apoſtata, præceptorem tuum. 1. Patres ſeu antiquiſſimos illos, quos tu vocas, interpretes, dubias & probabiles tantùm protuliſſe conjecturas; ex ijs autem certũ aliquod dogma Eccleſiæ condere non licet: ipſos enim in hujuſmodi vaticinijs ante, quam ſecutus fuit eventus, ſæpè hallucinatos eſſe, certum eſt, & ipſi fatentur. 2. audis, nullam earum ſcripturarum convincere, quòd à te infertur: hoccine ergo eſt ex ſolis Biblijs Antichriſti ortum confirmare? 3. audis, vaticinium Iacobi non niſi allegoricè & probabiliter de Antichriſto agere (quã tamen probabilitatis rationem nondum audivimus) ad literam autem Iacobum de Samſone loqui, & hanc interpretationem eſſe Hieronymi: quid ergò aliam interpretationem ex conjecturis incertiſſimis petimus? 4. audis deniq́; Iacobum non malum, ſed bonum prædicere: quid malum ergò Antichriſti, filij iſtius perditionis, ortum in hoc vaticinium intrudis?

IIX. Laudo candorem Bellarmini hoc in genere: verſutiam Apoſtatæ, qui hunc candorem videre noluit, improbo: imò viderit iſte, quomodo craſſum iſtud mendacium defendere velit, *Ex Dan Antichriſtum naſciturum, SEMPER in Eccleſia jam inde ab Apoſtolicis temporibus CREDITVM EST.*

IX. Opponimus huic mendacio Patres illos omnes, qui hoc non credere, ſed ad tempus probabiliter opinari voluerunt: opponimus Hieronymum, qui opinioni iſti prorſus contradixit: opponimus ipſum Bellarminum, qui hanc ſententiam probabilem quidem, non autem certam eſſe ſcribit. Sed antiquum obtinet Apoſtata, qui temeraria ſua pronunciata veluti Gorgonem quendam objicit Lectori imprudenti, ignarus miſer, hac audaciâ iſtam (quam ſibi habere videtur) & eruditionem & exiſtimationem nimium proſtitui.

X. Sed pergit iſte: *Neq; myſterio videtur carere, quod Num. 2, 25. ſcriptum legitur: Ad Aquilonis partẽ caſtrametati ſunt filij Dan:* quid verò hîc myſterij? *tanquam illum ſignaret*, inquit, *qui dicturus erat, ut eſt apud Eſaiam 14. verſ. 13. In cœlum conſcendam,*

 ſuper

super astra Dei exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis, adscendam super altitudinem nubium similis ero altissimo.

XI. Scilicet huic triduano Theologo committenda esset scripturarũ interpretatio, qui quidvis ex quovis scripturæ textu probare potest, non secus ac si luderet tesseris aut Plautinis fabulis. Scio quidem Gregor. lib. 31. moral. c. 10. docuisse locum Num. 2. in figuram Antichristi scriptum esse, sed errore seculi præpeditum; & eventus adhuc subsecuturi ignarum, ita docuisse credimus: Apostatam verò nostrum in ista luce veritatis & tam illustri splendore eventus etiamnum cæcutire, id verò justi judicij divini indicium est, qui confundere solet sapientes in sapientiâ suâ.

XII. Deinde vox ista apud Esaiam non est Antichristi, nisi fortè sub ratione typi; sed regis Babyloniæ, cujus inanis gloriatio illo versiculo exprobratur, & interitus toto capite prædicitur ac describitur. Quid verò castrametatio filiorum Dan versus Aquilonem, ad regem Babyloniæ, vel etiam ad Antichristi ortum? An non juxta tribum Dan erant etiam castra filiorum Aser? & an non in sortitione hæreditatum in terrâ sanctâ domus Ioseph, hoc est, tribus Manasse & Ephraim quoque fuit Aquilonaris, Ioh: 18, 6. nunquid ex his quoq; tribubus oriundus Antichristus? sed quis non videat & rideat hasce nugas?

XIII. Accumulat tamen plura Scripturæ loca in hanc sententiam: *Daniel*, inquit, *cap. 11, 40. regem Aquilonis vocat Antichristum. Ios. 19. in partitione terræ sanctæ tribui Dan sors hæreditaria postremo loco exit: & in Apocal. 7. in catalogo signatorum signo crucis nulla fit mentio tribus Dan, sed tribus Manasse in ejus locum reponitur.* Ex his omnibus cudere potest hanc conclusionem. *Ergo Antichristus oriundus est ex tribu Dan.*

XIV. Quid tibi videtur, Christiane Lector, annõ hoc est ex solis Biblijs confirmare Antichristi ortũ? Sed ad rem. 1. Rex Aquilonis vocatur Antichristus, tum quia Rex Babyloniorũ typus ejus

fuit,

fuit, qui ex parte Aquilonari exercitū duxit in Iudæam, ut scribit Lyra super c. 4. Ierem. tum etiam, quia generale Scripturæ proverbium est; *Ab Aquilone omne malum venire*, Ier. 1, 14: 4, 6: quid autem hoc ad ortum Antichristi?

XV. 2. In descriptione hæreditatum in terrâ sanctâ tribus Dan postremo loco describitur; sed nunquid ob hanc transpositionem tribuum, tribus hæc est maledicta, aut Antichristo consecrata? annon Ezech. 48, 1. in simili sortitione tribus Dan cæteris omnibus anteponitur? Tribus Benjamin primam sortem accipiebat Ios. 18, 11. nihil tamen erat melior, sed cæteris etiam improbior, ita ut & stirpitus exscinderetur, Iud. 21, 3. Ephraimitæ in sortitione præponuntur cæteris, nihil tamen propterea deterioribus, imò nonnihil etiam melioribus, eò quod, cùm cæteræ tribus Chananæos ex præcepto Domini exterminarent, isti in medio sui eos habitare permitterent, non sine idololatriæ contagio, quo nomine graviter objurgantur, Iud. 2, 2, 3.

XVI. Cur igitur tribus Dan unâ cum loco etiam pietate cæteris fieret inferior, ut Antichristi parentes atque majores non ex Benjamitarum tribu fornicaria, (quod fortasse magis congrueret Vtopico Papistarum Antichristo, quem ex meretrice oriundum somniant) nec ex Ephraimitarum tribu Idololatricâ deducerentur, sed ex tribu Dan, quæ forte una ex melioribus fuit, quæq; eo honore digna fuit, ut ei pars daretur in medio possessionis filiorum Iudæ, quemadmodum ex Ios. 19. docuit Christian. Adrichomius in descript. terræ sanctæ f. 20.b. ex qua Deus & Samsonem, heroëm fortissimum, populique sui Salvatorem; & Ooliabum, præstantissimum virum, in cujus corde posuit ipse sapientiam, ad opus Tabernaculi excitavit Iud. 13. Exod. 31, 6.

XVII. 3. In Apocal. c. 7. tribus Dan omittitur, non quia ex ea Antichristus nasciturus dicitur, ut scribit Lyra, & ante ipsum Irenæus; à quibus scholion suum forte accepit Apostata noster. nam & tribus Ephraim omittitur, & ejus loco Manasse ponitur vers. 6. & si omnes illæ tribus omittendæ fuissent, ex quibus ho-

mò improbus vel natus vel naſciturus fuerat, omittenda etiam fuiſſet tribus Benjamin, è qua primus Hebræorum rex Saul, homo nequam, & αὐτόχειρ prodijt; tribus Iuda, quæ multos Reges idololatricos procreavit, & ſic conſequenter de cæteris fermè omnibus.

XIIX. Qua veritatis luce convictus Bellarminus fateri cogitur. *Cur Apocal. 7. omittatur Dan, non ſatis conſtat; præſertim cum etiam Ephraim ſit omiſſus, cujus tribus una eſt ex maximis.*

lib. 3. de P.R. cap. 12.

XIX. Sed nondum finis: *Allegoricè etiam huc refertur* (inquit Apoſtata) *locus Ier. 8, 10. A Dan auditus eſt fremitus equorum ejus, à voce hinnituum pugnatorum ejus commota eſt omnis terra & venerunt, & devoraverunt terram, & plenitudinem ejus: orbem & habitatores ejus.*

XX. Quem quidem locum Irenæus etiam, errore deceptus, de Antichriſto intellexit lib. 5. adverſ. hæreſ. Sed agnoſcit ipſe Adverſarius hæc verba de Nebuchodonoſare dicta eſſe, & non niſi per typum ad Antichriſtum applicari; quod ex Bellarmino didicit, qui l.d. ſic ſcribit: *Ieremias cap. 8. ſine dubio non loquitur de Antichriſto, neque de tribu Dan, ſed de Nebuchodonoſare, qui venturus erat ad Hieruſalem evertendam per regionem eam, quæ dicebatur Dan.*

XXI. Rectiſſimè ſanè. Dan enim in finibus Iudææ erat poſita, per quam ex Meſopotamia & Babylone Hieroſolymam itur, ut & per tribum Ephraim. Quod autem per Regem Babylonis typicè intelligatur Antichriſtus, non valde repugnamus. Scire autem debebat Apoſtata. 1. ſcripturam typicam non eſſe argumentativam. 2. non neceſſe eſſe, ut typus in omnibus congruat cum antitypo; ſatis, ſi in principalioribus.

XXII. Ita ſanè congruit ad Antichriſtum, quod (ut Propheta loquitur) voce pugnatorum, hoc eſt, Monachorum & Eſavitarum ſuarum ad cædes & bella paratorum, commovet terram: quodque venerint illi & devoraverint terram, imò & peccata terræ, ut Cardinalis ille gloriabatur; plenitudinem etiã

ejus

ejus, orbem & habitatores ejus, quod plusquam verum esse, exempla locorum istorum testantur, ubi novi nostri Pharisæi, de prosapia Esau, ædes viduarum, imò palatia principum quotidiè devorare pergunt, id quod de Pharisæis olim dicebat Salvator noster Matth. 23, 14.

XXIII. In his sanè pulcram videmus congruentiam typi & antitypi, idque familiam ducit: nam quod locum attinet, unde egredi dicitur Rex Babylonis, is ut antitypo respondeat, non est necesse: aliàs Antichristum ex tribu Ephraim quoq; nasciturum sequeretur, quia utramque tribum nominat Propheta capite quarto vers. 15. ubi eadem expeditio describitur quæ cap. 8. Id verò asserere Papicolis nondum in mentem venit, ne videantur plus nimio miraculosum fingere Antichristum, ut qui unus homo sit, & tamen ex duabus oriundus tribubus: tam accuratè in hoc mendaciorum genere memoriam suam firmare didicerunt!

XXIV. Constat ergo ex his, quæ jam dicta sunt, allegatas ab Apostata scripturas nihil minus probare, quam Antichristum, ex tribu Dan oriundum esse: imò si rem rectè velimus perpendere, ex nulla prorsus tribu Iudæorum esse poterit. Antichristus enim Apostata est, imò ipsa ἀποστασία, ut à D. Paulo vocatur 2. Thess. 2. ex quo loco D. Augustinus eum refugam vocat à Domino lib. 20. de civ. Dei cap. 19. & apostasiam ejus prolixè diducit Bellarminus lib. 3. de R. P. 14. Nullus autem Iudæus dici potest Apostata, quia nemo eorum veritatem agnovit. Et si maximè ex opinione Pontificiorum, Iudæus esset, tamen omnium convenientissimum esset, ut ex tribu Iuda nasceretur: inde enim Iudæi Messiam suum (pro quo, juxta fabulam Pontificiorum Antichristum sunt recepturi) nasciturum credunt.

XXV. Cætera, quæ de Babylone Antichristi patria insperguntur, ut Monastica figmenta autoribus suis remittimus; neq; enim sequitur, Iudæi exspectant successionem prosapiæ Davidicæ

vidicæ in Babylonia: ergo Antichristus ibi nascitur: hoc enim esset, præter alios errores, dubium per æque dubium probare. Nihilominus tamen audet iste pro hoc figmento scripturas adferre, ex Apocal.9,14. & Zach.5,6.

XXVI. Quid ex loco Apocalyptico extorquere velit, ne quidem Oedipus divinare posset. *Solve quatuor angelos* (inquit D. Iohannes) *qui alligati sunt in flumine magno Euphrate: Et soluti sunt angeli quatuor, qui parati erant in horam & diem & mensem & annum, ut occiderent tertiam partem hominum*. Quis Carneades ex his verbis inferat hanc conclusionem: *Ergo Antichristus nascetur in Babylonia?* Et tamen Apostatæ nostro hæc videtur esse absurdi sui dogmatis confirmatio Biblica.

XXVII. Locum Zachariæ tali depravat glossa, quam ne quidem per longissimè petitam consequentiam inde deducere potest. Fingit enim Prophetam dicere; *Iudæorum summam omnibusq; numeris completam impietatem in Babylonia sedem suam fixuram esse, quousq; Antichristum pro Messia, quem istic ex prosapia Davidica nasciturum putant, recipiant.*

XXIX. Certum est, nihil quidquam hujus Prophetæ in mentem venisse. Nam longè major erat Iudæorum impietas ante quam Babylonem venirent, propter quam etiā in manus Chaldæorum fuere traditi,

XXIX. Describitur autem ista visione communis impietas omnium Iudæorum, quos propterea velut in unum collectos manipulum ex Ecclesia se ejecturum & ad reproborum colluviem, quam periphrasi terræ Sennaar, seu Babyloniæ, notat, perpetuum ablegaturum esse minatur Dominus. Antichristi ne quidem per somnium fit mentio.

XXX. Ne tamen Apostata impune ferat hanc glossam, sciat, si omninò hunc locum de Antichristo acceptum velit, perquam optimè hanc visionem Pontifici Romano accommodari posse. Ejus enim doctrina verè est amphora impietatis, qua veluti urceo aut mensurâ certâ admetitur hominibus nimium credulis

&

& ſuperſtitioſis, preculas, jejunia, peregrinationes, & alia, quæ ex ſuperſtitioſâ credulitate in gratiam ſedis Romanæ facienda ſunt. Sed hæc menſuratio plena eſt impietatis; ideoq; impietas in medio amphoræ ſedere dicitur, donec tandem deferatur in domum Sennaar, hoc eſt, in infernum ad habitaculum omnium dæmonum, & cuſtodiam omnium ſpirituum immundorum, quemadmodum myſtica Babylon deſcribitur Apoc. 18, 2.

XXXI. Hæc ergo eſto allegorica hujus loci interpretatio, ſiquidem eum de Antichriſto intelligere placet: de eo autem, quod Apoſtata ſingit, quaſi impietas Iudæorum in Babylonia ſedem ſuam ſit fixura, quouſq; Antichriſtum pro Meſſia recipiant, ne quidem jota unicum in hoc vaticinio reperitur.

XXXII. Et hæc fuit fabula de ortu Antichriſti: de progreſſu ejus paulò alias nugas vendidit, ut ſub initium hujus capitis cognovimus: eas jam dictis Biblicis confirmare audet. *Quo aſtu ad regnum ſubrepturus ſit*, ait, *exponit Daniel cap. 11. verſ. 21. cap. 7, 8. cap. 11, 42. & cap. 8, 23.*

XXXIII. Secundus locus prorſus eſt ἀπροσδιόνυσος: non enim de Antichriſto, de quo nos quærimus, ſed de Turcico tyranno, quem Antichriſtum orientalem vocamus, loquitur, ut ſupra oſtendimus. Cæteri de Antiocho Epiphane agunt, & ſic de Antichriſto non niſi ratione typi, quod ex parte Adverſarius ipſe fatetur, latius autem ex D. Hieronymo deduxit Pererius Eſavita lib. 14. in Dan. pag. 843.

XXXIV. Neque verò moramur, quomodo Papicolæ hiſtorica illa applicent ad Vtopicum ſuum Antichriſtum: nituntur ea omnia incertiſſimis conjecturis, imò fabulis, quarum in tanta luce veritatis homines ſapientes meritò pudere debuiſſet. Noſtra verò applicatio ad Romanum Pontificem ipſo rerum eventu jam eſt comprobata.

XXXV. Nam Pontificatus Rom. verè clam & per fraudulentiam fuit in orbem Chriſtianum introductus, adjuvante Phoca Cæſaricida, cum quo Bonifacius III. Pontifex contracta ami

citia superavit in modico populo, ut Angelus vaticinatur, cum alioquin omnibus terrori esset illa Antecessoris sui vox Gregorij Pontificis; quod qui generalis Episcopi titulum adfectaret, is in elatione suâ Antichristum præcurrat.

XXXVI. Sed obtinuit iste, & ex parvis principijs maximam potestatem consecutus est in Ecclesia. A quo tempore & ipsi & successores abundantes & uberes non tantùm urbes, sed ducatus integros & regna ingressi, fecerunt, quæ ausi non fuerunt patres ipsorum, rapientes ad se jus utriusq; gladij, & principatus quam plurimos, sub fictitiæ donationis Constantinianæ titulo, imperio suo subjicientes, quæ sanè potestas majoribus ipsorum insolita & inaudita fuit.

XXXVII. Pontifex Rom. etiam, juxta Danielis vaticinium de Antichristo cap. 11, 42. misit manum suam in terras Ægypti, dominaturus super thesauros auri, argenti & omnium preciosarum rerum Ægypti. Neque enim contentus fuit imperio Occidentis, sed Orientale quoq; fraudulenter avidissimeq; adfectavit: ideoq; sub prætextu religionis, & specioso titulo recuperandæ terræ sanctæ præstantissimum florem nobilitatis subinde in Asiam, indeque etiam in Ægyptum, Lybiam & Æthiopiam ad bellum sacrum emisit, ut nimirum, dum illi trans mare bellum gerebant, ipse interim eorum bona invaderet, thesauros auri & argenti possideret.

XXXIIX. Ita verè Rex fuit impudens facie, ut Daniel porrò suo typo Antiochi Epiphanis cap. 8, 23. de Antichristo prædixit, robur ac potentiam suam Ecclesiis etiam in Oriente sub Turcico tyranno constitutis formidabilem reddidit, sed non in viribus suis, ait Propheta, sed cum interitu & dispendio nimis credulorum principum, itaque supra, quam credi potest, universa vastavit, cum regni sui prosperitate atque incremento. Interfecit etiam robustos, ut propheta pergit in vaticinio, hoc est, Principes & Proceres imperij ad omnia non statim annuentes partim territorijs suis ejecit, partim pedibus subjecit, quod exem-

exempla Friderici Barbarossæ, Henricorum Patris & Filij, Ludovici Bavari, & aliorum testantur: Populum inprimis sanctorum, h. e. ingenuos confessores veritatis, interfecit juxta voluntatem suam, quæ ipsi pro ratione est, sicuti catalogus martyrum & testium veritatis ostendit: successit etiam ipsi dolus & magnificavit cor suum tantâ superbiâ, ut & à nemine judicari velit, sed semetipsum judicem angelorum & hominum constituat. &c.

XXXIX. Hanc applicationem vaticiniorum Danielis de Antiocho ad Pontificem Romanum, jam eventus tam solidè comprobat, ut excæcatum esse oporteat eum, qui videre eam nequeat. Proinde haud immeritò fictitias Papicolarum applicationes, nullibi cohærentes, & ex levissimis conjecturis dependentes, rejicimus, etiam hoc nomine, quod verè non sunt vaticiniorum applicationes aut interpretationes, sed nova quasi vaticinia de Antichristo nescio quo & quando venturo. Quæ cum non à Spiritus sancti inspiratione, sed humanâ voluntate profecta sint, magno animo contemnimus, & autoribus suis, imò mendaciorum parenti remittimus, ac cum amphorâ impietatis in terram Sennaar relegamus.

Cap. III.

De Imperio & Potentia Antichristi.

I.

POSITO uno absurdo, necesse est alia multa, si non infinita sequi. Idem accidit Apostatæ nostro in hoc suo de Antichristo syntagmate. Dixerat is in capite præcedente, Antichristum suum Vtopicum collectâ manu Iudæorum Ægyptum

invasurum & occupaturum, dominumque fore Æthiopiæ & Lybiæ, idque tanta cum celeritate, quantam vix ipse credere potest, ideo *incredibilem celeritatem* nominabat, quam tamen omnibus persuadere ausus fuit.

II. Jam ne quid mendacio desit, addit in hoc capite, *reliquos* pag. 47. *septem reges, qui Romani olim Imperij provincias tum tenebunt, audita Regum Ægypti, Æthiopiæ, Lybiæq; clade ac cæde, maximopere perculsos metu, ultro se victori Antichristo subjecturos, ejusq; copias accessione sua aucturos.*

III. Neque adhuc satis fabularum: *Horum viribus subnixus,* inquit, *VELVT VNO MOMENTO universum orbem terrarum subjugabit?* quomodo vero? num fortasse magicis artibus & imposturis, quibus cum à Satana instructum esse dixerat in præcedente capite? nequaquam: sed *per præfectos suos*, ait, quibus ejusmodi miracula & magicas artes non tribuit; & tamen per hos præfectos suos *velut in momento oculi*, orbem terrarum subjugabit, *& monarchiam cui similis à principio non fuit, constituet.*

IV. Tune credis ea; Apostata? hominem absque magicis prodigijs, per ordinarios præfectos, in momento oculi orbem terrarum sibi subjugare & novam monarchiam cõstituere posse? quot vero mensium aut dierum monarchiam? nam non nisi trium annorum cum dimidio imperium Antichristi fore scribis: credis insuper, ipsum super Iudæos regnaturum Hierosolymis, quibus in omni parte mundi dispersis, ante quam innotescat, aliquod temporis spacium requiritur: credis, ipsum templum Solomonis restauraturum; illud nimirum templum, quod ab operarijs plusquam 150000, annis septem primum ædificatum 2. Paral. 2, 2. 1. Reg. 6, 38. deinde vero 46 annis instauratũ est Ioh. 2, 20: credis, ipsum effecturum, ut toto orbe cessent publicæ religionis ceremoniæ, & juge sacrificiũ Ecclesiæ: credis insuper tot gentium, armis potentissimarum, locis infinitarum, victoriam ei cessuram: hæc enim omnia credit Bellarminus tu-

us cap.

us cap. 7. & 16. quando verò tandem erit monarcha totius orbis? *velut in momento*, inquis, *& incredibili celeritate*: ô momentaneum monarcham atque monarchiam! ô verè incredibilem celeritatem, quam tu cum Francisco vestro avibus, aut cum Antonio piscibus persuadeas; nescio utrum hominem inventurus sis, qui ista tua somnia crediderit.

V. Et dic mihi, sodes, quam tu monarchiam novam innuis, â cæteris omnibus diversam? Nostin' tu, homo Germanus, quid olim Bodinus disputarit in ignominiam Germanorum de Monarchia quinta Hispanorum vel Turcorum? tunc sextam addes, Antichristi? Quid verò Daniel Propheta Domini cap. 2 & 7? ubi expressè quatuor tantùm Monarchiarum meminit: quartamque, quæ Romanorum, hodie Germanorũ est, ita describit, ut liquido appareat, eam ad finem usque mundi duraturam.

VI. Apparet crassitudo hujus somnij primo statim intuitu: nihilominus audet Apostata hæc tam crassa ex libro veritatis, h. e. S. Biblijs confirmare. Verùm loca illa omnia partim de Antiocho loquũtur, ipso fatente Apostata, partim ne verbulum quidem habent de subjugatione spontanea septem regum, multò minus de momentaneâ illâ Monarchiâ, in qua iste Antichristum suum introducit, ita ut mirum sit, hominem adeò amisisse omnẽ frontem, ut mendacia ista sua vel manibus palpabilia non vereatur scripturis pingere, in quibus tamen ne quidem umbra hujus continetur.

VII. Imperium sanè & potentiam Antichristi maximam non ignoramus, sed libenter id, quod olim Græca Ecclesia Iohanni XXIII. respondit, hîc repetimus: *Potentiam tuam summam*, Papa, *erga tuos subditos firmiter credimus: superbiam tuam summam tolerare non possumus; avaritiam satiare non valemus: diabolus tecum; quia Dominus nobiscum.*

IIX. Potentiam autem talem tantamque, qualem nobis Apostata describit, eamque merè politicam, pius animus ne quidem per febrim cogitare potest; & Apostata ipse, soriis instar

 sese

ſeſe prodidit, eam ſibi & incredibilem & impoſſibilem videri; quod & alij Pontificij apertè fatentur; inter quos I. Hentenius, qui in præfatione ad comment. Arethæ in Apocalypſin ſcribit, *non eſſe poſſibile, Antichriſtum tam parvo tempore, tam mula regna ac Provincias obtinere.* Quapropter operæpretium non eſt, ut in hujuſmodi nugis diutius immoremur.

Cap. IV.

De Sede Antichriſti.

I.

NON minoris vanitatis ea ſunt, quæ de ſede Antichriſti ſui diſſerit. *Simul ac in terram ſanctam venerit Antichriſtus*, inquit, *palatium ſive prætorium ſibi extruet juxta Nicopolin ſive Emaus, inter lacum Aſphaltiten & mare mediterraneum: inde ad verticem montis Oliveti, ex quo Chriſtus in cœlos adſcendit, progreſſus Hieroſolymas occupabit, in eaq; thronum ac ſolium imperij ſui figet.*

II. Duo narrat hîc noſter Antichriſti Advocatus: primùm de palatio ſive prætorio, deinde de ſolio ſeu throno imperatorio. Prius illud probare conatur ex Dan. 11, 42, ubi inter alia de palatio Antichriſti ita loquitur Angelus: *Et figet tabernaculum ſuum Apadno, inter maria ſuper montem inclitum & ſanctum, & veniet uſque ad ſummitatem ejus.* Per Apadno Scioppius intelligit Nicopolin ſive Emaus: per maria lacum Aſphaltiten ſeu mare mortuum & mare mediterraneum: per montem inclitum, montem oliveti, in quo tandem periturus ſit Antichriſtus & ad inferos deſcenſurus.

III. D. Hieronymus varias hujus loci interpretationes recenſet, Porphyrij, Symmachi, Theodotionis, Aquilæ, LXX. interpre-

terpretum, Apollinaris: nullus eorum est, cui hoc figmentum Scioppij arriserit, quasi per Apadno notetur Emaus sive Nicopolis: neque enim hoc oppidum ita olim fuisse nuncupatum ex ullo probato scriptore ostendere potest; neque ullâ probabili ratione duo illa maria de mari mortuo & mediterraneo interpretatur, inter quæ Apadnon illam sitam esse fingit.

IV. Certissima igitur est hujus vocabuli redditio, quam habet Hieronymus, qui interpretatur Apadno, *palatium ejus*. Nam אַפֶּדֶן nomen Appellativum est, cum adfixo pronomine וֹ. Significare voluit Angelus, palatium ejus fore inter duo maria, non exprimens nomen ejus proprium, sed eventui & experientiæ illud reliquens.

V. Proinde in gratiam Scioppij non immeritò verba Hieronymi hoc in loco repetere possumus, quibus ipse usus est contra Porphyrium, absurdum hujus loci interpretem: *Hæc ideo posui* (inquit ille) *ut & Porphyrij* (Scioppij) *ostenderem calumniam; qui hæc omnia aut ignoravit, aut nescire se finxit: & scripturæ sanctæ difficultatem indicarem, cujus intelligentiam absque DEI gratia & majorum doctrina sibi imperitissimi vel maximè vendicant.*

VI. Quæ postrema verba diligentissimè notet Apostata, qui tantopere gloriatur de suis in studijs Theologicis profectibus, quorum intelligentiam se absque majorum doctrinâ, fortè etiam absque Dei gratia percepisse sibi videtur: sed Hieronymus tales imperitissimos haud abs res vocavit.

VII. Quapropter, quemadmodum non negamus, hunc locum de Antichristo accipiendum esse: ita vicissim ipso rerum eventu edocti non dubitamus de Pontifice Romano hic sermonem esse.

IIX. Is enim palatium suum fixit inter duo maria Thyrrhenum & Adriaticum: super montem inclitum & sanctum, h. e.

Sionem

Sionem seu Ecclesiam, quæ civitati in monte sitæ confertur, Matth. 5. & per Sionem sæpe notatur in veteri Testamento, Ps. 2: 12. 73. Esa. 31. &c. vel, quod magis est consentaneum veritati, in urbe Româ, quæ & montosa & inter duo maria sita est.

IX. Ea verò vocatur mons inclitus & sanctus. 1. quia Apostoli, inprimis D. Paulus, doctrinam sanctam de Christo in ea fideliter tradiderunt, & sanctam Ecclesiam Christo ibidem collegerunt. 2. quia multa millia sanctorum martyrum Romæ sepulta sunt, qui à Romanis Imperatoribus adhuc Ethnicis ob confessionem Christi sanguinem profuderunt. 3. quia Dominus etiam in mediâ illa Babylone & olim & nunc sanctum suum semen sibi reservavit.

X. Hæc ergo interpretatio loci Prophetici eventu comprobata haud immeritò longè certior est, quam quæ ex levissimis & ferè impossibilibus conjecturis, absque ulla ratione, tantummodo in gratiam Romani Pontificis & dispendium veritatis excogitata fuit.

XI. Posterius membrum in hoc capite i de throno sive solio postremo Antichristi probare conatur ex Apoc. 11, 7. ubi de duobus testibus, quos interficiet Antichristus, scriptum est: *Et corpora eorum jacebunt in plateis civitatis magnæ, quæ vocatur spiritualiter Sodoma & Ægyptus, ubi & Dominus eorum crucifixus est. Quis autem nescit* (clamat Apostata) *Christum in Hierosolyma crucifixum esse?* idemque habet Bellarminus lib. 3. de Rom. Pont. cap. 13.

XII. Sed certum est ex circumstantijs textus, nullam aliam civitatem intelligendam esse, quam Romam. 1. Primum enim, est hæc bestia, de qua in hoc capite agitur, illa ipsa, quæ introducitur cap. 17: ea verò septem montium celebritate describitur, quæ in urbe Roma reperiuntur. 2. Deinde hæc civitas ita describitur Apocal. 17, 18. quod habet imperium super reges terræ: talis verò nunquam fuit Hierosolyma, sed olim erat Roma. 3. Denique Sodoma atque Ægyptus vocatur, partim propter horren-

horrendas illas idololatriarũ fornicationes (propter quas quidem Hierosolyma etiam Sodoma vocatur, Esa. 1, 10. Ier. 23, 15. nunquam autem *Ægyptus*) partim etiam propter tyrannidem illam & crudelem persecutionem, qua veros Ecclesiæ cives hæc civitas ferè semper oppressit, & etiamnum premit.

XIII. In hac civitate Christus crucifixus est, imò etiamnũ crucifigitur, quoties Christiani & ignem ad flammas crudeli sententia damnantur. Christi enim pupilla tangitur cum Christianus tangitur, juxta illud Zachariæ 2, 8: *qui vos tetigerit tanget pupillam Dei.* Si igitur tot Ethnicorum Imperatorum persecutiones, tot Romanorum Pontificum Hispanicas & Italicas inquisitiones, tot sanguines, tot cædes innocentium Christianorũ consideremus, cœci essemus, si non agnoscemus Christum Romæ crucifixum.

XIV. *Per singulos enim martyres Iesus condemnatur*, inquit Origenes homil. 11. in Ierem. *Si condemnatur Christianus pro hoc tantum, quod Christianus est, Christus est, qui condemnatur.* Idem habet Ambrosius lib. 5. cap. 3. in orat. cont. Auxent. ubi de cruce Petri in eandem sententiam quamplurima scribit, quibus Papicolis os obturari potest. Valeat ergo hoc etiam figmentum Scioppij de sede Antichristi. De loco Pauli 2. Thess. 2. supra egimus cap. 1.

CAP. V.

De doctrina & religione Antichristi.

I.

IN hoc capite quinq; inprimis aphorismos de Antichristo suo proponit Apostata.

1. Antichristus profitebitur se vindicem & custodem legis Mosaicæ acerrimum.

2. Iesu Nazareno omnibusque ejus sectatoribus perpetuas inimicitias indicet.

3. Persuadebit Iudæis se esse illum promissum per Prophetas Christum seu Messiam.

4. Pro Deo coli se volet, Deumque se & solum quidem esse dicet, idque naturâ ac potestate suâ, qui nullum præter se Deum coli aut credi velit.

5. Seipsum in templo Hierosolymitano à se ædificato collocabit, & ut Deum fortitudinis seu Maozim sacrificijs, auro, argento & margaritis coli se ac propitiari jubebit. Hæc ille.

De loco Dan. 11, vers. 22. II. Primum aphorismum probat ex Dan. 11, ver. 22, ubi in historia Antiochi Epiphanis inter alia leguntur hæc verba: *Insuper & dux fœderis*, quod glossator noster ita interpretatur: *erit Antichristus vindex legis Mosaicæ.*

III. Sed violenta hæc est glossa. 1. enim loquitur hic textus, non diffitente Apostata, de Antiocho Epiphane, quem sanè vindicem legis Mosaicæ nunquam fuisse, constat. 2. illa verba, *insuper & dux fœderis*, non ad Antiochum pertinent, sed ad principem illius fœderis, quod contra Antiochum pro Demetrio minorenne adhuc puero initum fuit.

IV. Antiochus enim, defuncto fratre Seleuco Philopatore, tutorio nomine regnum Syriæ invasit, & ut Propheta loquitur, cum fraudulentia obtinuit, expulso Demetrio Seleuci relicto filio. Hujus Demetrij patrocinium susceperunt Ptolomeus Philometor rex Ægypti, consobrinus Demetrij, & reliqui proceres ac consiliarij Syriæ, qui factâ confœderatione in defensionē innocentis pueri, molitionibus patruelis Antiochi obviam iverunt: sed contriti sunt à facie ejus, ut textus habet, h. e. nihil obtinuerunt, insuper & dux fœderis contritus est, hoc est, Ptolemeus ille Philometor, qui aperto Marte cum Antiocho congressus victoriam amisit, contritis & concisis copijs inter Pelusium

lusium & Casium montem, ita ut accepta hac clade inducias cum Antiocho facere cogeretur.

V. Hæc omnia eventui respondent, atque sic ab Hieronymo, & qui eum sequuntur, etiam inter Pontificios, exponuntur: unde sequitur, verba illa de duce fœderis nihil commune habere cum Antichristo: ejus enim, non Ptolemeus ille Philometor aut alii confœderati, sed Antiochus typus fuit.

VI. Quod si tamen hîc quoque analogiam aliquam Antichristi petit Apostata, hanc habeat pro tempore: quod Romanus Pontifex tutorio & vicario nomine Christi regnum invasit, & dum se res Christi promovere simulat, interim sacrilega manu res suas auget; ita ut ne quidem duces fœderis divini, hoc est, orthodoxæ Ecclesiæ defensores (permittente Deo) coram ipso consistere potuerint.

VII. In secundo Aphorismo nihil ferè est, quod desideramus, nisi quod allegatæ sententiæ ex 1. Ioh. 2, 22. & 1. Ioh. 4, 2. inprimis de Antichristo extra Ecclesiam, hoc est, Mahomete Turcico, deinde etiam de alijs hæreticis & Pseudoprophetis intelliguntur, quos communi nomine Antichristos vocat D. Iohannes 1. Ep. 2, 18.

IIX. Aliàs Pontifici Romano, & quidem secundariò, in gratiam satellitum ejus, facili negotio accommodari poterunt. Nam qui voluntatem Patris negat, etiam essentiam ejus negat, licet eum ore profiteatur: & qui officium Christi impugnat, idē facit etiam personæ Christi. Vtrumq; horum fit in Papatu.

IX. Nam voluntas patris est, ut non nisi per fidem in Christum justificemur, in nullo alio, quam in Iesu Christo salutem nostram quæramus, nihil nostris meritis aut satisfactionibus adscribamus. Idem etiam fuit officium Christi Mediatoris nostri unici, cui alij Mediatores, Redemtores & Salvatores opponuntur in Papatu: quod revera est Patris essentiam & Christi personam verbis profiteri, factis abnegare, quod de hypocritis dicebat Apostolus Paulus ad Titum cap. 1. versu decimo sexto;

 imò

imò alius quoque Christus Ecclesiæ obtruditur, qui non sit verus & præsens Christus, sed vicarius Christi absentis, Pontifex Romanus: unde non immeritò Antichristus dicitur, quia & Christo in omnibus adversatur, & se pro Christo Ecclesiæ obtrudit.

X. Sic etiam quas inimicitias & Vatiniana odia indixerit Pontifex Romanus omnibus fidelibus & constantibus Iesu Nazareni sectatoribus, tot persecutionum atq; inquisitionum experimenta testantur, & ipsemet se prodit, dum juratissimos illos Iesu Nazareni hostes Iudæos in ipsa urbe tolerat, Synagogas etiam permittit, in quibus sacrosanctum IESV nomen quotidie intolerabilibus blasphemijs afficitur: veris autem IESV confessoribus atq; sectatoribus non tantum in urbe, sed & in universo Antichristi regno aquâ & igni interdixit: hoc nimirum est bellum facere cum sanctis, & interficere eos, ut ex Apocal. 13, 6. Apostata noster allegavit.

XI. Tertius Aphorismus mera fabula est, ex incertis conjecturis Patrum nonnullorum orta, quibus vaticinia illa de Antichristo antequam complerentur, clausa & signata erant, Dan. 12, 4. Locum tamen pro hac fabula adfert Scioppius ex Iohan. 5, 43. ubi Christus ipse dicit ad Iudæos: *Ego veni in nomine Patris mei, & non accipitis me, si alius venerit in nomine suo, illum accipietis.*

XII. Sed locus hic nihil quidquam habet de Antichristo. *CHRISTVS* opponit sibi *ALIVM* quemcunque indefinite, quem Iudæi, quia Christum repudiarunt, pro Messia sint recepturi; idque completum est aliquoties, 1. vivente adhuc Christo, in Theuda & Iuda *Ægyptio*, quos Iudæi pro Christo acceperunt ut Acta Apostolica testantur c. 5. 2. post resurrectionem Christi in Bencotbah, (à mendacijs in quibus depræhensus est, ita dicto) in Bencochabo, quem, resectis sibi digitis, Messiam esse professi sunt, tempore Adriani Imperatoris; in Mose Cretensi, tempore Theodosij Imperatoris, de quibus Pseudochristis, à Iudæis diverso tempore receptis, videatur Iosephus lib. 2. belli

Iudaici;

Iudaici cap. 12. Euſeb. lib. 4. hiſt. Eccleſ. cap. 6. lib. 7. cap. 38. Petrus Galatinus lib. 4. de arcan. Cathol. verit. cap. 21.

XIII. Neque verò obſtat, quod hi Pſeudochriſti non videantur in ſuo, ſed Chriſti nomine veniſſe, de quibus tamen dicit Chriſtus, quod in ſuo proprio nomine venturi ſint. Nam ſimulabant quidem iſti, ſe in Chriſti venire nomine, ſed verbis factisq; teſtabantur, ſe à Chriſto prorſus eſſe alienos, quemadmodum de Pſeudoprophetis alijs dicit Salvator, quod ſint venturi in nomine Chriſti, ipſe autem eos non ſit recepturus, Matth. 7. Prætextus igitur erat nomen Chriſti; rei veritas autem ſub prætextu occultata, merum Pſeudochriſtorum iſtorum figmentum. Non enim voluntate aut nutu æterni Patris, quemadmodum Chriſtus venit, ſed proprio motu ac judicio veniebant, à nemine ad hoc miſſi, ſed furore ac inſaniâ mentis impulſi.

XIV. Et ut hunc quoque locum (qui tamen de Antichriſto propriè non agit) in gratiam Pontificiorum ad Antichriſtum verum, hoc eſt, Pontificem Romanum accommodemus, ipſe rerum eventus teſtatur, quemadmodum Iudæi pro Chriſto olim receperunt alium, jam Bencochabum, jam Moſen Cretenſem, jam Theudam, jam Iudam: ita & Pontificios recepiſſe pro Chriſto alium Chriſtum, Pontificem Romanum, qui quidem verbis in nomine Chriſti venit, ſed reipſa nomen ſuum Chriſto antepoſuit ſeſe pro ſummo Eccleſiæ capite, ſponſo, magiſtro, imò ſalvatore per indulgentias vendidit, eoque nomine adhuc hodie à mancipijs ſuis colitur. Viderint igitur Pontificij, nunquid fortè Chriſtus iſthæc ad ipſos quoque dixerit, juxta illud Marc. 13. *quæ vobis dico, omnibus dico.*

XV. Quartus aphoriſmus itidem merum ſomnium eſt eorum, qui Romano Pontifici adulantur. Nam ſcriptura nobis Antichriſtum ita deſcribit, quod omnia ſit fraudulenter & doloſè acturus, & ſub agninâ ſimplicitate quamplures ſeducturus, unde etiam, Apoſtolo teſte, revelatione opus habet, qua non eſſet

opus, si tam manifesta blasphemia se solum Deum esse, & alium præterea neminem credendum esse, diceret.

XVI. Hoc enim esset nimis citò sese prodere; & profectò hoc pacto nullum unquam Iudæorum inventurus esset, qui sibi fidem haberet: credunt enim Iudæi in Deum Abrahami, Isaaci & Iacobi: sciunt autem Antichristum (quem juxta Pontificiorum opinionem habituri sunt pro Messia) Deum illum non esse, quippe annis aliquot mille post Patriarchas illos natum.

XVII. Proinde nimis crassum & dilutum hoc est figmentum, pro quo tamen Apostata adfert locum Apostoli, 2. Thessal. 2. ubi dicitur, *Antichristum se elaturum supra omne id quod dicitur Deus, aut quod colitur, & in templo Dei ostensurum se, ut Deum*: item locum Danielis cap. 7, 25. de Antichristo scribitur, *quod magnificaturus se sit adversus omnẽ Deum, & adversus Deum deorum locuturus magnifica*: quæ sanè dicta, de isto fictitio Deo Papistarum accipi non possunt, ob rationes jam modo indicatas.

XIIX. Alio verò modo impleta ea esse in Pontifice Rom. iterum eventus luculenter comprobavit. Nam is est, qui non tantum angelis & magistratui omni (quos scriptura Deos appellare solet) se suamq; potestatem anteponit, illis imperando, hũc pedibus conculcando: sed etiam Deum ejusq; verbum abnegat, dum contra expressum jus divinum Levit. 18, 16. dispensat in matrimonialibus; dum contra sententiam legis divinæ Levit. 19, 22. relaxat juramenta pro lubitu; dum contra sententiam Exod. 17, 18, 19 infidelibus, aut quos ipse putat, hæreticis fidem servandam non esse docet; dum se errare non posse jactat, dum testamentum Filij Dei corrigit, ejus meritum corrumpit, & quos ille in verbo suo æternis addixit flammis inferni, his refrigerium aliquod promittit.

XIX. Hoc nimirum est, extollere se supra id quod colitur, *cunctam religionem suæ subijcere potestati*, ut Hieron. interpretatur in cap. 7. Dan. vel ut Origenes tract. 29. in Matth. *extollere se supra omne verbum, quod est extra ipsum, quod annunciatur esse verbum Dei.*

Imò

XX. Imò ipse est, qui honorificum Dei nomen apertè acclamari sibi gaudet, quemadmodum plusquam Thrasonica & blasphema vox in jure Pontificio legitur: *Credere Dominum Deum nostrum PAPAM sic non posse statuere, prout statuit, hæreticum censeretur,* & ipse sibi Dei nomen vendicat tanquam à Constantino impositum *dist. 96. satis evidenter*: quasi verò homo homini divinos honores imponere possit, aut impositos suscipere debeat, cum tamen Dominus Deus noster Zebaoth ipse dicat, *Ego Iehovah, hoc est nomen meum, & gloriam meam alteri non dabo. Esa. 42, 8: 48, 11.* Abeat igitur & hic Aphorismus.

Extravag. Ioh. XXII. cap. cum inter.

XXI. Quintus & ultimus cum præcedente ferè coincidit, & ab Apostata ex eodem loco Dan. 11. probatur, ubi Propheta vaticinatur de Antichristo hunc in modum: *Deum Maozim in loco suo venerabitur, & Deum, quem ignoraverunt patres ejus, colet auro & argento & lapide precioso, rebúsq; preciosis, &c.* quem locum ita exponit, quasi larvatus ille Papicolarum Antichristus seipsum sit Maozim illum & Deum fortitudinis (ut ipse hanc vocem interpretatur) jactaturus, & preciosum sui cultum ab alijs expetiturus: illud enim; *Maozim venerabitur & Deum colet,* &c. idem esse in Hebræo & Græco, ac glorificabit, venerari ac coli faciet.

De Deo Maozim ex Dan. cap. 11.

XXII. Sed hæc expositio (quæ ex parte Theodoreti est) 1. seipsam evertit. Quod si enim Hebræus & Græcus textus legit (uti revera legit) glorificabit; utique non poterit reddere illud verbum *glorificare* venerari colíq; faciet: fieri enim non potest, ut unum idemque verbum in una & eadem conjugatione, imò in uno eodemque loco habeat significationem geminam, transitivam & reciprocam.

XXIII. 2. Refragatur ei textus ipse, unde telum hoc contra seipsum deprompsit Apostata. In græco enim est *δοξάσει θεὸν μαωζεῖν*, quæ constructio non reciprocæ, sed transitivæ significationis nota est, *glorificabit Deum Maozim,* non autem; *Seipsum ut Deum Maozim glorificabit aut coli faciet.*

XXIV.

XXIV. In Hebræo verò eſt verbum ſecundæ conjugationis יְכַבֵּד quæ quidem conjugatio in quibuſdam verbis, neq; tamen in omnibus, permiſſionem rei ſignificat; nunquam autem reciprocam actionem, quàm hîc inprimis urget Apoſtata. Imò verbum hoc כַּבֵּד in ſecundâ conjugatione vix unquam ſignificationem habet permiſſivam, Alias ſi ſtropha Scioppiana locum haberet, *venerabitur Deum Maozim, id eſt, venerari faciet*; pari facilitate interpretari poſſem illud Pſalmi 86, 12. וַאֲכַבְּדָה שִׁמְךָ׃ venerari faciam nomen tuum, imo quartum decalogi præceptũ, Exod. 20, 11. כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ honorari fac patrem tuum, ſcilicet per alium fortaſſe, licet tu neque Deum venereris, neque parentes honores. Talem nimirum Theologiam hic Criticus abſurdâ ſuâ gloſſâ nobis introducit.

XXV. Proinde ex hoc quoque fonte perſpicuum fit, hîc non de tali Deo agere Prophetam, qualem ſeipſum facturus ſit Antichriſtus, ſed qualem ipſe ſibi colendum atque glorificandum effecturus ſit.

XXVI. 3. Refragantur denique gloſſæ Scioppianæ alij hujus loci interpretes Papiſtici: inprimis Lyra, qui ſuper iſtum locum Danielis ſcribit: *Maozim eſſe nomen proprium ſignificans proprium Deum, quem Antichriſtus colet. Nam licet in propatulo ac publicè nullum ſe Deum colere oſtendet, & ſe ſolum ut Deum adorari volet: attamen privatim & clam pro Deo colet certum quendam dæmonem, in cuius ipſe tutela erit, & cui omnem ſuam potentiam & felicitatem acceptam feret.* Hæc Lyra; cui ferè adſtipulari videtur Pererius lib. 14. in Dan. pag. 871.

XXVII. Sed & hæc abſurda gloſſa eſt: quia cultus iſte Maozim ab Angelo apud Prophetam ita deſcribitur, quod minimè privatus ſit futurus, ſed publicus, quodque Antichriſtus ſocios ejus cultus & patronos maximis honoribus adfecturus præmijque loco regna mundi illi diſtributurus ſit. Proinde poſtremum etiam hunc aphoriſmum Apoſtatæ in nihilum redigi, & pluſquam arenoſo inniti fundamento, animadvertimus.

XXIIX.

XXIIX. Longè verò certior est, & ipso rerum eventu satis satisque comprobata orthodoxorum Theologorum interpretatio hujus idoli Maozim, auro argentoque pretiosè exornati. Omnes enim circumstantiæ & characteres, quibus describitur, testantur, Maozim, nihil aliud esse, quàm Papisticum sacrificium Missæ, quando nimirū recitatis quinq; verbis; *Hoc est enim corpus meum*, fingunt, se transsubstantiare panem in corpus *CHRISTI*, & hunc transsubstantiatum panem thecæ inclusum circumgestant instar idoli cujusdam, coram eo procidentes, & ut terrestre quoddam numen elementum hoc, crustulam panis, adorantes, divinumque auxilium adversus omnis generis mala, corporis ac animæ, ab eo expectantes.

XXIX. Missa enim est illa Maotz, fortitudo, robur ac potentia, imò pupilla cor ac anima totius regni Antichristiani: est arx & firmamentum totius Papatus; cujus fundamentum est in purgatorio, fastigium in cœlo, parietes in terra: in his enim tribus locis Missam expiatorium sacrificium esse fingunt.

XXX. Missa Pontificiorum Deus est: ei enim adscribunt vim immutandi rerum naturas, ex pane carnem, ex vino sanguinem faciendi, quod solius creatoris proprium est.

XXXI. Maozim tale idolū est, quod ignoraverunt patres nostri: talis est Missa, in qua occurrunt quatuor inprimis, sacris literis & orthodoxæ antiquitati ignota. 1. Missam esse sacrificiū inprimis propitiatorium pro vivis ac mortuis. 2. transsubstantiari panem in corpus, vinum in sanguinem Christi, quod multis inter Pontificios absque novo quodam miraculo fieri non posse videtur. 3. Calicem laicis non esse dandum; quod horrendum est sacrilegium, Apostolis & toti primitivæ Ecclesiæ verè ignotum. Canonem Missificum ignorarunt quoq; Patres antiquiores: & extant multa probatissimorum scriptorum testimonia, quod canon ille à Romanis Pontificibus frustillatim & per partes fuerit compositus, intraque sexcentos à Christo nato annos vix absolutus.

XXXII. Missa deniq; est, quæ colitur à Pontifice ejusq; mancipijs auro, argento & preciosis gemmis quam splendidissimè; non tantum quia ipsum Missæ Papisticæ sacrum quam preciosissimè exornatur, sed etiā, quia circa illud idolum suum Papa varia quæsivit pecuniarum aucupia. 1. venditione sacerdotiorum & palliorum Episcopalium. 2. inventione annatorum, quibus quilibet, qui in defuncti Episcopi locum successit Romano Pontifici, fructus integros ejus anni ex Sacerdotio persolvere tenebatur. 3. Figmento variarum Missarū, Missæ de præputio Christi, de tribus clavis, de spinea corona, de Spiritu S. de B. Maria & alijs sanctis: Missæ pro peregrinantibus, pro navigantibus, pro fabricantibus, pro militantibus, pro negotiantibus, pro nubentibus, pro sterilibus & gravidis, pro parturientibus & puerperis; &c. quarum singulæ certam pecuniæ summam in fiscum R. Pontificis conferebant.

XXXIII. His & similibus multis idolum illud Missæ exornatū & crumena Pōtificis R. locupletata fuit, unde non abs re Deum tanti auri feracem preciosè coluit, & per suos coli jussit, ita ut nihil desit in hoc vaticinio, quod non ad Papatum congruat quam aptissimè. Atque sic omnia ea, quæ de religione larvati sui Antichristi in medium proposuit Apostata, examinavimus, & in jugulum Pontificis Romani retorsimus.

CAP. VI.

De Confirmatione & Propagatione doctrinæ atque imperij Antichristiani.

I.

Hîc verò ingentes fabularum cataractas effundit homo impudens, taliaque de Antichristo effutit, quæ nonnulli ex Ponti-

Pontificijs in hac materia tangere, nonnulli etiam credere nolunt: ipse tamen mendaciorum suorum pallium quærit sacrosanctas scripturas, mirè distortas, miserè ab hoc impostore dilaceratas.

II. Vt autem ordine de singulis videamus; hæc inprimis proponit capita, quibus Antichristum istum Vtopicum & larvatum doctrinam imperiumque suum propagaturum esse vel ipse credit, vel alijs (quod facilius adducor ut credam) contra conscientiam suam persuadere conatur.

III. 1. Innumeris prodigijs ac miraculis divinitatis fidem & autoritatem sibi faciet. *pag. 49. seqq.*

2. Tum demum diabolus, qui à Christi passione eò usq; ligatus erat, solvetur, cum universo inferorum exercitu. *pag. 78. usque ad 95.*

3. Antichristus operâ diaboli in speciè hæc editurus est miracula: Solem sistet: maria siccabit: tempora mutabit: mori se simulabit in conspectu populorum, & sic mortui specie aliquandiu jacebit, sed tandem sua sponte reviviscere ac resurgere se simulabit.

4. Pseudopropheta & emissarius ejus hoc miraculum prædicabit, & nova addet, nempe ignem de cœlo cadere & Antichristi statuam loqui faciet, itáque efficiet, ut lege lata omnes statuam illam adorare capitis pœnâ jubeantur.

5. Magnis sumtibus conducet homines, qui persuadeant alijs, ea, quæ de Antichristo prædicta sunt, jampridem esse impleta.

6. In eos, quos in fide Christi constantiores repererit, crudelissimis supplicijs sæviet.

7. Curabit suos nomine Antichristi vel in fronte, vel in manu dextra insigniri, nemoque emere aut vendere poterit, nisi charactere isto insignitus.

8. Nomen Antichristi Hebræum erit, in quo tamen numerus 666. inveniatur.
9. Qui hunc characterẽ non habebunt, fame morientur.
10. Tunc Enoch & Elias ex Paradiso reversi prædicabunt, & miracula edent diebus 1260: postea interfecti ab Antichristo jacebunt tribus diebus & dimidio inhumati per vias Hierosolymæ: tum palàm reviviscent & in cœlos adsumentur.
11. Multi Iudæorum convertentur.
12. Ecclesia fugiet in desertum Arabiæ, ubi solum Missa celebrabitur, in reliquis locis, durante Monarchiâ Antichristianâ, cessabit.
13. In solitudine Arabiæ Iudæi conversi arcam fœderis invenient, in monte Nebo aut Sina.
14. Irritus erit omnis Antichristi conatus in persequenda, quæ in desertum fugerat, Ecclesia. Hæc Scioppius.

IV. Sed nunquid satis nugarum est, Christiane Lector, quas in hoc Augiæ stabulum simul & semel effutivit? eas tamen ex Scripturis confirmare audet, quarum pleræque ab ipso laudatæ in Pontificem Romanum apprimè congruunt; nonnullæ nihil ad rem faciunt. Nunc singulorum capitum probationes videbimus ordinè.

V. Pro primo adducit locum illum classicum ex 2. Thess. 2. ubi dicitur, *adventum Antichristi fore secundùm operationem Satanæ, in omni virtute & signis & prodigijs mendacibus, & in omni seductione iniquitatis ijs qui pereunt.* Huic adjungit locum alterum ex Matth. 24,23. *Surgent Pseudochristi & Pseudoprophetæ, & dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errorem inducantur* (si fieri potest) *etiam electi.*

VI. Sed tantum abest, ut negemus, Antichristũ miraculis & prodigiis, ex operatione Satanæ, permittente Deo, aliis se stupendum reddere, ut potius ex hoc ipso fundamento Pontificem Romanum Antichristum esse intrepidè profiteamur.

VII. Nihil enim magis in Papatu crepant, ac miracula, nostrâque

ſtrăq; religionem eo nomine ſuſpectam reddere ſatagunt, quod deſtituatur miraculis, quodq; ne quidem claudum canem ſanare valeamus: in Eccleſijs verò Papiſticis omnia plena ſunt miraculis & prodigijs; nullumq, dogma Papiſtarum eſt, quod non ex miraculis fidem obtinuerit apud eos, qui dilectam veritatem recipere noluerunt.

IIX. Hoc ſanè pro certiſſimo ſigno Antichriſti habuit Chryſoſtomus, vel quicunque fuit autor operis imperfecti in Matth. hom. 49, nimirum, fide ab Apoſtolis per miracula confirmatâ, & jam in orbe propagatâ, alia vel ſimilia quærere in Eccleſiâ miracul. *Nam per hoc*, inquit, *miniſtros Chriſti cognoſcimus, non quia utilia faciunt ſigna, ſed quia omnino non hæc faciunt ſigna. Donec enim fuit vocatio ad fidem ex infidelitate, fecerunt ſigna & ſervi Chriſti, quia ſigna vocationis divinæ teſtimonia ſunt, ut prædicationis veritas miraculis commendetur: ceſſante autem vocatione, incipit ſeductio, revocans homines à fide ad infidelitatem. Incipiente ergo ſeductione, tradenda ſunt ſeductionis adjutori diabolo, id eſt, poteſtas faciendorum ſignorum, ut ſignis ac prodigijs mendacia ſua pro veritate commendet.* Hæc ille: quæ ad unguem congruunt in Papatum.

IX. Qualia verò ſunt miracula quæ eduntur ab illis? vel ficta, vel per operationem Satanæ facta. Nam in hunc finem fieri ſolent, ſi fiunt, ut ad falſas doctrinas illiciant, quibus fides aliter, quia de Scripturis non probantur, haberi non poſſit, quales ſunt omnes Papicolarum traditiones non ſcriptæ, ideoque miraculis confirmandæ; quæ miracula non immerito mendacia dicenda ſunt, quia ad mendacia credenda inducunt. Et quæcunque miracula cum Chriſti doctrinâ, miraculis ſatis ſuperque confirmatâ, non conſentiunt, certiſſimè arguuntur à Satanâ profecta eſſe.

X. Præterea ſi olim ediderunt vera miracula, cur hodie non ſimilia audent edere? aut ſi edunt, cur nos ad remotiſſimas illas inſulas Iaponicas & populos Americanos remittunt, de quibus tutò ſe mentiri poſſe putant? Nam quæ de Lituanicis, Brabanticis,

ticis, Bavaricis & similibus moderni Esavitæ scribunt, præstigiæ fuerunt, in quibus non tam egit diabolus, quam agere visus est. Aut si vera sunt miracula, cur non ad cujusvis sancti tumulũ & reliquias talia edunt, qualia ad hujus vel illius Episcopi aut Principis tumbam; num fortasse vis divina efficacior est apud ossa cineresque prædivitis quondam Episcopi aut Cardinalis, quam pauperculi rustici & opilionis piè defuncti?

XI. Scilicet hæc est efficacitas erroris, qua decipiuntur miseri, qui nolunt accipere veritatem, tam præclaro jubare, per Dei gratiam exsplendescentem: de quibus præstigijs jam olim Lyra candidè fassus est in cap. 14. Dan. *Aliquando fit in Ecclesia maxima deceptio populi in miraculis fictis à Sacerdotibus & eorum adhærentibus, propter lucrum temporale.*

XII. Idemq; nimis crebro factum seriò deplorat Melchior Canus lib. 11. locor. commun. cap. 6. ubi scribit; *Ecclesiæ Christi vehemẽter incõmodasse, q̃ res divorũ præclarè gestas fictis & revelationibus & miraculis adornarint: qua in re nec sanctæ virgini, nec Christo Domino hominum impudentia pepercit; quin quod in alijs divis factitavit, idem quoq; in Christi & matris historia scribenda faceret, & pro humani ingenij levitate multa vana & ridicula comminisceretur.* Plura in hoc genere passim scripta extant, ad quæ sanè nihil solidi Papicolæ respondere possunt: proinde hoc primum caput Apostatæ & suis mirabiliarijs remitto.

NB.

XIII. Pro secundo capite adfert locum D. Iohannis ex Apocal. 20. ubi scribitur, *diabolum ligatum iri catenis, sed postquam consummati fuerint mille anni, iterum solutum iri de carcere suo, & exiturum, & seducturum gentes.*

XIV. Iam vero & nos libenter fatemur, diabolum cum omni suo infernali agmine & exercitu quasi omnib. catenis solutum plus furere cepisse in regno Antichristi, quam superioribus temporibus. Illa verò solutio non jam expectanda est, sed ante annos plusquam sexcentos facta.

XV. Nam Augustinus etiam (aliàs in hac quæstione errore

tempo-

temporis præoccupatus) alligationem illam Satanæ factam esse scribit, *quando cepit Ecclesia præter Iudæam terram in nationes alias aliasq́ dilatari. lib. 20. de civ. Dei cap. 8.* id verò factum est Apostolorum tempore, qui prædicarunt Evangelium inter gentes: ergo mille annis ab Apostolorum prædicatione solutus est diabolus, & plusquam aliàs furere cepit, ita ut necesse non sit, istam diaboli solutionem ad ultimum mundi triennium referre.

XVI. Aliàs ista solutio locum suum habet vel inprimis in Papatu. A diabolo enim habet homo ille peccati (quem nos Antichristum dicimus) omnia, quibuscunq; unquam emergere & alijs inclarescere potuit.

XVII. A diabolo fuit inter Pontifices studium emergendi, per cædes, veneficia & oppressiones aliorum alias, ita ut interdum vix intra quinquennium octo sederent Papæ, & nuper admodum tres intra biennium. A diabolo fuit rabies Stephani Papæ sævientis in Formosum Papam nuper mortuum, quem Pontificali habitu exutum, & indutum seculari è tumulo suo tractum laicorum sepulturæ mandari jussit, abscissis duobus dextræ digitis. A diabolo fuerunt parricidia Paschalis II. quæ inter patrem & filium, Henricos, Galliarum reges, excitavit. A diabolo Pontificatum consecutus est Sylvester II hac lege, ut post mortem totus illius esset. A diabolo incantationes suas didicit Benedictus IX, qui mulieres quascunq; vellet, in amplexus suos pertrahere poterat. A diabolo idololatriã suam habuit Marcellinus, Arianismum Liberius, auri sacram famem Innocentius III. A diabolo sunt omnes illæ idolomaniæ, quorũ quotidiè magnus usus est in Papatu. A diabolo sunt omnes illæ lanienæ, cædes, atq; persecutiones, Sodomiæ, Veneres ac cupidines, quibus jam pridem sese universo mundo nobilitavit Papatus. Et quis deniq; dubitaret, diabolum suam quasi regiam habere Romæ, & usitatissima mancipia Monachos & Moniales, de quibus Æneas Sylvius ipse Papa, Pius II. postea vocatus olim dicere solebat: *Non audet Stygius Pluto tentare, quod audet*
Infamis Monachus, plenaq; fraudis anus.

vide Platinam & Baleum in vitis horũ Pontificum.

XIIX. Ergo non negamus, Antichristum ductu ac instinctu diaboli agere omnia, quæ sua sunt, furoresque Satanæ in regno Antichristi longè majores esse, quam antea unquam. Est igitur hoc quoq; caput extra controversiam, & ad demonstrandum Antichristum in Papatu dominantem quam maximè appositum.

XIX. Sequitur tertium caput, de qualitate miraculorum Antichristi & ijs in specie, quæ recenset Apostata: pro quibus tale adfert argumentum; *quod Iudæi soliti fuerint signa petere in cœlo; quod tempore Iosuæ steterit Sol in cœlo; quod tempore Hiskiæ Deus reduxerit umbram per lineas, quibus jam descenderat in horologio retrorsum decem gradibus. Ergo Iudæos ab Antichristo etiam talia petituros signa, quos etiam præstrictis mentibus & oculis ab ipso impetrabunt.*

XX. Quilibet autem videt, quam elumbis hæc sit argumentatio, à facto Dei extraordinario ad factum Antichristi ordinarium; à miraculis Dei ad miracula & præstigias Satanæ: imò ab eo, quod interdum factum est, ad id, quod semper feri adseritur. Iudæi enim signa de cœlo petentes non semper ea acceperunt, quemadmodum notum est, quid Christus responderit Scribis & Pharisæis signum petentibus Matth. 12, 39. *Generatio mala & adultera signum quærit, & signum non dabitur ei.* Ergo solis statio Iosuæ, regressio umbræ in horologio Hiskiæ, aut alia V. T. miracula in certum utilemq; finem à Deo edita nihil faciunt ad probanda similia Antichristi miracula diabolica.

XXI. Temporum mutationes Antichristo adscribit ex illo Dan. 7, 25. de quo loco supra, cap. 1. dictum est, & ostensum, nihil hîc agi de Antichristo Occidentali, sed Orientali, h. e. de Mahomete, qui quomodo tempora legesque mutaverit, ibi fuit indicatum.

XXII. Interim tamen hoc quoque veluti prodigio clarum sese reddidit Pontifex Romanus, quod possit dies & tempora mutare pro sua voluntate, quã sibi in his, quæ vult, pro ratione esse

esse fingit: quando non tantum, quandocunq; sibi visum est, dies communes mutat in festos; sed vel inprimis, quando anni cursum & numerum mutavit, ausu proprio, ostendens hoc ipso se magnificatum esse in superbiâ suâ usque ad fortitudinem cœli, & jus aliquod in ipsas quoq; stellas sibi sumere, ut prædictum fuerat Dan. 8, 10.

XXIII. De morte atque resurrectione Antichristi quæ narrat, Hiberæ næniæ sunt (ut cum Hieronymo loquar ex præfat. Pentateuchi) non Iohannis vaticinia, quæ allegat ex Apoc. 13. 2. ubi quidem legitur, *unum de capitibus bestiæ quasi occisum in mortem* (quod iste de Antichristo interpretatur sine ulla ratione) *& plagam mortis ejus curatam esse, & admiratam esse universam terram.*

XXIV. De Imperatoribus Romanis loquitur sanctus Apostolus, quorum imperium sub imagine bestiæ depingit, cujus virtutem bestiam alteram, h. e. Antichristum, exeruisse dicit. Occisum est hujus bestiæ caput, & iterum curatum, *vel* quando interfecto Iulio Cæsare, Augustus rerum potitus est: *vel* quando Imperatoria majestas in Constantinopolitanis Imperatoribus pœnè collapsa à Pontifice in Carolo Magno restituta est: ad utrumque enim tempus quadrare videtur.

XXV. De Antichristi verò morte ista cædes nequaquam potest accipi. Quis enim Monarchæ tam potenti qualis quantusq; fingitur, plagam hanc letalem infligeret? monstrent hominem, notent locum: & quis tam felix ille Podalirius, qui plagam hanc tam repentè curaret? qui illi tam celeres Pegasi aut veredarij, qui spacio vix unius triennij rem tam stupendam toti mundo annunciarent, ut universa Terra admirari possit. Forsitan Luna erit harum rerũ nuncia, aut soli inscribenda plaga isthæc, ne quisquam mortalium tanti facinoris ignarus relinquatur.

XXVI. Nemo est, qui non intelligat puerilia ista, & prorsus ἀνακόλουθα hominum sibi sapientium figmenta, quæ una cum suo mortuo Antichristo simul moriantur & intercidant, nunquãq;

reviviſcant. Aliter enim mortuum Papicolarum Antichriſtum reſurgere non credimus, quàm quod toties ex verbo Dei jugulatus & interemtus in ineptis & abſurdis Papicolarum chartis ſubinde reviviſcit.

XXVII. In quarto capite mixta ſunt falſa veris. Falſum eſt, quod Pſeudoprophetæ Antichriſti tribuit ignis dè cœlo productionem, quam D. Iohannes ipſi Antichriſto adſcribit: eum enim per aliam illam beſtiam intelligit, quæ de terra adſcendit, Apoc. 13, 11. h. e. è medio Eccleſiæ, quæ in terris ex hominibus colligitur, quemadmodum prior illa adſcendebat è mari, quia initium imperij Romani ex colluvie multorum populorum conſtabat, qui tanquam aquæ multæ confluebant.

XXIIX. Atque hinc in manifeſto mendacio depræhenditur Apoſtata, dum ſcribere audet, aliā illam beſtiā c. 19, 20. & c. 20, 10. Apoc. vocari Pſeudoprophetam, ut eo facilius Pſeudoprophetæ adſcribere poſſit, quæ à Iohanne tribuuntur ipſi beſtiæ. - pag. 82.

XXIX. Contrarium enim in illis ipſis locis legitur: in cap. 19. quidem: *& appræhenſa eſt beſtia ET CVM EA Pſeudopropheta*, &c. in cap. 20. verò: *diabolus miſſus eſt in ſtagnum ignis & ſulphuris, ubi ET beſtia ET Pſeudopropheta cruciabuntur die ac nocte*. Quis ergo huic impoſtori ſcripturas alleganti credat?

XXX. Verum autem eſt, quod Antichriſtus faciet ignem de cœlo deſcendere, quod dabit Spiritum imagini beſtiæ, ut loquatur imago beſtiæ, quod denique faciet, ut, qui non adoraverint imaginem beſtiæ, occidantur: hæc enim omnia S. Iohannes expreſsè ita fore prædixit. Apoc. 13, 14, 15 ſeqq.

XXXI. Sed iſthæc omnia ſecundum literam intelligere, eſt in cortice myſteriorum divinorum hærere, nucleum nunquam tangere; imo bonam partem iſtorum myſteriorum vel ignorare vel abnegare. Nam de duobus teſtibus Enocho & Elia ſcriptum eſt Apoc. 11, 5, 6. *ignis exiet de ore eorum & devorabit inimicos eorum*: &, *habent poteſtatem claudendi cœlum, ne pluat diebus Prophetiæ ipſorum, & poteſtatem habent ſuper aquas convertendi eas in ſanguinem*: quæ omnia ſecundum literam ita fieri debere, ne qui-

dem Pontificij credunt. Ergo ſpiritualem habent ſenſum etiam illa, quæ de igni cælitus demiſſo, & imagine beſtiæ in iiſdem myſterijs habentur.

XXXII. Et hæc omnia quàm rectiſſime impleta ſunt in Pōtifice Romano, qui per illam beſtiam præfiguratur. Is enim fecit ignem de cœlo deſcendere, quando fulmine excommunicationis ſuæ ignem furoris divini quaſi cœlo deducere, eoq; ſummos ſæpe reges & Monarchas ſolio ſuo deturbare, & ad ima tartara, ſi poſſet, præcipitare audet.

XXXIII. Is etiam dedit ſpiritum imagini prioris beſtiæ: quod ſi de imaginibus & ſtatuis ſanctorum in Papatu intelligas, non admodū erraveris: his enim Pontifex cum Monachis, Pſeudoprophetis ſuis, ſæpe ſpiritum & ſermonem dederunt, ſubornantes homines fraudulentos, qui arte quadam ſtatuas, quas vellent, flentes, ſudantes, annuentes, abnuentes capite ſimplicioribus oſtentarent, ſæpe etiam per eas loquerentur, mutuati hoc ab Ethnicorum ſacerdotibus, de quibus eandem fraudem referunt Auguſtinus lib. 3. de civ. Dei cap. 11, & lib. 10. cap. 16. & Valer. Max. lib. 1. cap. ult. &c.

XXXIV. Inprimis autem editum eſt hoc miraculum à Papa in Papocæſaria, qua Imperij Romani veteris dignitatem & eminentiam non tantum imitatus eſt, ſed & ſuperavit quàm longiſſimè, dum non ſolum principatus & Ducatus integros, qui antea Imperatori parebant, jam ſub Flaminum & Archiflaminum titulo ſuæ poteſtati ſubjecit; ſed & in cæteris, ipſum Imperatorem ita ferè ſibi ſubjugavit, ut jam inconſulto Papa in rebus Imperij ſalutem concernentibus nihil incippre liceat; ſed ipſe jactat ſe animam imperij, in quo legibus ſuis loquitur & fulminat, prout ſibi viſum eſt. *Imperator enim, quod habet, totum habet à nobis* (clamat Adrianus IV. apud Aventinum lib. 6. annal.) *Ecce in poteſtate noſtra eſt, ut demus imperiū cui volumus: propterea conſtituti ſumus ſuper gentes & regna, ut deſtruamus, & evellamus, & ædificemus & plantemus*, &c. Ita nimirum ſpiritum imagini prioris beſtiæ dediſſe dicitur.

XXXV. Quod autem addit Apostata, facturum Antichristum, ut omnes qui non adorent statuam illam Antichristi, occidantur: in eo sui immemor est: nam cap. præcedente dixerat, quod Antichristus se solum pro summo Deo sit venditaturus, Deum verum & falsos Deos omnes (ergo & idola & statuas) hostiliter prosecuturus: & adhuc clarius scribit in epist. de Antichristo pag. 34. *Antichristo tantam superbiam tribuunt scripturæ, ut omnium aliorum, tam veri Dei, quam falsorum numinum nominibus & imaginibus peremtis, abolitis & funditus sublatis, se solum ut Deum, in templo Dei ostensurum adfirmant:* quomodo vero hîc tanto cum zelo idoli seu statuæ suæ honorem defendit?

XXXVI. Sed impleta est hæc quoque particula vaticinij, quando contra leges, & statuta Papæ, quibus totum Imperium Romanum regere audet, ne quidem hiscere licet, sub interdicto ignis & aquæ, imò sub interminatione indignationis divinæ, juxta illud Iuris Pontificij: *Nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostram statuti, ordinationis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire, Si quis autem hoc attentare præsumserit, indignationem omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum se noverit incursurum.* Et hæc de quarto capite.

Extrav. de officio delegat. cap. sedes Apostoli.

XXXVII. In probatione quinti ipse desperat. Pro eo enim adfert loca scripturæ, quibus docetur, Antichristum seducere eos, qui pereunt, & terrã dividere inter suos gratuito. 2. Thess. 2 Dan. 11, 39. inde .n. inferre videtur: Ergo magnis sumtibus conducet, qui hominibus persuadeant, ea quæ de Antichristo prædicta sunt, jampridem impleta esse. Quæ quomodo cohæreant: quilibet qui sanæ mentis est, judicare poterit.

§3. Viderit interim Apostata, quomodo his vaticinijs satisfaciat Papa, alliciendo muneribus & honoribus doctos ac indoctos, seducendo erroribus suis eos, qui pereunt, terramque dividendo gratuitò inter Cardinales & Episcopos, cæterosque magnates, qui ad sandalia Papæ deosculanda se humiliter demittunt: præterea nihil in his testimonijs reperiet, quod quidẽ ad rem faciat.

XXXIX.

XXXIX. Sextum caput prolixa probatione opus non habet. Nam ipsa dies loquitur, quantis persecutionibus adhuc sæviat Antichristus in constantiores fidei Christianæ confessores: inprimis autem *docti ruunt in gladio & in flamma, & in captivitate & in rapina dierum*, ut Daniel prædixit cap. 11, 33. Actum agerem, si hoc prolixius docerem, de quo tot martyrum historiæ, tot tyrannidis Antichristianæ exempla jam in publicâ luce versantur.

XL. Et nimis hebes est, qui auribus lupum non tenet, si modò animadverterit πράξεις Italicas, furores Hispanicos, proditiones Gallicas & Anglicanas, quibus etiamnum per sanguinarios istos Monachos, nigellos Esavitas, vitæ fortunarumque creant pericula omnibus sine discrimine, qui Papæ stercora adorare nolunt: per vim quidem, ubi potiri possunt, tenuioribus; per insidias autem magnatibus, idque jure se facere posse sunt persuasi; id quod ipsorum libri, disputationes, sermones, de fide hæreticis non servandâ, de sacerdotibus excelsorum occidendis, de vindicta Reipub. Christianæ adversus reges impios & hæreticos, &c. testantur, & discipuli ipsorum apertè fassi sunt. *vide Catechesin Iesuitarum German. lib. 3. cap. 8.*

XLI. Unde & nonnulli subducto calculo invenerunt, ab eo tempore, quo Esavitæ orti sunt, usque ad annum 1580, hoc est, paulò pluribus quàm triginta annis, constantium fidei Christianæ confessorum novies centena millia hominum trucidata esse in Belgio, Gallia, Anglia, Italia & Hispania, inter quos fuere principes 39, Comites 148, Barones 235, Nobiles 147515, cæteri plebei 70060. Quid si subsequentium horum viginti sex annorum martyres adderentur, qui non tantum in illis provincijs, sed & in nostra Germania, cædes & exilia eo nomine perpessi sunt, profectò parum aberit, quin iste duplo augeretur. *D. Myl. conc. 5. de Papa pag. 75. ex D. Sacco.*

XLII. Hoc nimirum est, crudelissimis supplicijs sævire in eos, qui in fide Christi constantiores reperiuntur; hoc est tribulationem facere magnam, qualis non fuit ab initio mundi: interficere robustos & populum sanctorum: imò hoc est ebrium *Matth. 24, 21. Dan. 8, v. 25.*

fieri ex sanguine sanctorum, & ex sanguine martyrum Christi, quod de Romanâ Thaide prædixit D. Iohannes Apocal. 17. Atq; sic prorsus nihil est, quod in impletione hujus capitis desiderari queat.

XLIII. Caput septimum de charactere Antichristi agit, quo insigniturus erat suos, juxta vaticinium S. Iohannis Apoc. 13, 16. Quem quidem characterem Apostata more Papistico de externa quadam semperque visibili nota fronti vel dextræ impressa accipit: quis autem vel qualis ille character Vtopici sui Antichristi sit futurus, non exprimit. Vt igitur ipsi hac quoq; in parte gratificemur, facilimè hunc characterem ostendere possumus in Papatu.

XLIV. Pontifex enim Romanus ad sacras præbendas, & officia publica admittebat neminem, nisi qui in fictitio Confirmationis Sacramento exorcisato chrismate inunctus in fronte, characterem accepisset indelebilem in anima, ut vocatur in Trident. concil. sess. 7. can. 9. & nisi dexterâ suâ in omnes Ecclesiæ Romanæ articulos jurasset, quod qui non facerent, hi nec domicilium habebant, nec larem fovebant, nec contractus inibant, nec negotia & mercantias exercebant, nec humanitatis solatia cum Christi fidelibus habebant; ut Martinus V. Papa sancivit in bulla ad inquisit. hæret. pravit. Hac nimirum obligatione tam sancta per Chrisma & juramentum accipiebant characterem in fronte & dextrâ.

XLVI. Sic sacerdotibus non licebat celebrare missas, ijsq; nundinari, meritaque missarum divendere, aut alijs pro certo precio applicare, nisi accepissent prius in Sacramento (quod vocant) ordinationis characterem indelebilem: quod erat itidem execrabile illud chrisma, multis incantationibus & exorcismis confectum, quo unguntur sacrificuli in fronte & manu dexterâ.

XLVII. Ergo Chrisma illud Pontificium est character ille bestiæ, in fraudem unici illius characteris, sanguine Iesu Christi nobis impressi in Baptismo. Habuit igitur hæc quoque nota Antichristi jampridem suum complementum.

XLVIII. Octavum caput ex eodem loco Apocalyptico deducit, ubi dicitur: Numerus bestiæ est numerus hominis, & numerus ejus 666, in quem locum ita commentatur Apostata: *cujusmodi nomen sit futurum, divinari non posse, nisi quod ex literis ejus numerum 666, effici in Apocalypsi doceamur*: cujus rei exemplum producit, Bellarminum imitatus, corrupta illa nomina *MARTIN LAUTER* & Davidis Chythræi nomen, Hebræis literis scriptum; sed valdè ridiculè, cum nullius artificij aut difficultatis sit, corrumpere nomina, ut numerus ille 666 juxta valorem literarum ipsis congruat.

XLIX. Ita, si ludere liberet literarum apicibus, animi gratia atque exempli loco numerum istum 666 investigare possemus in Hebræo nomine Bellarmini וללרמינש aut nostri Scioppij, hoc pacto, שכיובביוש. Parûm abest, quin eundem numerū in græco nomine σκιοπιοσ, quo hodie utitur Apostata (quomodo cras appellari velit, ipse jam deliberat) reperiamus. Fortasse cras vocabitur Ciopius, κιοπιουσ, & sic numerum hunc exactè continebit. Solet enim homo iste cum religione nomen mutare, ita ut difficile non sit, hunc ei adplicare numerum:

ו	6	ש	300	σ	200	κ	20
ל	30	כ	20	κ	20	ι	10
ל	30	י	10	ι	10	ο	70
ר	200	י	10	ο	70	π	80
מ	40	ו	6	π	80	ι	10
י	10	ב	2	ι	10	ο	70
נ	50	ב	2	ο	70	υ	400
ש	300	י	10	σ	200	σ	6
	665	ו	6		660		666
		ש	300				
			666				

Sed nolumus hujusmodi Scioppianis nugis nimium indulgere. In apicibus enim vocum corruptarum aut nominum propriorum numerus hic quærendus non est.

L. Igi-

Danæus in lib. 8. Bellar. de R.P. cap. 10. Bulling. in cap. 13 Apoc.

L. Igitur non desunt, qui numerũ hunc intelligunt de tempore, quo verus & insignis ille Antichristus manifestabitur mundo: & dicunt fore annum 666 ab eo tempore, quo hæc scribebat Iohannes; illudque tempus ponunt in annum Domini 95, qui anni si cum 666 conjungantur, efficiunt annos 761, à Christo nato, quo tempore Pipinus Rex Francorum Romanum Pontificem in summam dignitatem evexit.

Chytr. in cap. 9. 11. & 13. Apocal.

LI. Alij tempus Antichristi cum hoc numero ita conciliant, ut doceant, hinc tempus revelati Antichristi cognosci posse, quod incidit in annum Christi 666, circa quæ tempora Bonifacium III. Gregorij successorem, Episcopi universalis titulum à Phoca impetrasse constat ex historijs.

LII. Verùm Irenæus lib 5. adv. hæres. agnoscit esse numerum hominis, ut D. Iohannes nominat, non quidem personale aut proprium nomen, quale sibi fingunt Pontificij, sed appellativum & ab adjuncto aliquo sumtum.

LIII. Et quia D. Iohannes nòn exprimit idioma nominis, in quo numerus iste reperiatur (unde temeritas Apostatæ nostri colligitur, qui nomen hoc Hebræum fore scribit) idcirco Irenæus ex eâ linguâ, quæ sibi familiaris erat, & qua S. Iohannes Apocalypsin suam conscripsit, tria produxit nomina, quæ sanè Pontifici R. & ejus regno apprimè congruunt, illumque numerum 666 singula continent. 1. est εὐάνθας, quod idem est, ac pulcrè feliciterq; florens: nihil autẽ est florentius & ad votum illud filiorum peregrinorum Psal, 144, 12 accommodatius, quã regnum Papale. 2. τειτὰν nomen solis, qui à Barbaris adoratur. Papa verò soli se comparat, seu majori illi luminari, quod Deus in cœlo posuit ad illuminandum diem, sibique divinum adorationis honorem tribuere non erubescit. 3. λατεῖνος, nomen gentis. Latini autem sunt, inquit Irenæus, qui nũc regnant, & inter eos regnat Pontifex Romanus, qui, quod Bellarminus defendit lib. 5. de R. P. c. 9. & 10. etiam ut princeps politicus gladio temporali præest Romano seu Latino territorio, & jure se præesse putat: unde omnia

omnia jam latina habet latinam Ecclesiam, latinas preces, missam latinam, Biblia latina in concilio canonisata: omnia sacra latina; regnum denique latinum.

LIV. Itaq; nomen regis à regno sumsit D. Iohannes, quemadmodum Rex Hispaniarum aut Galliarum, non semper proprio personali nomine, sed usitatissimè à regno Hispanus aut Gallus nominatur. Elige tibi ex hoc numero, Apostata, quodcunque voles, vides utique, etiam hanc vaticinij particulam Antichristo tuo larvato nihil prorsus convenire, Pontifici verò tuo omnium optimè accommodari posse.

LV. Nonum caput ne quidem semel probare conatur. Vivunt autem per Dei gratiam aliquammulta Christianorū millia, qui characterem bestiæ non acceperunt, & famem nondum passi sunt, nedum ea enecti: ergo impudens hoc Scioppij commentum est, & nescio, an à quovis Vtopici istius Antichristi patrono adsertum, *fame morituros, quicunq; Antichristi characterem non acceperint.* Videat itaque & rideat mihi homo pius hunc nugatorem.

LVI. In decimo capite proponit fabulam de Enoch & Elia, prædicaturis Evangeliū, durante regno Antichristi, à quo tandem interficiendos eos esse narrat. In probatione hujus capitis docet. *1. Iudæos hodieq; inter Traditiones à majoribus acceptas hanc habere, Eliam in tempore Gog in terras reversurum.* pag. 86.

LVII. Nos verò fabulas & traditiones Iudæorum non moramur: & si Bellarmino (quanquam sinistro judicio) *visum est, malè consuli Ecclesiæ, si in rebus gravibus recurrendo ad Hebræos codices Biblicos, veritatem à Rabinis hostibus mendicare deberet:* multò magis, imò longè verius judicamus, pessimè consuli rebus fidei, si ex traditionibus Iudæorum, h.e. fabulis & commentis hominum emendicemus veritatem. lib. 2. de verbo Dei cap. 10.

LIIX. 2. Adducit ex scriputris loca nonnulla, quæ translationem Enochi & Eliæ in cœlum partim describunt, partim cōfirmant: de quibus sanè nulla nobis est controversia, ideo hoc labore supersedere potuisset.

K LIX.

LIX. 3. Denique alia proponit, è quibus reditum istorum sanctorum ad has terras demonstrare conatur. Primus locus est Ecclesiastici cap. 48, 9. qui dicit, *Eliam in hoc conscriptum esse, ut in judicijs temporum leniat invidiam Domini, & conciliet cor Patris ad Filium, & restituat tribus Iacob.*

LX. Ipse sonus verborum arguit, respicere Siracidem ad locum Mal. 4. atque falsa opinione deceptum existimasse, Eliam ipsum in persona rediturum, cum tamen aliter doceremur in Novo Testamento, quemadmodū in vera expositione loci Malachiæ jam indicabitur: ergo hac autoritate libri Apocryphi hoc loco non movemur.

De c. 4. Malach. LXI. Secundus igitur locus est Malach. 4. quod totum caput novus hic Bibliorum interpres de Antichristi temporibus interpretatur, sed absurdè pariter ac impiè. Nam manifestū est, vaticinari prophetam de ortu & nativitate CHRISTI, quem solem justitiæ nominat, vers. 2. orituru timentibus nomen ejus, quem Zacharias etiam jam ante in simili vaticinio *virum orientem* nominaverat, Zach. 3, 8: 6, 12. ex quibus locis Zacharias Baptistæ pater ipsum *orientem ex alto* vocabat, Luc. 1, 78.

LXII. Ita quod Propheta de Christi ortu prædixit: id novitius hic interpres de ortu Antichristi, & velut occasu Christi circa tres postremos mundi annos exponit: quod Propheta versu 4. de lege Mosis servanda auditoribus inculcat; hoc iste de legis transgressione accipit: quod Propheta de lege in Horeb mōte Iudææ lata loquitur, hoc iste de arca fœderis in terra Moabitarum monte Nebo reperienda interpretatur.

LXIII. Adeò fortiter spirat Antichristianus iste spiritus ex hoc homine, qui linguam suam ad id quasi conduxit, ut Christo & Prophetis ejus in os obloqueretur. Id quod manifestius fiet, ex postremis duobus versiculis, in quibus adventus Eliæ promittitur, ante quam veniat Christus in carnem, qui convertat corda patrum ad filios, &c.

LXIV. Nam dum iste etiamnum expectat Eliæ adventum, vel

vel potius reditum in terras, eo ipso obloquitur SS. Prophetis, & Christum in carnem nondum venisse credit; quia præcursor ejus, ex opinione sua, nondum venit: hic autem Iudæorum error est, & Iudaizantium hæreticorum, qui ante ἠλειμμένον suum Heliam putant esse venturum & restituturum omnia, dicente Hieronymo super cap. 4. Malach.

LXV. Dum autem Eliæ Prophetæ reditum à Malachia promissum opinatur, obloquitur ipsi Christo, qui hunc locum de Iohanne Baptista interpretatur, Matth. 11, 24. *Si vultis eum,* (Iohannem) *recipere, ipse est Elias, qui venturus est:* obloquitur etiam Archangelo Gabrieli, qui hunc locum Prophetæ expressis verbis directè de Iohanne interpretatur, Luc. 1. 17. *Ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Eliæ; ut convertat corda patrum ad filios, & incredulos ad prudentiam justorum, parare Domino plebem perfectam.*

LXVI. Ergo complementum suum habuit hoc vaticinium in Iohanne Baptista, qui integro semestri nativitate sua adventum Christi in carnem antecessit, & concionibus suis Christo ministerium suum jam jam incoaturo viam præparavit.

LXVII. Neque verò obstat, quod Scioppius hoc vaticinium Malachiæ de ultimo Christi adventu accipit: ne cogatur vel Iudaismum, admittere vel vaticinij hujus impletionem jam factam concedere; idq; ex hoc fundamento; *quia dies adventus DOMINI vocatur dies magnus & horribilis, cum vicissim dies incarnationis fuerit dies salutis & benignitatis.*

LXIIX. Nam 1. possemus hîc cum quibusdã illud Hebræũ הַנּוֹרָא reddere, non, horribilem, *sed reverendũ & honorabilem,* qualis dies omni honore & veneratione dignissimus fuit dies incarnationis Domini: quippe dies ille, quẽ fecit Dominus. 2. Possemus cum Pontificio quodã scriptore diẽ illum horribilẽ intelli- gere

Sib. Lub. lib. 10. de Papa c. 7. Mat. Sutlin. li. 5. de R.P. c. 21.

Iob. Ferus in cap. 11. Matth.

gere de judicio Dei, quo tempore Titi & Vespasiani terram Iudæorum percussit, quia prædicatione Iohannis Baptistæ noluerunt credere.

LXIX. Sed sciendum est 3. loco, diem illum Incarnationis Domini, & salutarem fuisse & horribilem, diverso respectu: salutaris apparuit *hominibus* Tit. 2, 11: inprimis autem, ut Zacharias ait, nomen Domini timentibus Zach 3, 8: magnus autem & terribilis *diabolis*, quibus apparuit Messias, non ut Salvator, sed ut devastator operum diabolicorum 1. Ioh. 3, 8: idque ipsi diaboli fatentur, Matth. 8, 29: *quid nobis & tibi Iesu fili Dei? venisti huc ante tempus torquere nos.*

LXX. Horribilis etiam erat incredulis Iudæis. Nam cum adventu Christi in carnem, perditio simul gentis Iudaicæ adveniebat, propter stupendam contumaciam, qua excæcati noluerunt salutem mundi recipere: quam ob caussam ipsi rejecti, & in ipsorum locum gentiles recepti fuerunt, quemadmodum Prophetæ prædixerant.

LXXI. Proinde & Iudæis, & Pontificijs Iudaizantibus, qui Eliæ Prophetæ adventum adhuc expectant, respondemus ex ore Salvatoris, qui in simili casu discipulis suis ita respondebat, Matth. 17, 11. *Elias quidem venturus est, & restituet omnia: dico autem vobis, quia Elias jam venit, & non cognoverunt eum.*

LXXII. Vtinam autem, quemadmodum discipuli Christi; sic & Iudæi & Papicolæ Iudæizantes non tantum quærerēt, sed & intelligerent cum discipulis, quod de Iohanne Baptista & Christus & Propheta Malachias dixisset! nam quod personam Eliæ Thesbitæ in cœlum recepti, frustra præstolentur, exinde colligere deberent, quod Iohannes Baptista interrogatus; num esset ille Elias Thesbites, eum se esse negavit, Iohan. 1, 21. quia nimirum istum Eliam rediturum nescivit; cum tamen non potuerit esse nescius, quam graviter & constanter Gabriel Archangelus vaticinium Propheticum de Elia, ad se suumque officium accommodaverit.

LXXIII.

LXXIII. Quapropter, etsi nonnulli ex patribus, inprimis Augustinus tract. 4. in Iohan. Cyrill. lib. 1. in Ioh. cap. 24. Damascenus: lib. 4. Orthod. fid. cap. 28. hunc locum de Elia Thesbite, ante finem mundi adventuro, falsò Iudæorum errore fascinati, accipiunt: tamen multitudo errantium non facit errori patrocinium: antiquitas nostra Christus est hoc in loco, & si ab illo discesseris, Archangelus Gabriel, & Iohannes Baptista, testes omni exceptione majores; qui luculentissimis verbis super istum Prophetæ locum quasi commentarium scripsêre, à quo vel latum unguem recedere in ullius hominis gratiam, religio nobis fuerit.

LXXIV. Quartus locus ab Apostata adducitur ex Apoc. 11, 3, ubi legitur de duobus testibus, eorumque prædicatione & miraculis, tempore Antichristiani regni: item quomodo finito testimonio suo interficientur ab Antichristo, & post tres dies & dimidium revivis cent, &c. *De loco Apoc. 11, 3*

LXXV. Hæc omnia Scioppius κατὰ ῥητὸν accipit de Elia & Enocho: hos prædicaturos dicit ante finem mundi, durante regno Antichristi, diebus 1260: hos itidem interfectos iri ab Vtopico isto Antihchristo, & tandem post tres dies & dimidium in vitam redituros, & sic multos in fide Christianorum confirmaturos: Iudæos autem quamplurimos conversuros, ut in sequente membro paulo post sequetur.

LXXVI. Sed sunt hæ nugæ gerris siculis vaniores. Eliam ipsum è paradiso non rediturum, jam audivimus: ergo nec Enochum: multò minus amplius aliquid perpessuri sunt inter homines. Sanctorum enim animæ in manu Dei sunt, & non patiuntur tormentum Sap. 3, 1. magnus hiatus est confirmatus inter hos & cæteros, ut è sede beatitudinis suæ exire non possint, ut ex parabola Christi colligitur, Luc. 16, 26. corpora quoq; ipsorum sunt glorificata & ἀπαθῆ, ut constat ex 1. Cor. 15, quomodo ergo Antichristus in ea sævire poterit?

LXXVII. Præterea regni Antichristiani & prædicationis istu-

istorum duorum testium idem erit terminus, nimirũ finis mundi: nam ut duobus testibus dies 1260; ita Antichristo menses 42 (quos diebus illis respondere dicit Apostata) adsignat D. Iohannes: quomodo igitur Enoch & Elias ab Antichristo poterunt interfici?

LXXIIX. Quod si locum habet figmentũ Apostatæ, interficientur hi duo testes ab Antichristo post mortem Antichristi. Prædicabunt enim usque ad finem mundi: porrò si cadavera illorum jacebunt in plateis civitatis magnæ, quam Hierosolymã esse volunt Pontificij, idq; diebus tribus cum dimidio, sequitur, post finem mundi, consumtis omnibus elementis, superstitem adhuc fore Hierosolymam; & hos duos testes diebus tribus cum dimidio post novissimum diem resurrecturos, & sic novissimus dies non erit novissimus: quæ omnia quam concinnè cohæreant, quam benè consentiant; judicet ipse Apostata, si bonus est.

LXXIX. Præterea si prædicaturi sunt ipsissimi Enochus & Elias, paulò ante novissimum diem, & quidem prædicatione sua multos conversuri ad fidem, multos in fide confirmaturi; quid fiet illi Salvatoris, Luc. 18, 8. *Filius hominis veniens putasne fidem inveniet in terrâ?* Scilicet discipuli erunt supra magistrum!

LXXX. Vlterius si diebus tribus & dimidio præcisè juxta vulgares dies numeratis, prædicaturi sunt, nonne certissimus dari poterit dies, imò momentum exactum adventus Domini ad judicium; istis ad minimum hominibus, qui tum in vivis sunt futuri? id verò & angelis & ipsi Filio hominis in statu exinanitionis suæ non fuisse cognitum, ex sacris literis didicimus, Mar. 13, vers. 32. imò ignorare nos illud voluit Deus, Matth. 24, 44. Act. cap. 1, vers. 7.

LXXXI. Hæc absurda omnia fabulam illam Papisticam de Enochi & Eliæ concionibus, miraculis, interitu, & resurrectione non immeritò suspectam faciunt.

LXXXII. Scire autem debet Apostata, ea quæ de testibus illis

his prædicuntur, jampridem fuisse completa. Testes enim illi nihil aliud sunt, quàm orthodoxi confessores veritatis, inprimis autem sinceri Ecclesiæ doctores; quorum duo hîc, indefinitè tamen & absque nomine, introducuntur, quia in ore duorum aut trium consistit omne verbum Deut. 19, 15. Matth. 18, 16. Ioh. 8, vers. 17. 2. Cor. 13, 2. Heb. 10, 28.

LXXXIII. Erunt induti saccis, quia homines inprimis ad agendam pœnitentiam cohortabuntur: hi magnâ erunt autoritate prædití, ut impetrare possent à Deo precibus quidquid salutare esset Ecclesiæ, & noxium hostibus, non secus ac olim Elias precibus suis cœlum claudere & recludere potuit, 1. Reg. 17. 2. Reg. 1.

LXXXIV. Tempus prædicationis certum pro incerto ponitur, quia Deus verbi sui prædicationē conservabit ad finē usq; mundi, quem certò constituit, nobis autem incertum esse voluit: tale tamen tempus exprimitur, quale ferè etiam durationi regni Antichristiani destinatum est, ut doceretur, durante Antichristi tyrannide, nunquam defuturos Ecclesiæ ingenuos veritatis confessores.

LXXXV. Tandem autem occiduntur ab Antichristo, qui sanguine martyrum & confessorum istorum factus est jampridem ebrius, quorum cadaveribus oculos pascit in ipsa urbe, quæ spiritualis est illa Sodoma & Ægyptus, in qua Christus in membris suis quotidie crucifigitur: sed Deus continuo alios dedit Ecclesiæ suæ doctores & confessores, in quibus spiritus priorum martyrum ac confessorum revixit, quosque Romana bestia non potuit occidere, sed spiritus ipsorum placidâ morte adscendit in cœlum, quemadmodum hoc in Beato Patre LVTHERO & fidelibus ejus συμμύςαις eventus per Dei gratiam comprobavit.

LXXXVI. Quod si in his mysterijs Apostata omnia secundum literam vult intellecta, modò ne cogatur Antichristum in Pontifice suo agnoscere; utiq; jam modo vidit, quibus se tricis & absurdis

surdis implicet: pariliqùe facilitate Iudæi omnia vaticinia de Messiæ in carnem adventu enervare poterunt, quia gladij nondum versi in vomeres, neque mons domus Domini in vertice montium positus, quod prædictum fuit Esa. 2, 2. Mich. 4, 1. nec omnes viæ planæ sunt, quod prædicitur. Esa. 40, 4. &c, quæ omnia qui secundum literam accipienda esse contendit, næ illum in Prophetarum scriptis hospitem esse, & in Anabaptistarum castra palàm concedere necesse est.

LXXXVII. Sed dimittimus vel tandem Eliam & Enochū: & ad caput undecimum progredimur, in quo de conversione Iudæorum ex istâ Eliæ & Enochi prædicatione subsecuturâ, agitur: Ea verò ex hoc ipso fundamento concidit, quia figmentum de Eliæ & Enochi prædicatione jam dirutum est.

LXXXIIX. Aliàs Iudæorum nonnullorum conversionem ante diem novissimum futuram, non imus inficias: promisit enim Deus, se tempore Novi Testamenti etiam possessurum Iudam partem suam Zach. 2, 12. & Apostolus testatur, cæcitatem ex parte contigisse in Israël, donec plenitudo gentium intraret Rom. 11, 25. sed de conversione ex prædicatione Eliæ & Enochi tempore Antichristi istius Vtopici oriturâ nihil prorsus habet universa scriptura, & dicta, quæ noster Apostata hîc producit, id quod ipse vult, nequaquam probant.

LXXXIX. Primùm enim locus, Ose. 3, 4. agit quidem de conversione filiorum Israël ad Dominum Deum suum, & ad David regem suū, hoc est, ad Christum ex prosapia Davidis oriundū, qui itidem David appellatur, Iere. 30, 9. Ezech. 34, 23. Sed hæc conversio non demū fiet annis trib9 cum dimidio ante novissimum diem, sed jam facta est, & etiamnū fit, quando nimirum subinde Iudæorum aliqui, Deo largiente virtutem, partim diuturno suo exilio edocti; partim vanâ Messiæ sui exspectatione defatigati; partim etiam verbo Dei, viva voce scriptisque à Christianis prædicato, adducti & convicti agnoscunt promissiones de Messia in *IESV NAZARENO* adimpletas esse.

De loco Ose. 3, 4.

Hi

XC. Hi nimirum ſunt dies illi noviſſimi, quos Apoſtolus Paulus plenitudinem temporis appellat Gal. 4: videlicet, non dies Antichriſti Papiſtici, ſed dies Chriſti incarnati; quo tempore abſque rege, abſque principe, abſque ſacrificio & ſacerdote fore Iudæos, ipſorũ Rabini ex hoc Prophetæ loco agnoverũt, quẽadmodum ipſorum verba annotavit P. Galatinus lib. 9. cap. 6. Vnde ſequitur, complementum huj9 vaticinij non præciſè ad ultimos tres mundi annos, ſed ad totum tempus Novi Teſtamenti referendum eſſe.

XCI. Deinde locum Dan. 12, 1. *In tempore illo ſalvabitur populus tuus* (Iudaicus, addit de ſuo Apoſtata) *omnis qui inventus fuerit ſcriptus in libro vitæ;* de temporibus Antichriſti revelationem inſecutis libenter intelligimus: ſed de ſalute populi tantùm *Iudaici,* quod vult Apoſtata, ſalvâ pietate & illibatâ veritate vaticinij, non poſſumus. *De loco Dan. 12, ver. 1.*

XCII. Non enim Iudaicus tantum populus inſcriptus eſt in librum vitæ, quemadmodum nec ille ſolum ſalvabitur; ſed ſicuti ſalus, ita & inſcriptio in librum vitæ, ſeu electio ad ſalutem omnium eſt, qui invocant nomen Domini Ioel. 2, 32. hoc eſt, omnium qui ſunt κεχαριτωμένοι in Chriſto, interprete D. Paulo Eph. 1, 6. ſive gentes ſint ſive Iudæi, modò per fidem in Chriſto fuerint. *In Chriſto enim Ieſu neq; circumciſio aliquid valet, neq; præputium, ſed nova creatura,* Gal. 6, 15. atque hanc ob cauſſam univerſaliter loquitur de ſalute *omnis populi* in librum vitæ inſcripti.

XCIII. Solatur itaq; Deus Eccleſiam, quod in medijs Antichriſti furoribus nihilominus ſibi reſervaturus ſit electos & verè fideles, qui miraculis ac prodigijs Pſeudoprophetarum in regno Antichriſti ſeduci non poterunt, Matth. 24. ſed ſalvabuntur quotquot inſcripti fuerint in librum vitæ, ſine reſpectu gentis aut perſonæ, eò quod impoſſibile ſit, electos gratiâ Dei finaliter excidere aut perire poſſe.

XCIV. Tertius locus ex Luc. 21, 24. ad inſtitutum Apoſtatæ

L tæ

De loco Luc. 21. v. 24. tæ planè est ἀπῳκοδόμηνος. Ita enim habent verba: *Ierusalem calcabitur à gentibus, donec impleantur tempora gentium.* Apostata legit, *tempora nationum*, & interpretatur de conversione gentium, ex illo Apostoli Rom. 11, 25. *cæcitas ex parte contigit in Israël, donec plenitudo gentium intraret*, &c.

XCV. Sed multiplex hîc error est. 1. in græco non legitur *tempora* φρικῶν sed ἐθνῶν, quod vocabulū hîc, de gentilibus à Iudæis contradistinctis usurpatur. 2. Nulla est consequentia: *Ierusalem calcabitur à gentibus, donec convertantur nationes: ergo prædicatione Eliæ & Enochi tribus annis ante finem mundi convertentur Iudæi*: ut nihil dicam, quod Antichristus iste Papisticus, qui ex opinione Pontificiorum calcabit Ierusalem, non erit ex gentibus, sed Iudæis, fatente Apostata. 3. non loquitur ibi Salvator de periculis antecedentibus finem mundi, sed excidium populi Iudaici. Ergo totus hîc Apostata in ignota versatur regione.

XCVI. Vera autem sententia est, quod Ierusalem à gentibus, Romanis nimirum, obsidenda, destruenda, conculcanda, dominioque imperij possidenda sit tamdiu, donec tempora dominij gentilis impleantur, seu donec Iudæi non amplius peregrinum, sed Iudæum habituri sint Dominum: id vero nunquam fiet: semper enim gentes, hoc est, vel Christiani vel Turcæ Iudæorum erunt domini, usque ad consummationem seculi. Est igitur hæc perpetuæ servitutis descriptio, quam Iudæis post ultimū urbis excidium Dominus jampridem prædixerat Dan. 9, 22. *usq; ad consummationem & finem perseverabit desolatio.*

XCVII. Quartò producit locum ex Apoc. 7, 4. ubi scribitur numerum signatorum ab Angelo fuisse 144000. Hos putat esse eos, apud quos prædicationes Eliæ & Enochi profecerint: quibus addit alia centum quadraginta quatuor millia, quorum meminit D. Iohannes Apoc. 14, 1.

XCIIX. Sed revera non est hæc confirmatio, sed levissima detorsio textus Biblici. Nam in illis locis ne jota quidē extat de prædicatio-

dicationibus Eliæ & Enochi: hanc igitur expositionem suam ad hæc loca affert Apostata, non inde aufert, quod non est candidi interpretis.

XCIX. In septimo enim capite nihil adhuc habet de Antichristo, sed de hæresibus, quæ bonam partem ante revelationem Antichristi Ecclesiam vastaturæ erant; quales erant hæreses Tatianorum, Marcionitarum, Novatianorum, Arianorum & similium, inter quas tamen Deus electos suos sibi consignasse dicit, quos errores illi seducere non poterant, tam ex omni tribu Israël, quam ex omnibus gentibus & tribubus & populis, & linguis, ut vers. 9. sequitur; idque ex parte Apostata ipse non diffitetur, quando pag. 94. caput nonum Apocal. ad primum Væ refert, quod est hæreticorum ante Antichristi tempora: ergò multò magis septimum eò referendum erit.

C. In cap. 17. agitur quidem de temporibus Antichristi, quomodo Deus semper aliquos signaturus sit, quibus errores & blasphemiæ Antichristi nocere nequeant; sed nihil ibi legitur de prædicatione Eliæ & Enochi. Fit hoc ex bonitate Dei quotidiè, per ministerium eorum, qui orthodoxè docent de Deo Patre & Filio, ejusdemque essentiâ, personâ, voluntate & officio: qua doctrinâ multi obsignantur & confirmantur in agnitâ veritate. Frustra igitur hæc omnia pro Iudæorum conversione, operâ Eliæ & Enochi triennio ante finē mundi futurâ, adducta fuerūt.

CI. Sequitur duodecimum caput, de fuga Ecclesiæ in deserta, & cessatione sacrificij tempore Antichristi. Pro fuga Ecclesiæ adfert primò locum Danielis ex cap. 11, 41. *Introibit* Antichristus *in terram gloriosam & multæ corruent; hæ autem solæ salvabuntur de manu ejus, Edom & Moab & principiū filiorū Ammon.* *De loco Dan. 11, ver. 41.*

CII. Neq; de fuga Ecclesiæ, neq; de fuga in desertum verbulum extat in hoc loco: sed de nonnullis è manu Antichristi liberandis, quod licet non per fugam in desertum, alio tamen fieri potuit modo: idq; factum est, durante tyrannide Papæ, plenisque velis in Ecclesiæ grassantibus persecutionibus eiusdem.

CIII. Ibi enim ex Antichristi manibus erepti sunt. 1. *Edom*, id est, sancti martyres (Edom enim à sanguineo colore nomen habet) qui bestiæ Romanæ ad sanguinem usque restiterunt, veritatemque cœlestem contra errores Antichristi morte suâ obsignarunt. 2. *Moab*, h.e. confessores veritatis intrepidi, sub ipso regno Antichristi, qui מאב à Patre suo cœlesti & fide in Christum nunquam defecerunt, licet ob confessionem istam non fuerint interfecti, sed mirabili modo ex sanguinolentâ manu Antichristi liberati, quorum catalogus benè longus in multorũ libris recitatur, & eorum confessiones, protestationes & testimonia contra Papatum deposita in Catalogo testium veritatis reperiuntur. 3. *Principium filiorum Ammon*, h. e. infantes baptisati in Papatu, & post baptismum statim defuncti.

CIV. Hi sanè omnes furores Antichristi effugerunt, & ab erroribus ejus liberati conscientiam puram & fidem non fictam retinuerunt: quos propterea Spiritus S. introducit sub imagine Edomitarum; Ammonitarum, Moabitarum, gentium abjectissimarum, in conspectu Iudæorum; quia nihil abjectius vilius & execrabilius est Antichristi satellitibus in Papatu, quàm illi tres hominum cœtus, quos etiam non nisi odioso hæreticorum nomine diffamare solent, quos tamen Deus pro nucleo electorum suorum, tanquam ex manu Antichristi singulari consilio ereptos, habere solet.

De loco Esa. 16, 4. CV. Deinde adfert locum Esaïæ cap. 16, 4, in cujus explicatione prorsus cæcus est glossator noster. *Absconde*, inquit Propheta, *fugientes* (Antichristum, ait Apostata, cujus typus erat Nabuchodonosor) *& vagos ne prodas: habitabunt apud te* (in desertis tuis, addit Apostata) *profugi mei: Moab esto latibulum eorum à facie vastatoris* (propter Antichristum, ait ille, se occultantes) *finitus est enim pulvis* (Chald. hostis) *consummatus est miser* (Chald. deprædator) *qui conculcabat terram. Et præparabitur in misericordia solium* (i. e. ait glossator, post Antichristũ statim sequetur judiciũ) *& sedebit super illud in veritate, in tabernaculo, judicans & quærens judicium, & velociter reddens, quod justũ est*.

CVI. His verbis, quæ de populo Dei scribit Propheta, miser iste scripturæ interpres, perversâ planè ratione de Antichristo accipit: quæ Propheta de regno gratiæ Christi; iste de judicio Christi novissimo intelligit: & sic totum hunc locum pessimè corrumpit.

CVII. Manifestum enim est ex toto isto capite, Esaiam contra Moabitas stilum stringere, iisque pœnas divinitus destinatas prædicere: inprimis autem exilium & devastationem terræ suæ. Cum enim antehac Moabitæ plus satis Iudæos risui & despectui habuissent: Iam Dominus vicissim ridet eos, & ironicè ipsis suadet, ut abscondant & recipiant fugientes & exulantes Iudæos, exprobrans hoc pacto ipsorum inhumanitatē, quod consanguineorum suorum Iudæorum hactenus nullam curam habuerint, nec hospitio eos exceperint, sed hosti prodiderint: nunc autem rem eò redijsse, ut licet fugientes recipere, persecutionem patientes ab hoste defendere velint; id tamē facere non possint: ipsos enim patriâ extorres, omnibusque destitutos auxilijs, non habere, ubi consistant: sublatos esse è medio hostes & deprædatores Iudæorum, ipsosque Iudæos in integrum restitutos iri, quorum felicitatem ipsi non sine invidiâ sint visuri.

CIIX. Atque hac occasione digreditur ad descriptionem regni Christi, quod sibi in hoc mundo præparaturus sit in misericordia & veritatē, in tabernaculo seu domo Davidis, unde Christus secundum carnem oriundus erat, in quo regno Iudæi pariter & gentiles spiritualem animæ felicitatem perpetuò sint habituri. Quæ verba perperam & sine ulla ratione Apostata de novissimo judicio intelligit.

CIX. Nam 1. hoc solium præparavit sibi Christus *in misericordiâ*: in novissimo autem judicio non amplius erit misericordiæ locus, sed justitiæ, unde judicium illud vocatur justum judicium, Rom. 2, 5. & ipse justus judex 2. Tim. 4, 8. hîc autem in Ecclesia locus est misericordiæ, ubi absolvit peccatores ex merâ gratiâ & misericordiâ, quæ absolutio ultra hoc seculum exten-

 di non

di non poteſt. 2. Præparavit hoc ſolium *in tabernaculo ſeu domo David:* tabernaculum autẽ ſeu ſolium extremi judicij aliter deſcribitur, nimirum ut ſoliũ gloriæ, Eſa. 63, 15, ut ſedes virtutis ac majeſtatis, Mat. 24, 30: 25, 31. ut ſolium excelſum & elevatum, Eſa. 6, 1. quæ omnia ad tabernaculum David non quadrant; quod humile & contemtum erat. In regno autem gratiæ ſuæ apparuit in domo David, è qua natus erat ſecundum carnem, Rom. 1, 3. & è qua patribus olim promiſſus fuerat, inprimis 2. Sam. 7, 12 ideo in veritate dicitur ſedere ſuper ſolium, quia promiſſiones Patribus factæ in ipſo certò erant adimplendæ. 3. dicitur *velociter reddere quod juſtum eſt,* vel juxta Hebræum codicem, *accelerare judicium & juſticiam ſuam.* Iam verò ſi de noviſſimo judicio hîc loquitur Propheta, non eſſet acceleratio, ſed quaſi procraſtinatio juſtitiæ ſuæ: ipſe verò non differt juſtitiæ ſuæ rationes in ultimum uſque judicium, ſed qui non credit in eum, IAM judicatus eſt, Ioh. 3, verſ. 18, & in foro juſtificationis noſtræ non multis ambagibus utitur, ſed in momento abſolvit peccatorem credentem.

CX. Ita pulcerrimum hoc vaticinium inſulſus iſte gloſſator transferendo & crinibus trahendo ad Antichriſtum ſuum, miſerè depravavit: quod jam in integrum reſtituimus. Et hæc de fuga Eccleſiæ in deſerta attulit: in quibus nihil minus, quam quod probare conſtituerat, vidimus; quod omnes pij judicent.

CXI. Iam, pro ceſſatione ſacrificij tempore Antichriſti, adfert 1. Locum Danielis cap. 9, 27. de defectu hoſtiæ & ſacrificij ante abominationem deſolationis in templo: quod iſte de defectu Pontificij ſacrificij Miſſæ intelligit.

CXII. Sed hîc iterum, quæ de Chriſto prædicta ſunt, ad Antichriſtum ſuum detorquet. Certiſſimum enim eſt, & ab eruditioribus Pontificiorum interpretibus etiam approbatum; 1. illud dimidium hebdomadis, in quo deficiet hoſtia, notare tempus illud, quod mortem Chriſti paulò poſt fuit inſecutum.

De loco Dan. 9. verſ. 27.

2. Opi-

2, Opinionem illam Irenæi & aliorum, (quos hoc loco sequitur Apostata) qui abominationem istam desolationis de Antichristo accipiunt, nō esse convenientem sententiæ Angeli apud Danielem: is enim loquitur de nece Messiæ & vindictâ ejus necis, non longè pòst LXX. hebdomadas de Iudæis sumenda: unde inferunt etiam nonnulli Pontificij scriptores, quod de abominatione desolationis dicitur, ad Antichristum referri non debere, quippe cujus adventum isti in ultimum articulum mundi rejiciunt. 3. Denique defectum illum hostiæ & sacrificij de sacrificijs veteris legis omnibusque ceremonialibus Iudæorum intelligendum esse: ea enim abroganda erant, postquam verus ille agnus Dei in ara crucis pro nobis immolatus fuit, hostiam & oblationem offerens pro peccatis, ut Apostolus loquitur, Hebr. cap. 10, vers. 12, in quam sententiam multa habet Pererius Esavita lib. 10. in Danielem pag. 632. seqq. Ergo ex Pontificiorum etiam sententiâ nihil habet Daniel hoc loco de Missæ sacrificio.

Vide Pererium lib. 10 in Dan. pag. mihi 639.

CXIII. 2. Alter locus est Dan. cap. 12, vers. 11. *A tempore, cum ablatum fuerit juge sacrificium, & posita fuerit abominatio in desolationem, dies mille ducenti nonaginta.*

De loco Dan. 12. vers. 11.

CXIV. Per hoc juge sacrificium intelligit, juxta communem stilum Pontificiæ curiæ, sacrificium Missæ, quod ab Antichristo sublatum iri fingunt. Sed de tali jugi sacrificio, quale isti somniant, altum est silentium in universâ scripturâ.

CXV. Meminit scriptura Veteris Testamenti jugis sacrificij Levitici Num. cap. 28, vers. 31. quod ab Antiocho tollendum prædixerat Angelus apud Danielem cap. 8. & 11. In Novo quoque Testamento fit mentio perpetui sacrificij, quod est CHRISTVS ipse, immaculatus ille Agnus DEI, de quo Epistola ad Hebræos testatur, quod æternum habeat Sacerdotium, Hebr. cap. 7, vers. 24. quodque unam offerens hostiam pro peccatis in sempiternum sedeat in dexterâ DEI, Hebr. cap. 10. vers. 12.

CXVI.

CXVI. Præter hæc duo ullum aliud juge ſacrificium ignorat, præſertim tale, in quo Chriſtus quotidiè denuò offeratur, quod in Miſſa fieri contendunt: id verò ne quidem CHRISTVS ipſe facere poſſet, alioquin oporteret eum frequenter pati ab origine mundi, ut Apoſtolus concludit Heb. 9,26: unde Auguſtinus fatetur, *ſingulari & ſolo vero ſacrificio Chriſti pro nobis ſanguinem effuſum lib. 1 cont. adverſar. legis & proph. cap. 18.*

CXVII. Eſt ergo juge ſacrificium Novi Teſtamenti paſsio & mors DOMINI, & pura de ea prædicatio, qua de re Cyprianus ſcribit lib. 2. ep. 3. ſub finem: *paſſio eſt Domini ſacrificium, quod offerimus.* Hoc ergo juge ſacrificium Chriſti à Pontifice R. ſublatum eſt, & in ejus locum Miſſa ſubſtituta.

CXIIX. Nam *ille utique Sacerdos vice Chriſti verè fungitur, qui id quod Chriſtus fecit, imitatur, & ſacrificium verum & plenum tunc offert in Eccleſia Deo patri, ſi ſic incipiat offerre, ſecundum quod ipſum Chriſtum videat obtuliſſe,* inquit iterum Cyprianus l. d. Chriſtus autem juſsit non offerre, ſed edere & bibere corpus ac ſanguinem ſuum in Sacramento: non ſub una tantum ſpecie, ſed utraque: horum autem contrarium fit in Papatu: ergo Cypriano judice, ſacerdotes Papiſtici vice Chriſti verè non funguntur, & Sacrificium verum non offerunt, ſed tollunt, dum CHRISTVM quotidiè incruento more etiamnum crucifigunt.

CXIX. Taceo, quomodo doctrina de paſsione & morte Domini, adeoque univerſum Evangelium enervetur & corrumpatur traditionibus de meritis & ſatisfactionibus hominum, de purgatorio, de indulgentijs & alijs, quæ hinc dependent, quæq; Miſſa Papiſtica inſtar caudæ draconis Apocalyptici ſecum trahit: quibus ſanè omnibus juge & verum illud Sacrificium noſtrum paſsionis Dominicæ, quò ad fructum, vim & efficaciam ſuam à Papicolis è medio tollitur, ita ut in hujus quoq; notæ Antichriſtianæ impletione nihil amplius deſideretur.

CXX.

CXX. 3. Pergit tamen Apoſtata tertio loco pro auferendo ſacrificio Miſſæ tempore Antichriſti, varias coacervare ſcripturas, in hunc ſenſum:

Quidquid CHRISTVS fecit in inſtitutione ſacræ cœnæ, id Sacerdotes Novi Teſtamenti adhuc faciunt, juxta illud: *hoc facite in meam commemorationem*, h. e. offerendo ſacrificium Euchariſtiæ commemorate & repræſentate ſacrificium crucis meæ: Facere enim pro ſacrificare & offerre ſæpe uſurpari. Sed Chriſtus obtulit ſeu ſacrificavit panem & vinum, quia fuit Sacerdos ſecundum ordinem Melchiſedech, Pſal. 110. Hebr. 7, 15. qui obtulit panem & vinum, Gen. 14.

Ergo Sacerdotes offerunt ſeu ſacrificant panem & vinum in S. Euchariſtia: idque quia fit in omni loco, juxta vaticinium Malach. 1. in omni etiam tempore, die ac nocte, (ſiquidem cum ſimul apud hos quidem nox, apud illos dies ſit; apud hos veſpera, apud illos manè, ſemper in orbe locus eſt, in quo ſit antemeridianum tempus, quo Catholici Miſſam faciant) rectè Miſſa à Daniele juge ſacrificium vocatur: quod tempore Antichriſti auferetur, ut non continuo in omni loco omnibuſque horis peragatur.

CXXI. Hic eſt *συναθροισμὸς* argumentationis Scioppianæ, ad quam paucis reſpondeo: Et 1. quidem ad majorem dupliciter: 1. malè facit, quod miniſtros N. T. Sacerdotes vocat. Expiravit enim ſacrificiorum propriè ſic dictorum uſus, poſt unicum illud à Chriſto peractum ſacrificium in arâ crucis: niſi forte Eccleſiæ miniſtros ſacerdotes voces, quemadmodum D. Paulus ſe *ἰερουργοῦντα ἐυαγγέλιον θεοῦ* appellat, Rom. 15, 16. & ſic omnes qui verbum prædicant & ſacramenta adminiſtrant, ſecundum Chriſti inſtitutionem, Sacerdotes non niſi anagogicè dici poſſunt.

CXXII. 2. Ridiculum eſt & exploſione dignum, quod illud τὸ *Facite* per *ſacrificate*, ſeu *offerte* exponit, ex hoc funda-

mento, quia in alijs locis, quæ planè sunt extra controversiam, in tali significatione reperitur: quod ut non negamus, ita ex puris particularibus nihil sequi scire debebat hic Criticus: quanquam & hoc notandum est: in locis illis omnibus vocabulum *Faciendi* habere aliquid additum, ex quo certò colligitur illa metaphorica significatio: *facere holocaustio; facere bove altero, facere pro peccato*, Levit. 15, vers. 15. 1. Reg. 18, 23, 25. Nusquam autem τὸ *Facere*, neque ποιεῖν, neque עָשָׂה absolutè positum, significat sacrificare. Ita verò in verbis institutionis ponitur: *Hoc facite*. Deinde arguit etiam articulus ποιεῖτε τοῦτο; si pro sacrificare positum fuisset, legendum esset in dativo, τούτῳ. Præterea in 1. Corinth. 11. etiam calici additur particula ποιεῖτε: ergóne calix etiam sacrificandus, immolandus & mactandus erit. Denique ad omnes omnino Corinthios ibidem scribit Apostolus: *Hoc facite*: Sic igitur juxta glossam Scioppij omnes illi facti sunt sacrificuli. Sed plusquam satis de nugis istis. Concedamus ergo majorem, hoc simplici & vero sensu: Quod Christus fecit in prima institutione, idem faciunt hodieq; verbi ministri.

CXXIII. Iam ad minorem respondeo 1. per inficationem. Christus enim tum non sacrificavit, sed gratias egit, panem fregit & inter discipulos distribuit. 2. ad probationem minoris. Melchisedech non sacrificavit, non obtulit, sed protulit panem & vinum, ut textus habet Hebræus (הוֹצִיא) nimirum pro reficiendo Abrahamo ejusque exercitu ex prælio redeunte: idq; fecit, ut rex Salem, qui pro sua munificentia viatico occurrit fessis militibus. Erat *verò* etiam sacerdos, ut habent Hebræi fontes; ergò benedixit etiam Abraham, & cum victoria redeunti è prælio ex animi sententiâ gratulatus est.

CXXIV. Quibus autem de caussis Christus dicatur Sacerdos secundum ordinem Melchisedech, prolixè docuit epistola ad Hebræos cap. 7, quia nimirum in ipso benedicuntur omnes generationes terræ: ipse est rex justitiæ, & princeps pacis: est ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ; caret principio & fine, & quæ sunt alia plura,

ra, inter quæ nulla fit mentio sacrificij in institutione Eucharistiæ: ergo nec per sacerdotes, quos vocat Apostata, idem facit quotidiè, quod ne semel quidem ipse fecit: imò si faceret, non esset sacerdos secundum Melchisedech, sed secundum Aaron: ejus enim ordinis sacerdotes quotannis ingressi sancta sanctorũ, sæpius offerebant sacrificia, propter imperfectionem. *Non autem in manu facta sancta introivit Iesus, sed in ipsum cœlum, ut appareat vultui Dei pro nobis: neque ut sæpe offerat semetipsum, quemadmodum Pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno: alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi, Hebr. 9, 24. seqq.* Ergo frustra laboravit Apostata in probando jugi sacrificio Papistico.

CXXV. Quod autem locum Malachiæ attinet, sæpius à nostris dictum atque demonstratum est, loqui Prophetam de prædicatione Evangelij, cujus præclara fama tempore Novi Testamenti sparsa est in omni loco, teste Apostolo Paulo, Roman. cap. 15. ubi hunc locum interpretatur, & seipsum quoq; talem ἱερουργοῦντα & sacrificulum nominat, qui gratam de Christo famam circumferat inter gentes, easq; ut oblationem mundam, sanctificatam per Verbum & Spiritum sanctum, Deo obtulerit. Ita nihil omnino est, quod in hac argumentatione Apostatæ cohæreat. Atque hæc de duodecimo membro dicta sunto. *De loco Mal. 1, 11.*

CXXVI. In decimotertio novam adfert fabulam de Arca fœderis, quam tempore persecutionis Antichristianæ in terra Moabitarum in monte Nebo à religiosis Iudæis inveniendam esse fingit. Vbi in primo statim limine notetur *vel* ruditas hujus Apostatæ, quod Nebo & Sinam vel unum eundemq; montem, vel unius territorij montes fuisse putat; quia scripsit pag. 52. *arcam fœderis in monte Nebo aut Sina apparituram*: *vel* sanè Spiritus vertiginis: quod adhuc dubius est, utrum in Iudæa, in monte Sina, vel in terra Moabitarum, in monte Nebo sit apparitura.

De loco 2. Macc. 2, 4.

CXXVII. Hîc tamen, quasi mutatâ sententiâ pro monte Nebo producit locum ex 2. Maccab. 2, ubi narratur de epistola quadam, in qua fuerit scriptum, quomodo Ieremias tabernaculum & arcam ante transmigrationem Iudæorum in Babylonem jussit comitari secum, usquequò exijt in montem (Nebo nimirum, ut colligitur ex Deut. 34, 1.) in quo Moses adscendit & vidit Dei hæreditatem; quomodo etiam Ieremias arcam & tabernaculum unà cum incenso tulerit in speluncam: quomodo accesserint quidam, notantes sibi locum, quos Ieremias repræhendit, eò, quod ignotus sit futurus locus, donec congreget Deus congregationem populi, hoc est, ut Apostata interpretatur, donec convertantur Iudæi ad Christum, prædicationibus Eliæ & Enochi: tunc apparituram majestatem Domini.

CXXIIX. Hæc est allegatio Scioppij, desumta ex libro Apocrypho, de quo Pontificius quidam scriptor annotavit, *anno 188. græcorum, Iudæos habitantes Ierosolymæ compilasse eum ex quinque libris Iasonis Cyrinæi, & per modum epistolæ Iudæis commorantibus in Ægypto misisse.*

CXXIX. Ex hoc igitur libro nulli fidei articuli confirmari possunt. Vnde Hieronymus in præfat. libr. Solom. *Maccabæorum libros legit quidem Ecclesia, sed eos inter Canonicas scripturas non recipit.* Et *hanc scripturam*, inquit Augustinus cont. epist. Gaudent. lib. 2. cap. 23. *quæ appellatur Maccabæorum, non habent Iudæi, sicut legem & Prophetas & Psalmos, quibus Dominus testimonium perhibet tanquam testibus suis, dicens: oportebat impleri omnia, quæ scripta sunt in lege & in Prophetis & Psalmis de me; sed recepta est ab Ecclesia non inutiliter, SI SOBRIE LEGATVR VEL AVDIATVR, maximè propter illos Macchabæos, qui pro lege Dei sicut veri martyres à persecutoribus tam indigna atque horrenda passi sunt.* Ergo sobriè legendi sunt Macchabæorum libri, & videndum quid cum superiorum temporum historijs congruat.

CXXX. Iam verò certum eſt, neque Eſdram neque Nehemiam in ſuis libris quidquam annotaſſe de abſcondito tabernaculo vel arca: in libris Regum etiam & Prophetia Ieremiæ nihil horum reperitur, ubi tamen etiam viliora interdum annotata ſunt.

CXXXI. Veriſimile etiam non eſt, Chaldæos in obſidione & expugnatione Hieroſolymæ arcam in templo reliquiſſe intactam, quippe puriſſimo auro obductam: imò conqueruntur ipſi poſt captivitatem Babylonicam Iudæi, *lumen lychnuchi eſſe extinctum, arcam fœderis direptam, loca ſancta contaminata. 4. Eſdræ 10, 22.*

CXXXII. Vſitata inſuper fuit Iudæorum traditio, in ſecundo templo arcam fœderis, unà cum alijs quatuor rebus defuiſſe, quod ex Sanhedrim Hieroſolymitano & alijs Rabinorum commentarijs probat P. Galatinus lib. 4. cap. 9. quæ quomodo poſſent conſiſtere, ſi Ieremias, jubente Deo, & conſcijs quamplurimis arcam ſecum abduxiſſet?

CXXXIII. Hæc ergo omnia & epiſtolam & totam illam narrationem libri Apocryphi ſuſpectam reddunt, arguuntque manifeſtè, Iudæorum fabulam eſſe, quos ſimilibus excogitandis felices fuiſſe, Ioſephus contra Apionem non diffitetur.

CXXXIV. Sed fingamus hæc ita geſta eſſe: quid hoc ad inſtitutum Scioppij? potuiſſet ſanè arca reperiri ſtatim poſt captivitatem, ubi Dominus congregavit populum ſuum in patriãq; reduxit: quis juſſit Apoſtatam iſthæc extendere ad tempora Eliæ & Enochi redeuntium è Paradiſo, hoc eſt, ad Calendas Græcas, cujus rei ne quidem per conjecturam aliquã ea tota narratio meminit. Sed ita fit in cauſsâ deſperatâ, cujus patronis fabulas addere fabulis nulla eſt religio.

CXXXV. Pergit tamen iſte, & fabulæ hujus (quam ipſe Prophetiam vocat) exitum ſive impletionem legi ſcribit impudenter, Apocal. 11, *ubi*, inquit, *cum narraſſet, prophetiam Eliæ &*

De loco Apo. 11.19 *Enochi fuisse finitam, & Iudæorum conversionem ad Christum factam, subjicit: Et apertum est templum Dei in cœlo, & visa est arca testimonij ejus in templo ejus, & facta sunt fulgura, & voces, & terræmotus, & grando magna.*

CXXXVI. Sed hac allegatione geminum committit crimen falsi. 1. Quod de prædicatione Eliæ & Enochi, deque conversione Iudæorum per istam prædicationem facta garrit, de qua ne γρῦ quidem extat in textu, ut jam demonstravi. 2. quod per insignem fallaciam res diversissimas componit. Nam prædicatio duorum testium & exitus eorum pertinet ad Væ secundum, quod Apostata paulò post fatebitur pag. 94, quo finito, incipit quarta pars visionum Apocalypticarum, ad quam ea quoq; pertinent, quæ de aperto templo Dei & arca testimonij in eo referuntur.

CXXXVII. Ridiculum autem est, quod Arcam testimonij Leviticam ex ligno & auro confectam in cœlo visam fuisse putat: ergóne spelunca illa, in quam eam abdidit Ieremias, fuit in cœlo; & jam demum triennio ante finem mundi aperitur? mirum si frontem habet Apostata, qui ista tam puerilia tantâ cum impudentiâ, ut confirmationem suarum fabularum Biblicam, Ecclesiæ obtrudere audet.

Vide Hil. sup. Psal. 131. Theodor. dialog. 1. CXXXIIX. Longè sublimiorem Spiritum sapiunt ea, quæ D. Iohannes vidit in mysterio. Arca fœderis in cœlo ostensa fuit Filius DEI, quem orthodoxi Patres quoq; arcæ conferunt, in quo Pater æternus fœdus æternum inijt cum hominibus, & in quo omnes thesauri sapientiæ divinæ sunt absconditi, Coloss. 2. unde & thronus gratiæ appellatur, Heb. 9.

CXXXIX. Hæc arca in regno cœlorum, hoc est, in Ecclesia aperta fuit 1. quando Pater æternus è cœlis testatus est, hunc Mat. 3, 17. Luc. 1, 4. esse filium suum dilectum, in quo sibi complaceat, quemq; nos audire debeamus: 2. quando ipse prædicando & miracula edendo voluntatem patris nobis declaravit; cujus Evangelium ab ipso prædicatum instar fulguris omnes fines terræ penetravit, &

instar grandinis percussit omnes eos, qui consilium Dei adversus seipsos fuerunt adspernati: fit enim verbum vitæ in quibusdam odor mortis ad mortem, 2. Cor. 2, 16.

CXL. Facessant igitur pueriles ineptiæ Apostatæ, de arcâ illâ ligneâ in cœlo conspectâ, de quâ ipsi fatentur Iudæi, quod à captivitate Babylonica non iterum conspecta fuerit, hauddubiè à Chaldæis in flammas & cineres unà cum templo redacta.

CXLI. In ultimo demum membro hujus capitis de irrito Antichristi conatu in persequendâ Ecclesia, quæ in desertum fugerat, disserit. In quibus Lectorem 1. remittit ad ea, quæ hactenus de fuga Ecclesiæ in desertum, & de arcâ in monte Nebo adservatâ dixerat: quæ omnia cum fabularum plena sint, autor earum ipse innuit, hæc quoq; non esse dissimilia, in quibus, quia firmiora argumenta non habet, diutius immorari nobis non est animus.

CXLII. Miræ autem est audaciæ, quod, cum Væ secundum, Iudæorum, omniumque electorum conversione terminasset: jam Væ tertium spacio 30. dierum claudit, quibus Iudæos frustra tentatos ab Antichristo securos fore, omnesque in Iudæam, terram patriam, collectos iri scribit. Nam de 30. illis diebus nihil habet Apocalypsis Iohannis.

CXLIII. Persecutio ista draconis cap. 12. descripta, persecutio Romanorum Imperatorum, persecutio Antichristi, bellum ejus cum sanctis cap. 13, ruina Antichristi subsecuta cap. 14. angelorum exercitus & apparatus ad delendum Antichristũ cap. 15. septem denique plagæ, quibus adfixit Dominus regnum Antichristi cap. 16: hæc, inquam, omnia, multis alijs præteritis, quæ ad Væ tertium pertinent, num spacio 30 dierum perfici potuerint, alij dijudicent: certè de unica persecutione bestiæ è mari adscendentis, scribitur, quod sit duratura 42 mensibus, Apoc. cap. 13, quod itidem de bestia è terra adscendente alibi affirmatur. Viderit igitur Apostata, unde calculum hunc dierum 30. mutuatus fuerit.

CXLIV.

CXLIV. Quis verò genius ipsi revelavit, illis triginta diebus *omnes Iudæos redituros in Iudæam?* hæc haud dubiè nova est, & veteribus incognita fabula de Antichristo.

CXLV. Ipse tamen adducit, pro ea, qua pollet, impudentiâ, locum Ezech. 34, 22. & cap. 39, 28. In quorum priore de spirituali pace & securitate loquitur Propheta, quam promittit Dominus Ecclesiæ novi Testamenti, cui daturus erat unicum illum pastorem, servum suum David, quod vaticinium de seipso interpretatur Christus Iohan. 10. Is, inquit, cessare faciet bestias pessimas, id est, tyrannos, & omnes, qui gregi Christi nocere possunt, quibus frenũ injiciet Dominus, ne pro lubitu grassari valeant, ut habitare possint electi sui in confidentiâ, & absq; terrore, animo tranquillo totoque pectore Deo suo serviant: quale beneficium Ecclesiæ suæ alibi etiam promiserat Esa. 11, 6, 10. Ose. 2, 20, &c.

CXLVI. Ita dulcissimam hanc consolationem de spirituali tranquillitate homo iste carnalis in meram fabulam carnalem convertit de Antichristo suo, haud dubiè, quia bestiarum mentionem factam viderat: adsuetus enim est, unà cum præconceptis opinionibus suis vim inferre textui, non autem veram sententiam inde auferre.

CXLVII. Posterior locus Ezechielis agit de liberatione populi Dei ex manu Mahometis seu Turcici Tyranni. Is enim per Gogum & Magogum intelligitur, quod alibi probari solet. Ita nihil pro suo instituto obtinuit Apostata.

CXLIIX.. Aliàs rem ipsam quod attinet, non negamus, irritum esse Antichristi conatum in persequendâ Ecclesia Christi, & vanitatem omnium suarum machinationum jam sæpissimè expertus est Pontifex Romanus, qui jam per tot annos, tot viribus & fraudibus Christum throno suo deturbare, & pusillum Ecclesiæ gregem absorbere conatus est: sed tantum abest, ut quidquam profecerit, ut potius palàm se prodiderit, ut bestiam il-

am illam, quæ habet cornua similia agni, loquitur autem sicut draco; ut mulierem illam purpuratam, matrem fornicationum & abominationum terræ, ebriam de sanguine sanctorum, & de sanguine martyrum Iesu: quæ quotidiè bella gerit cum testibus Christi, quos & interficit; ipsi tamen subinde reviviscunt, viventque, donec bestia cum Pseudoprophetis, & omnibus qui characterem bestiæ acceperunt, & adoraverunt imaginem ejus, in stagnum ardens igne & sulphure præcipitabuntur.

Apoc. 13, 11
Apoc. 17, 5
Apo 19, 20

Cap. VII.

De Exitu seu Interitu Antichristi.

I.

ANtichristus, ait Apostata, *cum viderit se persequendis Christianis omnem ludere operam, tandem 1. Gog regem terræ Magog, hoc est, Scythiæ seu Tartariæ cum infinita Barbarorum multitudine ad oppugnandos Christianos in Iudæam adducet. 2. Sed signo Christi in cœlo apparentis perculsus, & exercitum suum flamma cœlitus delapsa absumi videns. 3. Cum Pseudopropheta suo fugiet in palatium suum montis oliveti, quo dehiscente ab Archangelo Michaële ligatus in infernum vivus præcipitabitur. 4. Sic victoria penes Christianos manebit, qui reliquos dies 45. ad CHRISTI judicis adventum in perpetua gratiarum actione consument: impij autem in securitate sua à repentina & tremenda die judicij divini opprimentur.* pag. 52.

II. Quatuor alias fabulas sub finem syntagmatis sui proponit in his verbis, quas numeris notare volui majoris perspicuitatis gratia. Vbi primum notetur vertigo hujus hominis: Cum

in syntagmate dixisset, *Antichristum irâ accensum & indignabundum abiturum; ut eos, qui in deserta profugerunt, persequeretur pag. 52.* idque postmodum probare debuisset: jam in exegesi probare aggreditur ea, *quæ facturus sit Antichristus POST expeditionem istam adversus Ecclesiam, quæ in desertum fugerat susceptam pag. 95.* quæ quomodo cohæreant, ipse viderit.

III. Affert tamen pro hoc capite in genere locum ex Apocal. 12. ubi dicitur de dracone, quod fecerit prælium cum reliquis de semine Ecclesiæ; quod sanè prælium adhuc durat & durabit usque ad finem seculi, ubi draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur Satanas, pugnat foris & intus cum electis de semine Christi: oportet enim & nos sentire morsum antiqui serpentis, qui portamus stigmata Christi in corpore nostro Gal. 6. non igitur necesse est, ut hoc prælium Satanæ differatur ad ultimum mundi triennium.

IV. Deinde verò capita in specie proposita quod attinet: Primum illud de Gogo ab Antichristo contra Christianos adducendo in Iudæam, probare vult ex Apoc. 20,7. seqq. ubi sic legitur: *Et cum consummati fuerint mille anni, solvetur Satanas de carcere suo, & exibit, & seducet gentes, quæ sunt super quatuor angulos terræ,* &c.

V. Ad hanc probationem duo noto: primum crimen falsi insigne commisit Apostata: nam subdolè omisit in allegatione, quis sit seducturus gentes: hoc ipse de Antichristo vult intellectũ: at D. Iohannes dicit, *Satanas seducet gentes.* Aut igitur cum Origine & Hippolyto (quorum opinionem D. Hieronymus & alij damnarunt) statuit, Satanam ipsum fore Antichristum: aut subdolum scripturarum falsarium sese soricis instar omnibus pijs prodidit. Eligat ipse utrum velit: nobis posterius videtur verosimilius.

Hieron. in c. 7. Dan. Beda in cap. 13. Apocal.

VI. Seduxit autem Satanas gentes, quando Gog & Magog, i. e. Tartaros, Scythos, Turcas, postremis mundi temporibus instar diluvij cujusdam evomuit super latitudinem terræ, ita ut

eum

eum quasi inundare viderentur; & super castra sanctorum (quæ Apostata ineptè & imperitè de sola Iudæa intelligit) hoc est Ecclesiam; in qua Deus sanctum suum habet populum & civitatem dilectam, in qua colitur: sed tandem justa Dei vindicta instar ignis de cœlo descendentis hostes illos perdet, & Satanam cum mancipiis suis infernali igni devorandum dabit. Eadem est ratio vaticinij Ezech. 38. & 39. ubi ex professo de Turcica tyrannide, nihil de interitu Antichristi in Ecclesia agitur.

VII. Deinde viderit Apostata, quomodo hanc fabellam suam conciliare velit cum nugis Bellarmini. Apostata enim scribit, Antichristum adducturum Gogum & Magogum in Iudæam ad impugnandos Christianos: Bellarminus lib. 3. de Pontific. R. cap. 17. scribit, *admodùm esse probabile, per Gog significari ipsum Antichristum, per Magog exercitum ejus: & prælium Gog & Magog esse prælium Antichristi contra Ecclesiam.* Vtrinque satis fabularum est, quæ nuspiam cohærent. Nam per Gogum & Magogum Turcicum notari tyrannum, & nomen, & patria, & mores & habitus & studia ejus, & alia multa docent, ut alibi prolixè & ad oculum demonstratum fuit.

VIII. Pro altero capite, de signo Christi apparente in cœlo nihil adfert ex scripturis: quia nihil invenire potuit, quod speciem alicujus probabilitatis habere potuisset.

IX. Tertium probare conatur duobus locis. Primus extat Dan. 11, 45. de quo loco supra cap. 4. in initio satis dictum fuit. certè de monte oliveti Danieli eo loci ne quidem per somnium aliquid in mentem venit. Et posito, locum illum de monte oliveti intelligendum esse (quod tamen est falsissimum) quæ quæso consequentia? *Antichristus veniet usq; ad summitatem oliveti, & nemo auxiliabitur ei. Ergo apprehensus à Christo vel ab Angelo, Christi jussu, in præruptum dehiscentis montis & in stagnum vivus præcipitabitur.* Ita tamen Romæ argumentari didicit hic Aristarstarchus, nimirum in schola Pontificis, ubi ipsum dicere probare est: imò ubi dextram sinistram, & sinistram esse dextram creditur, dicente Papa.

 X. Al-

De loco Zach. 14, 3

X. Alter locus est Zach. 14, 3. ubi prælustre vaticinium extat de adscensu Christi in cœlos, quod egressurus sit & præliaturus contra gentes gladio verbi sui, prædicati per Apostolos, quos paulò ante suum adscensum emisit in quatuor mundi partes, ad præliandum prælia Domini prædicatione Evangelij. Ideo mons Oliveti, unde ipse in cœlos adscendit, in quatuor partes scissus & divisus dicitur.

XI. Sed Apostata hanc divisionem montis oliveti spiritualem de reali ejus dehiscentia accepit, ut Antichristus inde deturbari possit, & fabulis suis anilibus hiatus aliquis reperiatur.

XII. Esto autem, fingamus montem oliueti ita reapse scissũ iri, tempore Papistici Antichristi, hoc est ad 29 Febr: quæ quæso hîc etiam est ratio connexionis? *Mons oliveti scindetur, ex media parte sui: ergo Antichristus à Christo vel Angelo, Christi jussu deprehensus in præruptum montis dehiscentis præcipitabitur.* Sed satis hic nugarum est: concludimus nos cum Apostolo: *φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν.* Rom. 1, 22.

XIII. In quarto denique membro ait, ab interitu Antichristi usque ad diem novissimum fore dies 45. superstites: quod crassissimũ est figmentũ, cui Apostata ipse contradixit superius pag. 55, ubi scripsit, *durabit Antichristus usque ad finem mundi, &* Apostoli Pauli vaticinio de Interitu Antichristi è diametro opponitur. Is enim adventu Filij Dei ad judicium Antichristum interficiendum esse clarè indicat, eo loco, quem Apostata aliquoties laudavit. *Revelabitur ille iniquus*, inquit Apostolus 2. Thess. 2. *quem Dominus interficiet spiritu oris sui, ET DESTRUET ILLUSTRATIONE ADVENTUS SUI.*

XIV. Ipse tamen videtur sibi invenisse non quod pueri in fabâ, in illo Dan 12. *A tempore, cum ablatum fuerit juge sacrificium & posita fuerit abominatio in desolationem, dies 1290: beatus qui exspectat & pervenerit usque ad dies 1335:* unde infert: ergo diebus 45. ante extremum judicium Antichristus è medio tolletur, *pag. 56. & 96.*

XV.

XV. Sed 1. refragatur huic consequentiæ Apostolus, testis omni exceptione major, cujus testimonium jammodo audivimus 2. refragatur Christus ipse Mat. 24. Act. 1. qui certum tempus extremi judicij nulli hominum notum esse voluit: innotesceret autem ijs, qui illo tempore in vivis essent futuri, si ab interitu Antichristi adhuc 45. dies superessent.

XVI. Vnde D. Hieronymus, qui alioquin ex defectu eventus & errore istorum temporum in annos & dies durantis Antichristi consentit, rationem dierum istorum residuorum reddere nescit: *Cur post necem Antichristi datum sit spatium eorum quadraginta quinque dierum, solius Dei scientiæ est*, inquit, *nisi fortè dilatio regni sanctorum patientiæ eorum comprobatio futura sit.* Theodoretus illis diebus occiso jam Antichristo Eliam prædicaturum esse opinatur, sed ab alijs vicissim refellitur. Alij dies illos ante judicium ideò datos esse scribunt, ut ab Antichristo decepti possint pœnitere. *Adricho. in Chro. f. 285. b.*

XVII. Verùm hoc litigio opus non est, si attendamus, mysterium hìc describi, quod non nisi mystico & spirituali sensu accipiendum est. Beatum igitur prædicat Angelus apud Danielem, qui pervenerit usque ad dies 1335, h. e. eum, qui tempus gratiæ viderit, in quo salutaris & orthodoxa Evangelij doctrina felicem habitura erit successum in mundo, quod ante Antichristi interitum adhuc futurum indicat.

XIIX. Et hauddubiè Angelus de industriâ tam perplexè loqui voluit, ne acciperent homines ansam inquirendi in certum aliquod & definitum tempus novissimi judicij; quod facile fieri potuisset, si de certo die interitus Antichristi ante diem extremum constitisset.

XIX. Libenter igitur concludimus cum *B. LVTHERO: dies hi 1335. nunquam publicè intelligentur, donec impleantur in novissimo die: nisi fortè Deus Noam aliquem exuscitarit, qui dies hosce exactissimè supputare possit.* *Luth. in præfat. Dan.*

XX. Atque hæc ſunt, quæ ad novitium *Syntagma de Antichriſto* annotare volui; quæ num ad palatum Autoris vel amiculorum ejus futura ſint, οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. Satis eſt, quod oſtenderim ſtudioſis veritatis, novellum hunc Romanæ Thaidis amaſium, ſcopum, quem propoſuit, non tetigiſſe: ideo in gratiam ſuarum, quas vocat, confirmationum Biblicarum, hoc unicum ἐπείσαγμα repono:

De quo S. Bibliorum autoritate confirmari non poteſt, quod non ſit Antichriſtus, is revera eſt Antichriſtus.

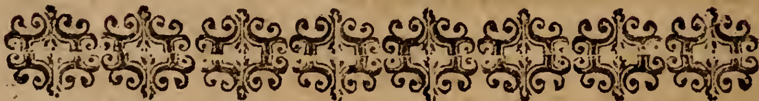
De Pontifice Romano S. Bibliorum autoritate confirmari non poteſt, quod non ſit Antichriſtus: quod hactenus demonſtratum fuit.

Ergo Pontifex Romanus eſt revera Antichriſtus, & filius ille perditionis;

quem in verbo ſuo nobis revelatum Dominus *IESUS* interficiat ſpiritu oris ſui, & citò deſtruat illuſtratione adventus ſui; nos autem in veritate Verbi ſui conſervet, ſerijs animi gemitibus precamur.

SOLI DEO GLORIA.

Antichriſto confuſio & ignominia.

Mendæ Calcographicæ hunc in modum emendandæ.

In cap. 1. th. 6. lin. 2. lege, Antichriſtum orientalem. th. 8. lin. 2. cohærent. lin. 16. minutorum. th. 16. lin. 5. viginti novem. th. 71. lin. 4. leves. In cap. 2. th. 38. lin. 2. ſub typo. In cap. 3. th. 8. lin. 3. ſoricis. In cap. 4. th. 6. lin. 5. haud abs re. In cap. 5. th. 32. lin. 6. annatarum. In cap. 6. th. 50. in marg. lege lib. 3. Bellarm. th. 68. lin. 9. prædicationi. &c.

Ad ſupplendam paginæ lacunam, placuit adſcribere Carmen Philelphi de Antichriſto.

——— *Eſt etiam tecum formido pericli*
Illa trucis volvenda animo, contraria Chriſto
Facturus, cunctis horrendus, & efferus ille,
Quisquis erit, cujus neſcimus temporis horam
Non Scytha, non Turcus, non qui terrore Damaſcum
Ægyptumq; tenet, ſed Maximus ille Sacerdos
E medio templi noſtrum emerſurus in axem,
Antichriſtus erit, *qui ſe canat ore colendum*
Pro Chriſto, cujus referat nomenque vicemque,
Sphinga dolo mitem, tanta eſt verſutia mentis,
Æthiopum tauros ſuperet, mixtoſq; crocottas
Sævitiâ: ſceleris qui denique nullius expers,
Omnia confundat: *donec pater ipſe deorum*
Omnipotens rebus finem allaturus iniquis
Fallacem meritâ mulctabit cæde latronem.

